

Za bratstvo in enotnost

Ko se bomo 29. novembra, na dan republike, spet strnili okrog simbola nove Jugoslavije, ki so ga sprejeli leta 1943 na zasedanju AVNOJ-a v Jajcu, se nam živo budijo junaški prizori iz NOB, hkrati pa bomo sami s svojo sedanjo vneto, delom in praznovanjem dodali preteklim epopejam novo, sodobno dimenzijo. Plameni bakel naših narodov in narodnosti, ki so se združili v eno samo med vojno, se zavestno dvigajo in spajajo tudi danes. Smo del jugoslovanske skupnosti, ki se je borila za svobodo, neodvisnost in socializem v najtežjih pogojih pred stoletji in pred desetletji in ostaja tem načelom zvesta tudi poslej, vselej pripravljena, da te svoje pridobitve tudi brani pred komerkoli.

Res, na težka vojna leta včasih že radi pozabljamo. Res, danes generacije, ki so v zgodovini nosile najhujše breme boja, počasi že odhajajo. Namesto trdih preizkušenj in pomanjkanja, se po letih obnove in graditve danes že marsikdaj vdajamo samozadovoljstvu, draginji, tržnemu porabništvu, zabavam, dolgočasju in brezbržnosti. Gotovo je prav in pravično, da sleherni s svojim delom živi bolj in čim udobneje, da si tisti, ki pošteno zaslužijo, lahko tudi marsikaj privoščijo. Toda tudi bi morali poznati mero in odgovornost, globlje bi se morali zavedati vse skupnosti, biti bi morali bolj tovariški. Ni mogoče, da bi po eni strani hlástali za vsemi omamnostmi zahodnega liberalističnega gospodarstva, dopuščajoč seveda tudi marsikatero njegovo krivico, hkrati pa po drugi strani namigovali na potrebo po nekakšni močni roki, kakršno poznajo v dirigiranem gospodarstvu na vzhodu. Prav naš samoupravni socialistični pristop je del pridobitve našega osvobodilnega boja in postavka naše veljavne ustave, zato nas s te poti nihče ne more odvrniti in ob prazniku 29. novembra to trdno voljo znova glasno izpovedujemo.

Demokracija samoupravljanja, povsod in, če govorimo o nas samih, še posebej v ZP Iskra, povezana s čim večjo produktivnostjo in poslovno-tehnično konkurenčnostjo, ostaja torej še kako temelj, na katerem visoko in ponosno dvigamo zastavo SFRJ za dan republike. S slehernim samoupravnim odločitvijo, z vsako tehnološko iznajdbo, s poštenim in vztrajnim delom vsakega zaposlenega prispevamo svoje k utrjevanju temeljev Jugoslavije danes. Boj za republiko se tudi v času miru nadaljuje. Čim bolj bodo ljudje v tej deželi zadovoljni, tem trdnejša bo obramba domovine. V vsakem našem obratu, delavnici, v sleherni enoti TOZD je sestavni drobec jugoslovanske stvarnosti, člen v veriti naše skupnosti. Samo če bomo skladno delovali vsi, se bo končni proizvod lahko kosal na vseh mednarodnih tržiščih. Gre pa tudi za složnost med narodi in narodnostmi naše zvezne države, tiste složnosti in enotnosti, ki jo simbolično najbolje označuje skupen plamen naših bakel, prižgan pred štiriintridesetimi leti — v novembrskih dneh v Jajcu. Podajmo si torej roke v bratstvu in enotnosti!

Mara Ovsenik

Ni več dosti časa.

V skladu z novim rokovnikom za uskladitev pomembnejših Iskrinih samoupravnih aktov z Zakonom o združenem delu in za dokončen sprejem Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra je bila v tork v Ljubljani seja Odbora za spremljanje izvrševanja programa in delovnih načrtov preobrazbe samoupravnih odnosov v ZP Iskra. Kot je znano in kot smo obširno poročali v glasilu Iskra je novi rokovnik sprejel na svoji nedavni seji Izvršni odbor koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata ZP Iskra. Prestavitve rokov za teden dni je bila nujna, temeljnimi in delovnimi organizacijam pa bo omogočila nemoteno in pravočasno usklajevanje in sprejemanje sporazumov.

Sejo odbora je vodil predsednik tega telesa in predsednik Skupščine ZP Iskra Vladimir Klavs, poleg predsednikov komisij po delovnih organizacijah pa so se je udeležili še predstavniki družbeno-političnih organizacij in Iskrinega poslovodnega organa.

Osnovna ugotovitev zasedanja, na katerem naj bi uskladili pripombe delovnih organizacij k Osnutku samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, je bila ta, da so v vseh delovnih organizacijah, morda z izjemo Avtomatike, uspešno zaključili razprave o osnutku. Ponekod imajo več pripomb (Elektromehanika kar 140), drugod pa manj ali pa sploh nič, pripomb, ki jih je zbrala in razposlala Skupščinska pisarna, pa še niso nikjer podrobno preučili, čeprav je bilo tudi že slišati nekaj „pripomb na pripombe“.

Žal se seje Odbora ni udeležil delegat največje Iskrine delovne organizacije kranjske Elektromehanike, ki ima tudi največ pripomb k Osnutku samoupravnega sporazuma. Menda kranjski delegat ni prejel vabila za sejo, gotovo pa bi moral biti seznanjen

z novim rokovnikom usklajevalnega postopka. Pri vsem tem je še bolj nerazumljivo to, da so pripombe k osnutku sporazuma neposredno poslane temeljne organizacije Elektromehanike, čeprav je bilo dogovorjeno, da je potrebno pripombe in predloge temeljnih organizacij uskladiti na ravni delovnih organizacij in jih tako usklajene posredovati v nadaljnjo obravnavo in usklajevanje na ravni združenega podjetja. Teh pripomb je okroglo 140 in jih je dosti manj kot pa k tezam za sprejem samoupravnega sporazuma, torej k tezam, ki so bile skupaj s takratnimi pripombami, pobudami in dopolnili osnova za Osnutek sporazuma.

Poleg delegatov posameznih delovnih organizacij sta v razpravi med drugimi sodelovala tudi predsednik Iskrine borčevske organizacije Franc Križnar in predsednik IO KOOS ZP Iskra Jože Čebela. Prvi je opozoril, da je eden od vzrokov za različne nesporazume v Iskri ta, ker mnogi še vedno ne poznajo bistva dohodkovnih odnosov in „ne vedo zakaj se združujejo.“ Jože Čebela je najprej opozoril udeležence, da rokov ni moč več podaljševati. Zavzel se je za to, da v Iskri pokličemo na politično odgovornost tiste, ki ne uresničujejo sprejetih obveznosti pri usklajevanju samoupravnih aktov z Zakonom o združenem delu. V zvezi s sedanjimi številnimi pripombami k Osnutku samoupravnega sporazuma je poudaril, da so zrcalo uspešnosti razprav o tezah, „kajti, če bi bile razprave o tezah pravilno in odgovorno izvedene, tudi tako številnih pripomb nekaterih delovnih organizacij ne bi bilo.“

Čeprav je vsak pesimizem v tem obdobju samoupravnega sporazumevanja odveč, pa le velja zapisati misel delegata iz Avtoelektrike, „velik del pripomb je rezultat tega, da nekateri še vedno ne poznajo in ne razumejo Zakona o združenem delu.“ L.D.

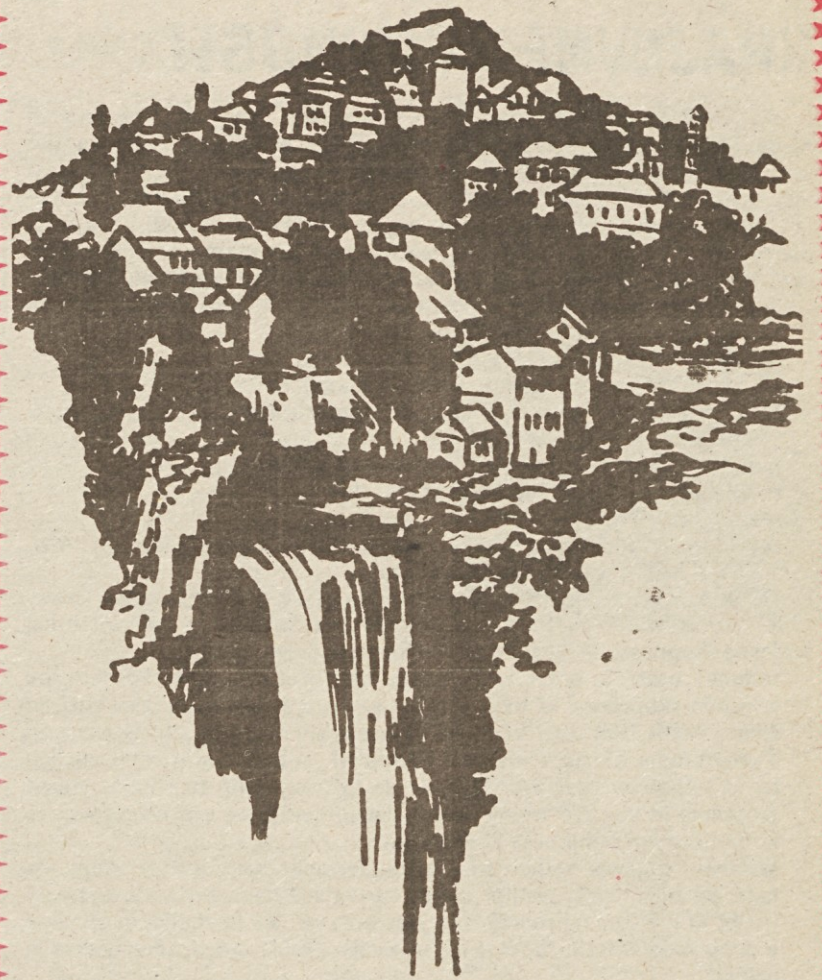
Na povabilo komisije za aktivnost žensk pri izvršnem odboru koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata ZP Iskra sta v ponedeljek, 21. novembra obiskali Iskrino poslovno stavbo v Ljubljani predsednica komisije za družbeno-ekonomski položaj žensk pri republiški konferenci SZDL Slovenije Olga Vrabič in republiška posekretarka za delo Anka Tominišek. Plodnega pogovora so se z Iskrine strani udeležili družbeno-politične aktivistke Grabarjeva iz Elektromehanike, Pričičeva iz Avtoelektrike in Balohova iz IEZE ter predsednik Skupščine ZP Iskra Vladimir Klavs, predsednik Iskrinega sindikata Jože Čebela in tajnik družbeno-političnih organizacij ZP Iskra Miloš Pavlica.

Osnovni namen srečanja je bil preučiti, kako v naših temeljnih in delovnih organizacijah ter ZP uresničujemo sklepe tradicionalnega srečanja Iskrinih delavk ob 8. marcu — Dnevu žensk. Pogovor je pokazal, da so rezultati med posameznimi delovnimi organizacijami precej različni in v veliki meri odvisni prav od aktivnosti sindikalnih organizacij.

Razprava je opozorila zlasti na naslednja vprašanja oziroma probleme:

- da položaja žensk ne moremo obravnavati ločeno od družbeno-ekonomskega položaja delavcev v združenem delu,
- da bi kazalo v okviru sindikalnih organizacij po delovnih organizacijah ustanoviti komisije za aktivnost žensk ter tako z delom teh komisij obogatiti aktivnost sindikata,
- da bi morali v Iskri pripraviti konkretno analizo uresničevanja sklepov tradicionalnega srečanja Iskrinih delavk v vseh TOZD,
- da bi moralo biti prihodnje srečanje leta 1978 še bolj slovesno kot doslej in da bi morali na njem nameniti več pozornosti rezultatom v minulem letu.

Večurni pogovor med Olgo Vrabičev in Anko Tominiškovo ter predstavnicami in predstavniki Iskre se je dotaknil tudi številnih drugih področij, med njimi dejavnosti sindikalnih organizacij, uveljavljanja, socialističnih samoupravnih odnosov, delovanja delegatskega sistema, problematike zdravstvenega zavarovanja, vprašanja porodniških dopustov itd.

Čestitamo ob DNEVU REPUBLIKE

ISKRA COMMERCE

Samoupravljanje tudi v naši zunanjetrgovinski dejavnosti

V članku pod naslovom Samoupravljanje tudi v zunanjetrgovinski dejavnosti smo pred dnevi v našem tedniku obširno spregovorili o nujnosti ustrezne samoupravne organiziranosti tudi v tem delu gospodarske aktivnosti Jugoslavije. O tem, kako je z uvajanjem samoupravnih odnosov v Iskrinem izvozu in uvozu, smo se pogovarjali z zunanjetrgovinskim svetovalcem v Iskri Commerce Ludvikom Kranjcem.

Takoj na začetku nas je opozoril, da smo se v Iskri, čeprav se sliši morda nekoliko čudno, odločili za takšne odnose, kakršne zdaj predpisujejo novi zunanjetrgovinski zakoni, že pred dobrimi desetimi leti. „Če samo pogledamo načrtovanje ekonomskih odnosov s tujino, zatem združevanje deviznih pravic, oz. sredstev in podobno, kar novi zakon predvideva v še popolnejši obliki, lahko ugotovimo, da se je Iskra v svoji menjavi s tujino tako obnašala že leta 1965,“ je poudaril sogovornik.

Takrat, leta 1965, je bila prvič uvedena tako imenovana vezava uvoza z izvozom, kar je bil neke vrste dvoizen meč za naš kolektiv: po eni strani so nas ti zakoni silili k večjemu

izvozu, po drugi strani pa nam kdaj pa kdaj onemogočali normalno reprodukcijo. Iskra je že tedaj ugotovila, da bo zato njen nadaljnji razvoj možen le, če bomo v zunanji trgovini nastopali enotno ter enotno tudi urejali vsa vprašanja v zvezi s pridobivanjem in razporejanjem deviz. Neskomorno se lahko pohvalimo, da smo imeli v Iskri že v minulem desetletju urejeno medsebojno dohodkovno povezanost med tistimi, ki so laže ustvarjali devize s svojim izvozom in tistimi, ki takšne možnosti niso imeli, so pa potrebovali devize za uvoz reprodukcijskih materialov.

Znano je, da je zaradi specifične in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Obisk francoske delegacije

Direktor področja za inovacije SOZD Iskra Miloš Kobe je v četrtek, 17. novembra, sprejel francosko delegacijo, ki se je mudila na obisku naše republike, v času XXIX. zasedanja Jugoslovansko-francoske podkomisije za tehnično sodelovanje.

V okviru obiska francoske delegacije, ki naj bi prispeval k uspešni realizaciji jugoslovanskih predlogov za Program tehničnega sodelovanja za leto 1978, so si gostje pod vodstvom

Žarka Brzulje ogledali Tovarno žarnic na Stegnah, sledili pa so pogovori v Iskrini poslovni stavbi v Ljubljani.

Francoskim gostom so v prisrčnem pogovoru na kratko orisali gospodarsko in politično strukturo ZP Iskra, jih seznanili s proizvodnim programom, predstavnikoma Uprave za ekonomske odnose s tujino Ministrstva za gospodarstvo in finance Francije pa so odgovorili tudi na več vprašanj. Stane Fleischman

Člani francoske delegacije med razgovori v Iskri.

KRAJEVNE SKUPNOSTI

Na ravni krajevne skupnosti velja predvsem izpostaviti človeka in njegov prosti čas kot večkratnega dejavnika, ki vpliva na vsestransko aktivnost v zvezi s programom akcije, posebno pa v zvezi z ustvarjanjem višje ravni tehnične kulture ljudi, z zagotavljanjem pogojev za kar največje povezovanje pobud in potreb na tem področju, pa tudi z ustvarjanjem možnosti za vsestransko rekreacijo ljudi kot enim pomembnih dejavnikov za večjo produktivnost dela. To bi na tej ravni realizirali kot:

- boj za usvarjalno uporabo prostega časa, zlasti vloga društev ljudske tehnike in zveze kulturnih organizacij pri tem;
- razvijanje vseh oblik prostovoljnih dejavnosti;
- vlogo društev v tem procesu, različnih kubov, ipd.;
- organiziranje knjižnic kot pogoja za samozobraževanje ter vsestransko pridobivanje znanja vseh delovnih ljudi;
- povezanost dejavnosti v krajevni skupnosti s šolami;
- problematiko varstva okolja ter stalno skrb za okolje;
- razgovore, tribune, ipd. o teh vprašanih;
- prizadevanja za vključevanje znanstvenih dosežkov v reševanje stanovaljskih in drugih življenjskih vprašanj.

Da bi to dosegli, velja izbrati najboljše načine delovanja zveze komunistov, socialistične zveze, zveze socialistične mladine in vseh institucij krajevne skupnosti. V tej zvezi so možne naslednje oblike:

- sestanek osnovne organizacije zveze komunistov ali zbor komunistov krajevne skupnosti, ki bi se ga udeležili vsi komunisti, tako tisti, ki živijo, kakor tudi tisti, ki le delajo v krajevni skupnosti, in se seznanili s programom akcije v krajevni skupnosti, in v delovnih organizacijah ter z njihovimi programi in cilji. Na teh sestankih bi sprejeli trajne programe in določili trajne naloge sleherne osnovne organizacije zveze komunistov in slehernega komuniste;
- sestanek krajevne skupnosti, oz. organizacije socialistične zveze, na katerem bi si prizadevali pridobiti kar največ delovnih ljudi, posebno tistih, ki nikakor ne morejo drugače priti v stik s to akcijo, in na njem v duhu programskih načel te organizacije sprejeti dolgoročne načrte in naloge;
- sestanek sveta krajevne skupnosti, ki bi se ga udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, hišnih svetov, društev in drugih ustanov, na njem pa bi združili razvojne perspektive in se dogovorili o perspektivah tega razvoja, predvsem v zvezi z ustanavljanjem organizacij Ljudske tehnike, društev in združenj izumiteljev itd.;

Ker občani, ki živijo v krajevni skupnosti, posebno pa tisti, ki niso več aktivni, niso najbolje seznanjeni z dogajanjem, je treba v zvezi s to akcijo omogočiti tudi tem ljudem, da bodo o njej vsestransko obveščeni. V tej smeri je treba zato maksimalno usmeriti glasila občinskih konferenc, SZDL, glasila delovnih organizacij v stanovanjskem gospodarstvu, razne občinske in medobčinske radijske postaje, itd.

Tudi na tej ravni je treba presegati formalizem in manifestativnost ter se kar najbolj zavzeti za spremembo dosedanjega stanja.

ISKRA COMMERCE

Samoupravljanje tudi v naši zunanjetrgovinski dejavnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

tehnološko zahtevne proizvodnje Iskra v precejšnji meri vezana na uvoz. Zato ni čudno, da je izvoz eksistenčnega pomena za Iskrine tovarne, hkrati pa temeljna osnova njenega nadaljnega razvoja.

Rezultati takšne pravilne odločitve v Iskri že pred dobrim desetletjem so več kot očitni - visok trend rasti proizvodnje smo lahko zagotavljali le z visokim trendom rasti izvoza. Gotovo ne bo odveč, če pogledamo, kako je od leta 1965 naprej rasel naš izvoz:

1965 -	4,2 milijona dolarjev
1966 -	6,2 milijona dolarjev
1967 -	7,8 milijona dolarjev
1968 -	7,2 milijona dolarjev
1969 -	8,7 milijonov dolarjev
1970 -	12,7 milijonov dolarjev
1971 -	19,1 milijonov dolarjev
1972 -	25,4 milijonov dolarjev
1973 -	33,6 milijonov dolarjev
1974 -	43,2 milijonov dolarjev
1975 -	47,5 milijonov dolarjev
1976 -	60,5 milijonov dolarjev

Letos bodo Iskrine temeljne organizacije predvidoma izvozile skupno za 80 milijonov dolarjev izdelkov.

„Ti vzpodbudni rezultati,“ je poudaril Ludvik Kranjc, „so med drugim odraz medsebojnega dogovora Iskrinih organizacij o združevanju ustvarjenih deviz ter dohodkovni povezavi pri prenašanju bremen, ki so jih terjali napor, da bi lahko izvozili zadostne količine izdelkov ter tako prislužili toliko deviz, kolikor smo jih potrebovali za uvoz, in sicer v skladu z vsakoletnimi obstoječimi režimi.“

V novem zunanjetrgovinskem sistemu je ena od osnovnih nalog, če že ne kar osnovna, ta, da dosežemo notranjo povezanost in odvisnost med temeljnimi organizacijami, da ugotovimo, kakšne so devizne potrebe posameznih temeljnih organizacij, kakšne pa izvozne možnosti. Pri tem bo lahko vsaka TOZD spoznala samo sebe - kakšen je njen položaj v izvozu in uvozu, tako da bo lahko na osnovi

tega temeljiteje oblikovala in izdelala vse elemente svojih proizvodnih načrtov.

Pri tem bodo TOZD seveda morale gledati na to, da bodo lahko same s svojim izvozom krile potrebe po uvozu, v nasprotnem primeru pa bodo morale poiskati druge temeljne organizacije, ki imajo boljše izvozne možnosti, in se z njimi ustrezno dohodkovno povezati.

V Iskri se bomo morali torej v zelo kratkem času ustrezno organizirati, organizirati vso tehnično operativno, obdelavo podatkov in informatiko. S tem bodo vsem TOZD zagotovljene zakonske pravice, da razpolagajo z vsemi podatki o prilivu in porabi deviz.

Nedvomno se bo torej lahko v poslovno problematiko izvoza in uvoza vključil širši krog delavcev kot doslej, delavcev, ki bodo lahko neposredno videli svoj položaj in čutili vso težo naporov, ki so povezani z Iskrino zunanjetrgovinsko aktivnostjo. „Pričan sem,“ je dejal Ludvik Kranjc, „da bomo tako okrepli Iskrino spo-

ISKRA COMMERCE

Lepi izvozni rezultati

Igra števil: ali z EMO ali brez njega; ali z Elektrooptiko ali brez nje; pa spet, ali izvoz celotne Iskre ali samo Iskre Commerce... Dosti dragocenega časa je minilo, preden je direktor izvoza v temeljni organizaciji zunanji trg Iskre Commerce Jože Štajer pojasnil te „relacije.“

„Lepe rezultate smo dosegli v letošnjih prvih devetih mesecih v Iskri, mednje pa vsekakor sodi tudi izvoz. V prvih treh četrtletjih smo letni načrt izpolnili s 74,4 %, torej za nekaj desetink odstotka manj kot 100 % za 9 mesecev. Kaj še pomeni ta številka? V primerjavi z lanskimi devetimi meseci se je izvoz povečal za približno 35 odstotkov, takoj pa moram poudariti, da je ta številka precej relativna. Zavedati se namreč moramo, da smo lani ob 9-mesečju precej zaostajali za planskimi nalogami, letos pa jih praktično izpolnjujemo v celoti.“

„Kaj pa ti odstotki pomenijo v dinarjih, oz. dolarjih?“

sobnost, da bo v prihodnje še bolj uspešno premagovala vse težave, katerim je izpostavljena prodaja na tujem tržišču. TOZD kot nosilke zunanjetrgovinske menjave bodo v prihodnje še bolj na lastni koži čutile uspehe pa tudi posledice svojega obnašanja, posledice, ki dostikrat izvirajo prav iz slabe kakovosti, visokih cen, zamujanja dobavnih rokov in drugih elementov poslovne nedisciplin, do katerih je zunanji trg še kako občutljiv in brezobziren. Temeljne organizacije bodo torej nosile odgovornost in posledice za svoje delo oziroma nedelo.“

Nova vloga in položaj temeljnih organizacij pa v ničemer ne zmanjšuje pomembnosti Iskre Commerce v poslovanju s tujino. Prav nasprotno. Iskra Commerce bo zaradi svojega položaja morala s svojimi službami prevzeti nase levji delež pri uresničevanju določil novih zakonov. Poleg svojih osnovnih dejavnosti bo morala prevzeti še vlogo obveščevalca, organizatorja, vzpodbujevalca in usklajevalca, skratka, skrbeti bo morala, da bodo temeljne organizacije dejansko postale nosilke zunanjetrgovinske dejavnosti.

Lado Drobež

„Kot ste že pisali v glasilu Iskra, smo v obdobju januar-september izvozili za 59,6 milijonov dolarjev izdelkov.“

„Morda se še enkrat povrniva na odstotke, kajti med vami, izvozniki, pogosto slišim, da ti uspehi niso tako „uspešni.“

„Delno je to res, kajti iz primerjave letos - lani še zdaleč ne moremo sklepati, da bo izvozni rezultat tako uspešen kot ob 9-mesečju tudi ob zaključku leta, seveda pa bo dosti boljši kot lani. V celoti vzeto pa omenjene številke le govorijo, da se je poslovanje Iskre Commerce in Iskre zboljšalo, da smo realneje načrtovali in da naloge izpolnjujemo. Torej velik uspeh tako proizvodnega kot prodajnega področja.“

„Kako pa so v teh številkah udeležene posamezne Iskrine delovne organizacije?“

„Po vrstnem redu takole: najmočnejši izvoznik so Telekomunikacije, sledijo pa jim IEZE, Široka potrošnja, Avtomatika, Kondenzatorji in Avtoelektrika.“

„Kako pa so delovne organizacije uresničevale izvozne načrte?“

„Avtoelektrika in Avtomatika nista dosegli načrtovanega izvoza, druge delovne organizacije pa so nekje v okvirih planiranih obveznosti.“

„Kam pa je bil usmerjen naš izvoz?“

„Še vedno je najmočnejše zahodno tržišče, kamor je šla približno polovica (48 %) našega izvoza, v države Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč smo izvozili približno četrtno (27 %), v države v razvoju pa točno četrtno. To je popolnoma v skladu z našo začrtano regionalno usmeritvijo, poleg tega pa je izvoz v dežele v razvoju že nad srednjeročnimi začrtanimi cilji.“

„Verjetno se imamo lepim izvoznim rezultatom med drugim zahvaliti tudi konjunkturi na tržišču!“

Jože Štajer.

„Priznati moram, da me motijo trditve o („velikanski“) konjunkturi, kajti o neki izraziti konjunkturi na tujem tržišču ne moremo govoriti, na domačem tržišču pa je dosti bolj izrazita. Resnica je ta, dje bila na zahodu napovedana dosti večja oživitve tržišča, toda ta izrazit poslovni „boom“ ni bil tolikšen kot so govorili. Poleg tega bi rad opozoril na to, da je Iskra tudi v kriznem času dokaj dobro izvažala in celo povečevala svoje izvozno sodelovanje s tujino.“

„Kakšni pa so obeti do konca leta?“

„Sedanja komercialna aktivnost zagotavlja, da bo tudi zadnje četrtletje uspešno. Zato povsem realno pričakujemo, da bomo letošnje planske obveznosti izpolnili v celoti, torej 100 %“

„Od mnogih izvoznih strokovnjakov v Iskri Commerce slišim različne pripombe in mnenja, da bi lahko Iskra izvozila še dosti več, če...“

„Res je. Teh „če“ je več. Osredotočil bi se morda le na tri. Na prvo mesto bi vsekakor uvrstil pomanjkanje tistih izdelkov, ki bi jih lahko Iskra mnogo več prodala v tujino, torej naših klasičnih izvoznih artiklov. Vzrok je v tem, da nam primanjkuje proizvodnih zmogljivosti, torej blagovnih fondov, čemur je med drugim kriva tudi nezadostna in premalo dinamična investicijska dejavnost.“

„Kaj pa druga dva „čaja“?“

„Marsikje se še vedno borimo s tehnološko nezanesljivostjo, ali bolje

(Nadaljevanje na 7. strani)

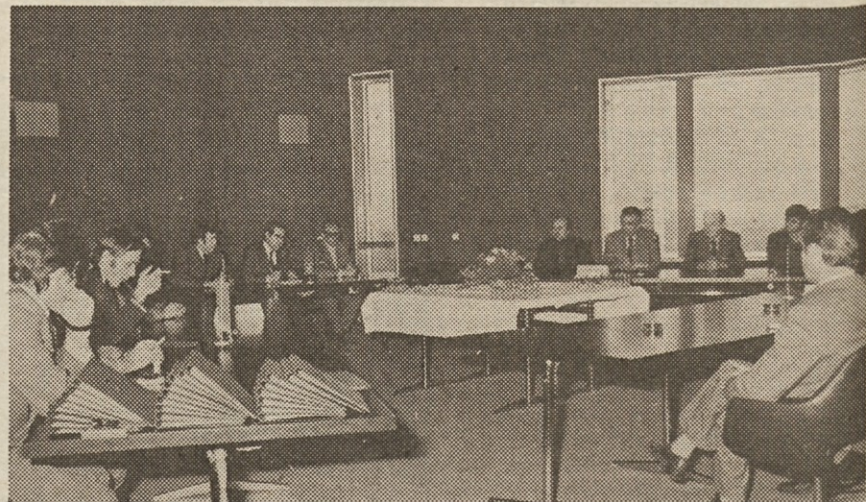
V duhu sporazumevanja

„Današnji podpis samoupravnega sporazuma o medsebojnem sodelovanju pri urejanju skupnih zadev na kompleksu Iskra-Stegne,“ je dejal ob slavnostnem podpisovanju tega sporazuma v sredo 16. t. m. v Iskrini stolnici v Ljubljani direktor Iskra Invest servis Marjan Dvoraček, „je sicer plod dolgega razgovaranja in sporazumevanja, vendar sem prepričan, da pa je zato poglobljen in vsebinsko veljaven.“

Vsebina podpisanega samoupravnega sporazuma predstavlja dogovor dvanajstih TOZD Iskrinega kompleksa v Stegnah in pobuda zanj je bila sprožena 10. 6. 1976.

Pred podpisom je Marjan Dvoraček zbranim delegatom 12 Iskrinih TOZD na kratko predstavil delovno organizacijo Iskra-ISE. Iskra ISE izvira iz splošnega sektorja Iskra Commerce, ki se je leta 1974 med reorganizacijo

Iskre na panoge organiziral kot delovna skupnost SS v ZP. Ker se je takratni kolektiv hotel rešiti občutka in očitkov predračunske organizacije, se

S podpisa samoupravnega sporazuma med IEZE in ISE.

je 23. 1. 1975 odločil, da sproži postopek za ustanovitev delovne organizacije. Pot do delovne organizacije je bila, lahko bi dejali trnova pot, dolga poldrugo leto, vendar je rodila uspeh.

Sedanja organizacijska oblika DO Iskra ISE zajema naslednja področja:

gospodarsko področje, organizacijsko in splošno kadrovsko področje, obrat vzdrževanja objektov, inženiring za projektiranje in izgradnjo investicijskih objektov in obrat storitev. Omenjena področja vodijo sodelavci: Kmetič, Stržinar, Volavšek, Stravs in Hafner. DO zaposluje 247 delavcev, letošnji celotni dohodek pa bo znašal 8 milijard S din.

Po tem sporazumu bo Iskra ISE na Stegnah tehnično opravljala in vzdrževala skupne naprave, komunalno uredila zunanost, nudila servisne usluge za posamezne TOZD in urbanistično urejevala infra strukturo.

Ob koncu je direktor Dvoraček dejal, da je poudarek na obojestranskem sodelovanju ter korektnem odnosu pri reševanju vseh problemov in da podpis sporazuma ne predstavlja le golega administrativnega akta, temveč resničen, poglobljen samoupraven sporazum, ki je v interesu vseh prizadetih partnerjev, ter zaželel, da bi črke in duh sporazuma postale navodilo in napolnje nadaljnemu sodelovanju v prihodnje.

mak

Proizvodnja ZP v oktobru 1977

	izpolnitev v 000			Odnos m. r. do mes. pl.	Odnos r. l. - X. do let. pl.	Odnos r. l. - X. do pl. l. - X.	Odnos r. l. - X. 77 do r. l. - X. 76
	l-X/76	l-X/77	mesečna r.				
TELEKOMUNIKACIJE	2.138.341	2.360.977	269.807	105,7	87,0	106,6	110,4
ELEMENTI	298.890	403.294	38.537	81,8	76,7	93,5	134,9
BATERIJE ZMAJ	53.672	115.816	13.136	114,2	91,0	110,0	215,7
KONDENZATORJI	140.833	212.606	23.384	79,0	65,4	78,3	151,0
ŠIROKA POTROŠNJA	717.958	1.143.789	138.111	109,9	85,3	102,1	159,3
AVTOMATIKA	867.555	976.847	101.181	99,4	84,8	104,9	112,6
AVTOELEKTRIKA	977.073	1.126.889	133.485	109,7	79,5	95,3	115,3
SKUPAJ	5.194.322	6.340.218	717.641	103,6	83,4	101,3	122,1
ISKRA COMMERCE	84.303	135.547	17.554	135,5	92,8	117,4	160,8
INŠTITUT ZA PRODUKTIVNOST IN METROLOGIJO	16.909	23.301	1.923	81,8	98,9	126,3	137,8
SKUPAJ ZP ISKRA	5.295.534	6.499.066	737.118	104,1	83,6	101,7	122,7

Po tekočih cenah je realizirana proizvodnja za obdobje januar-oktober 1977 znašala 6.952.410 din.

Kako bo z osebnimi dohodki po novem letu

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU ZA OKROGLO MIZO V ISKRI

„Za dobro moramo biti skupno zainteresirani. Tudi v tem je skupno vlaganje,“ je padla pripomba — rekel jo je Štefan Nemeč, predsednik Zbora združenega dela Skupščine SRS ob koncu okrogle mize, ki jo je v zvezi z aktualnimi vprašanji prehoda na nove dohodkovne odnose v skladu z Zakonom o združenem delu organiziralo uredništvo naše „Iskre“. Zanimivega srečanja s tehtnimi razmišljanji, ki je bilo v petek, 11. novembra, v Iskrini poslovni stolpnici v Ljubljani, so se udeležili: Štefan Nemeč, predsednik Zbora združenega dela Skupščine SRS, Pavle Gantar, sekretar za delo IS Skupščine SRS in član IS, iz Iskre pa: Jože Hujs, generalni direktor ZP Iskra, Boštjan Barborič, direktor področja za stike z javnostjo, Erik Vrenko, direktor področja za organizacijo, Ditka Bagon, predstavnica področja za kadre in izobraževanje, Dare Žvab, direktor Biroja za industrijski inženiring, Jožica Starčič, predstavnica organizacije TELA, strokovna sodelavka področja za osebne dohodke in Klavdij Mulič, vodja področja za osebne dohodke v DO Elektromehanika Kranj.

Razgovor je v imenu uredništva vodila in za tisk pripravila Mara Ovsenik, magnetogram okrogle mize pa je prepisala Neda Perkan. „Zakon o združenem delu v členu 662 zahteva,“ je za uvod zastavila Ovsenikova, „da se določila tega zakona, ki se nanašajo na ugotavljanje celotnega prihodka, razporejanje dohodka in čistega dohodka ter na delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno uporabo delavcev — torej določila o dohodkovnih odnosih v združenem delu — uveljavijo v praksi organizacij združenega dela s 1. januarjem 1978.“

Glede na dejstvo, da nas od tega datuma loči komaj nekaj več kot mesec dni, je vsekakor aktualno vprašanje, kakšna situacija nas čaka po novem letu. V tem trenutku je zato za vse nas, delavce v združenem delu, pomembno vedeti, kako smo — posebej v SOZD Iskra — na te spremembe pripravljeni, oziroma v kateri fazi priprav se trenutno nahajamo. Pri tem bi bilo posebej pomembno vedeti, kaj bo še treba storiti, da nas 1. januar ne bo zatekel nepripravljen.

Spregovorili smo torej predvsem o tistem delu novih dohodkovnih odnosov, ki najbolj neposredno zadevajo delavce v združenem delu in ki bodo z uveljavitvijo novega sistema ugotavljanja, pridobivanja in delitve dohodka in osebnih dohodkov delavca prizadeli s takojšnjim učinkom, se pravi tistega dela dohodkovnih odnosov, ki bo neposredno takoj po novem letu vplival na osebni in skupni materialni standard delavca.“

Sicer pa je prvo vprašanje bilo: „Kateri so bistvene spremembe, oz. novosti, ki jih v tem pogledu prinaša ZZD? V čem so bili razlogi za takšne spremembe, oziroma novosti, posebej glede na položaj in razmere v Iskri?“

Pogovor na zastavljeno temo je začel Pavle Gantar: „Ena od osnovnih akcij glede izvajanja določb Zakona o združenem delu je gotovo zlasti v tem, da začnemo spreminjati osnove poslovanja in osnove družbenoekonomskih odnosov v organizacijah združenega dela, in to ne samo z akti, ampak tudi v stvarnosti, v delovnih sredinah. S tem ne moremo več odlašati, ker očitno ne moremo razreševati cele vrste vprašanj, tekočih zadev pri gospodarjenju in razreševanju družbenoekonomskih odnosov, ne da bi to zamenjali z mnogimi novimi osnovami dela in poslovanja, tako kot predvideva Zakon o združenem delu. Mislim, da je pri tem eno zelo pomembnih področij prav področje osebnih dohodkov, kajti s tem se močno odraža stanje odnosov.“

SPOŠTOVATI SAMO-UPRAVNE SPORAZUME

Prav tako pa je tu postalo že vznemirljivo vprašanje izgub in pretiranih

preseganj v izplačevanju, saj smo, npr. po podatkih SDK samo za prvo polovico leta ugotovili, da je od skupnega števila 4.786 obravnavanih udeležencev samoupravnih sporazumov kar četrtina dogovorjena sredstva za osebne dohodke presešla. Opozoriti pa moram, da je treba dosejanje samoupravnih sporazumov spoštovati; jasno pa je, da bi morali tudi že od včeraj delati na novih samoupravnih sporazumih o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Ravno to kaže, da je treba z novimi samoupravnimi sporazumi najti take instrumentarije, ki bodo preprečili taka odstopanja v praksi. Sredstva za osebne dohodke že dve leti nekako rastejo mimo ustvarjenega dohodka in tudi letos, kljub temu, da je proizvodnja večja, podatki kažejo, da je realni osebni dohodek iznad gibanja družbene produktivnosti, poudarjam: družbene, ne industrijske produktivnosti. Vidimo torej, da nam masa osebnih dohodkov, čeprav še nimamo visokih, zadovoljivih plač, raste neodvisno od ustvarjenega dohodka. Po drugi strani pa se, seveda, srečujemo

Pavle Gantar.

obratno tudi z najrazličnejšimi pojavi uravnilovke. Često slabo gospodarimo z delovnimi potenciali in sredstvi.

Podatki nam kažejo, da vsako leto slabše izkoriščamo delovni čas, da slabše izkoriščamo sredstva. Zato je nujno, da prav v smislu novega zakona, v temeljnih organizacijah združenega dela naredimo generalne preobrate. Vsekakor moramo že v temeljnih plana v samoupravnih sporazumih pobotati odvisnost sredstev za osebne dohodke od mase ustvarjenega dohodka in točno ugotoviti, kaj se bo v odnosu na sredstva za osebne dohodke zgodilo v primerih, ko ustvarjenega dohodka ne bo in bo izkazana izguba. Drugo pa je predmet realnega dogovarjanja pri ugotavljanju živega oz. minulega delovnega prispevka delavca. Reči moram tudi to, da smo doslej, žal, sredstva za osebne dohodke več ali manj gradili kar na koncepciji pogojno nekvalficiranega delavca in sredstva enostavno zatem porazdeljevali kar po raznih kazalcih, neodvisno od ustvarjenega dohodka. Tudi zaposlovanje je potekalo običajno mimo vseh družbeno sprejetih in dogovorjenih konceptov oz. sklepov. Čeprav smo lansko leto sklenili, da bomo v naši republiki zaposlili največ do 3% novih delavcev, podatki za devet mesecev letos kažejo, da smo že zdaj to presegle in dosegli 4% porasta števila zaposlenih v SRS.“

Hujs: „Zakon o združenem delu govori, kar se tiče osebnih dohodkov, posebej o dveh stvareh. Pravi, da je treba osebne dohodke spraviti v sklad z doseženim, oz. ustvarjenim dohodkom, seveda s predpostavko, da je dohodek resničen in veren odraz družbeno priznanega dela, ki je vsebovan v posameznem izdelku. V drugem delu pa je težnja zakona v tem, da se ti osebni dohodki pravično in pravilno porazdelijo med posamezne delavce, ki so sodelovali v doseganju tega dohodka. V tem pogledu zakon ne prinaša česa novega. Odkar pri nas priznavamo trg kot dejavnik v oblikovanju dohodka posamezne organizacije, trdimo, da je dohodek organi-

zacije tisti, ki naj določa osebne dohodke in njihovo višino in da naj se sredstva za osebne dohodke delijo po prispevku k delu.“

NISO ŠE URESNIČENE VSE PREDPOSTAVKE ZAKONA

Seveda pa so različne prakse v zadnjih letih pri nas pripeljale do stanja, v katerem je tak poudarek, kot ga je v tej zadevi zdaj dal zakon, potreben. Vendar pa mislim, da je ne-realno pričakovati, da bomo zakon uresničili že kar s 1. januarjem v celoti. Težnja, da bi imeli vse že urejeno s 1. januarjem je nerazumna in to iz več razlogov. Med drugim tudi zato, ker vse predpostavke, ki jih vsebuje ta zakon, še zdaleč niso že uresničene. V Iskri namreč še vedno ustvarjamo dohodek po tako imenovani tržni zakonitosti le za razmeroma majhen del njenega bruto produkta, kajti za precejšen del dohodka se nam formira kot rezultat državne intervencije, oziroma Zavoda za cene pri ZIS. Mimo te neposredne državne kontrole cen je tu še niz drugih instrumentov, ki vplivajo na cene, tako sistem carin, uvozne in izvozne restrikcije, emisija in drugo.

Tako bomo verjetno, oziroma neizogibno, tudi še po 1. 1. 1978 imeli neke družbene dogovore, ki bodo višino osebnih dohodkov urejali neodvisno od višine dohodka.

Torej bo ta, tako poudarjena direktna zveza med višino dohodka in osebnimi dohodki z nekimi kompromisi pretrgana. Isto velja glede kompromisov pri uveljavljanju načela kolikor boš delal, toliko boš dobil. V naši družbi še nismo dovolj zreli, da bi nekemu tudi priznali: Ti delaš premalo, ustvariš manj, kot potrebuješ za življenje! Prav tako nismo pripravljene priznati, da nekdo toliko dela in prispeva, da bi zaslužil OD z mnogokratnikom teh, ki jih dejansko dobi. Nismo namreč razčistili, kdaj prihaja do socialne diferenciacije na osnovi dela in kdaj na osnovi drugih meril za prejemanje osebnih dohodkov.

Tretji problem je v tem, da takrat, ko bi želeli deliti maso osebnih dohodkov po delu, še zdaleč nimamo izdelanih potrebnih in povsod uporabnih meril za to. Že odkar združujemo delo, vem, da smo se okrog tega mučili, neke rezultate smo, seveda, tudi dosegli, vendar je težava posebej tudi v tem, da so metode za merjenje delovnega učinka zelo različne. V Iskri uporabljamo npr. za delavce v neposredni proizvodnji skoraj v vsaki delovni enoti neki način za merjenje učinka dela. V proizvodnem procesu je razmeroma malo takih delovnih mest, kjer delovnega učinka ne bi mogli z izkustvenimi ali tehničnimi normami že kako meriti. V trenutku, ko so oddaljimo od neposredne povezave med delom in količinsko izmer-

Štefan Nemeč.

ljivim učinkom dela, pa se, seveda, znajdemo na bolj negotovih, spolzkih tleh. Merila, ki so temeljila na različnih ocenah, so bila doslej popolnoma neuskkljena in stanje na tem področju dejansko ni bilo urejno. Priznati moramo, da v Iskri doslej, v tem ne-le, da nismo zadosti uspeli, ampak smo vložili tudi vse premalo truda za to, da bi te stvari ustrezno sistemizirali. Nalogo, ki smo jo zdaj zapisali v Zakon o združenem delu, s tem, da bi bila izpeljana že do 1. 1. 1978 pa prav zato smatram hkrati za dolgoročno. Takoj pa moramo, seveda, narediti to, kar smo sposobni narediti, nato pa to sistematično dopolnjevati.“

VSEGA NE BOMO IZPELJALI DO NOVEGA LETA

Gantar: „Poizkusil bom biti konkretniji! Prvič: Ta instrumentarij, ki nam, seveda, zagotavlja prav odnos med sredstvi za OD in samim ustvarjenim dohodkom, ima osnovo v dveh sestavinah, ki sta: količina dohodka na enoto vložnega dela in višina zagotovljenih življenjskih stroškov, tako imenovana življenjska košarica. To sta, seveda, dve družbeni konvenciji. Glede roka in sankcij pa menim, da se moramo predvsem o njih domeniti, da bodo tam, kjer še niso začeli delati na uresničevanju Zakona o združenem delu, vedeli, na katerih izhodiščih morajo začeti.“

Razumljivo je, da do novega leta povsod teh stvari ne bomo do konca izpeljali. Toda, za vse pore naše družbene reprodukcije, tudi za negospodarstvo, tja do državne uprave, je treba sprejeti vodilo: takoj je treba v vseh TOZD formirati ustrezne skupine, ki bodo sestavljene iz predstavnikov delavcev in družbenopolitičnih, in pa poslovnih struktur, ki bodo s svojimi strokovnimi predlogi sodelovali pri reševanju določil Zakona o združenem delu. To je treba poudariti, kajti opaziti je, kot da se ponekod

DUŠAN ŽELJEZNOV:

(22)

TITO V ISKRI

Razgovor z generalom Željcem sva nadaljevala z njegovimi spomini na predsednika Tita. Na vprašanje, kdaj se je prvič srečal s svojim vrhovnim komandantom, je odgovoril:

„Tu moram najprej in predvsem poudariti datum 27. in 28. novembra 1943. Takrat sem se kot komandant trinajste proletarske brigade „Rade Končar“ prvič srečal s Titom. Spominjam se, da sem se z njim srečal v neki šoli v Jajcu. Tito je takrat sedel kar na robu šolske klopi ter mi takoj dejal, da je ponosen na svoje proletarce iz proletarskih brigad. Natanko se spominjam, da mi je Tito takrat rekel: „Vidite, zdaj ustvarjamo novo državo. Za nami so hudi boji, pred nami še hujski. Toda zmagali bomo. Zanesljivo bomo zmagali. Žal mi je samo, da tu niso vsi tovariši iz trinajste proletarske. Da bi se z vsemi pozdravil. Obljubljam jim to in povejte jim — da se bomo kmalu videli. V Beogradu! Sporočite jim to!“

K tem njegovim besedam lahko samo dodam, da je Tito svoje takratno obljubo v Jajcu izpolnil prej kot v letu dni. Na vojaški paradi 27. oktobra 1944. v Beogradu je namreč slehernemu borcu naše brigade posebej segel v roke.

To je bil resnično velik trenutek za nas vse. Takrat sem bil podpolkovnik in parada, o kateri govorim, je bila na beograjski Banjici. In potem je spet tako nanoslo, da sem se samo štiri dni kasneje, 1. novembra 1944, spet znašel ob tovarišu Titu. Takrat sem bil namreč komandant Zemuna.

Po zavzetju Zemuna sem bil namreč že devetič ranjen, to pot zelo hudo. V tistem času sem bil tudi razglašen za narodnega heroja. Spominjam se, da sem tistega 1. novembra 1944. opravljal svoje vsakodnevno, običajno delo, ko je prišel k meni Peko Dapčević. Rekel mi je: „Tovariš Tito je ukazal, da moraš svojo

dolžnost prepustiti svojemu namestniku in takoj oditi v Užiško ulico v Beograd zaradi tvoje druge dolžnosti.“ Ta usni ukaz sem sprejel malce presenečeno, hkrati pa tudi nisem bil preveč takten, temveč sem takoj odgovoril Dapčeviću: „Peko, poslušaj, Titu in partiji sem prisegel, da bom na fronti toliko časa, dokler ne bomo z naših tal pregnali zadnjega sovražnikovega vojaka.“

Peko Dapčević me je poslušal molče, se obrnil in odšel. Kasneje sem zvedel, da je moj odgovor posredoval Titu. Kaj hitro se je vrnil. Tokrat s pismenim ukazom, s katerim sem bil imenovan na svojo novo, zelo odgovorno in naporno dolžnost. Tistega prvega novembra 1944. sem namreč postal Titov stalni spremljevalec in moral sem skrbeti za njegovo osebno varnost. To svojo dolžnost, ki se mi je zdela hujska, odgovornejša in težja kot vsi moji boji od 1941 dalje, sem potem opravljal nepretrgoma polnih sedemnajst let, tja do 1. januarja 1962. leta.

Tako sem torej odšel v Užiško ulico k Titu. Ko sem prispel k njemu in mu raportiral, se je Tito nasmehnil in rekel:

„Kaj je, Željč, se ti ne da iz trinajste proletarske?“ „Če je treba, se pač vse naredi,“ sem takrat odgovoril to-

varišu Titu, pripravljen izpolniti vsak njegov ukaz. In tudi takoj sem dobil nalogo: kar na kraju samem, in sicer, nemudoma sem moral organizirati gardne enote, katerih poveljnik sem postal.

Ko sem torej iz Titovih ust zvedel za svojo prvo nalogo pri njem, sem se seveda malce zamislil, kajti naloga ni bila prav nič preprosta in enostavna. Pa me je v moji zaskrbljenosti Tito prekinil:

„Nič naj te ne skrbi, vse bo v redu. Lahko se opreš in zanesesh tudi name in na druge tovariše.“

Tako se je zame začelo popolnoma novo, nevsakdanje življenje in že po nekaj dneh sem kaj hitro pozabil na vse organizacijske težave, saj sem bil vsak dan v stiku s tovarišem Titom, ki mi je pri vsem rad pomagal in svetoval.

Decembra 1944. sta mi tovariša Mijalko Todorović in Koča Popović sporočila, da sem bil odlikovan z ordenom narodnega heroja. Ob tej novici sem se samo nasmehnil in jima odvrnil, da naj na to kar pozabita, ker pač imamo zdaj pomembnejše delo in tudi čas se mi ni zdel primeren za razmišljanje o odlikovanjih in podobnih rečeh.

Vendar sem se tudi temu moral ukloniti. Ko so me 12. januarja 1945. povabili na podelitev ordena narodnega heroja, sem se pač moral ukloniti in Tito mi je rekel, da je tudi za to potrebno najti čas. Torej sem moral tudi tu popustiti.“

Prekinil sem ga v njegovi pripovedi. „Ali ste kaj v sorodu z Željči, med katerimi so tudi danes znani inženirji, predvsem graditelji mostov in dvoran iz prednapetega betona?“

„Ti Željči niso moji direktni sorodniki, vendar smo v sorodu z njimi. Prihajajo iz mesta, jaz pa iz vasi. Zato sem tiste dni dal v tisk in radio sporočilo, v katerem sem pozival vse Željče na sestanek, da bi se tako sestali in seznanili. In res, že dva dni nato smo se sestali Branko, Duško Žerelj in drugi. Takrat smo se prvič srečali in bil sem zelo presenečen: sami namreč vidite, da ne sodim med majhne ljudi po postavi, vendar so bili ti moji sorodniki naravnost orjaški, resnični dvometraši.“

Kako bo z osebnimi dohodki po novem letu

poslovodne strukture umikajo iz te problematike, medtem ko Zakon o združenem delu jasno zahteva in predpostavlja ne le pravico temveč tudi dolžnost poslovnih struktur, da s svojimi strokovnimi predlogi sodelujejo pri uresničevanju določil Zakona o združenem delu.

DOGOVORITI SE ZA PROPORCE

Mislím pa tudi, da se do novega leta lahko dogovorimo za te proporce, oz. instrumentarije, ki bodo zagotovili ustrezne odnose na področju razporejanja dohodka po namenu uporabe; torej za čisti dohodek, ki pa se deli na sredstva za OD, skupno porabo rezervna sredstva in akumulacijo. Pri zviševanju ali zniževanju sredstev za OD v skladu z globalnim dohodkom bo, seveda, z družbeno konvencijo treba upoštevati tudi gibanje življenjskih stroškov. Letos imamo za nominalnega prejemnika zabeležen porast OD okoli 20 %, medtem ko so življenjski stroški porasli za 15 %. Tako realni osebni dohodki zdaj v rasti nihajo od 4,5 do 6 %. Razen tega bo tudi pri ocenjevanju vrednosti del, oz. nalog od najbolj enostavnih do najbolj sestavljenih potreben družbeni dogovor o razponu, recimo od 1:5 ali 1:10. Kadrom, ki nosijo glavno težo odgovornosti in organizacije, moramo vsekakor omogočiti in zagotoviti ustrezen razpon in nagrajevanje. Toda, razponi morajo biti razumljivi. Glede delitve OD po delu — v proizvodnji še vedno velja logika norm, treba pa je tudi na teh področjih preiti na širše zajeto ugotavljanje prispevka in merjenje delovnih rezultatov. Pri tem moramo upoštevati, da imamo na razpolago različne standarde in normative, obstaja pa tudi vprašanje izkoristka delovnega časa. V neposredni proizvodnji je glede tega na sploh že veliko narejenega, manj pa na drugih področjih. Nasploh pa je treba tudi povsod, kjer to prihaja v poštev, izluščiti merila za pridobivanje OD tudi na področju novatorstva, racionalizatorstva, izumiteljstva, seveda, upoštevaje koliko je to novatorstvo, racionalizatorstvo ali izumiteljstvo povečalo tudi dohodek. Začeti moramo tudi opredeljevati osnove za minulo delo. Skratka: v vseh organizacijah združenega dela, pa tudi v nekaterih družbenih dejavnostih, je treba resno začeti s pripravami za generalni premik.

Barborič: „Tov. Hujsa bi rad dopolnil, da ne bi izzvenelo, kot da se v mnenjih razhajamo. Ko govorimo o tem, da je to dolgoročni proces, imamo v mislih predvsem to, da smo sestavljena DO in da moramo poseči v poenotenje meril in osnov, če hočemo zasnovati dohodkovne odnose. Dogovorili smo se namreč, da bomo dohodkovne odnose gradili na tako imenovanem sistemu internih dogovorjenih cen. To predpostavlja, seveda, potem takem tudi neko konvencijo, neki dogovor o normiranih vložkih živega in minulega dela. In v prvem valu navdušenja — kajti v Iskri ni primer, da bi se poslovodske ali strokovne strukture držale ob strani —“

Gantar: „Nisem tega rekel za Iskro in naj še enkrat povem, da ste tukaj aktivni, celo pohvalil sem vas ob neki priložnosti...!“

PREHUD ZALOGAJ

Barborič: „... — smo se lotili problema preveč na široko, misleč, da bomo to poenotenje lahko dosegli že do 1. 1. 1978. Ugotovili pa smo, da je to prehud zalogaj in da se naloge lotevamo preambiciozno. Po naših delovnih in temeljnih organizacijah imamo namreč celo vrsto sistemov za ugotavljanje prispevkov, od tehničnih do izkustvenih norm. Zato menimo, da je najbolje, če te različne sisteme, take kot so, za zdaj pustimo, ker so neko življenjsko preizkušnjo in potrditev že dobili in jih dopolnimo le v tistem delu, kjer so pomanjkljivi, to je

Jože Hujsa.

zlasti pri ugotavljanju prispevka takozvanih režijskih delavcev. Šele potem, v teku leta 1978, bi pristopili k postopnemu poenotenju osnov in meril. Gre torej predvsem za to, da realno ocenimo, kaj je možno v tej fazi narediti. Seveda pa bomo morali vložiti še precej truda in si vzajemno pomagati, da bomo dopolnili obstoječe različne sisteme, ki jih trenutno imamo, tako da bomo s 1. januarjem 1978 izpolnjevali vsaj minimalne zakonske pogoje, ki nam jih nalaga zakon. Še vedno pa pri tem nismo razčistili vseh vprašanj, ki zahtevajo sedanjo dopolnitev obstoječih aktov.“

Hujsa: „Res je bistveno to, da ostane na realnih tleh in da se dogovorimo z našimi ljudmi s strokovnimi in političnimi zadolžitvami v TOZD za take naloge, ki so v postavljenem roku izvedljive. Če postaviš cilj, ki ni izvedljiv, ljudi samo zmedeš.“

Nemec: „Česa povsem novega ne bi imel povedati, ker je v glavnem že vse znano in napisano. Rekel pa bi, da bi se pravzaprav kazalo pogovarjati predvsem le operativno, to je o tem, kje da so težave, ki ovirajo, da bi se stvari, o katerih govorimo, uresničile. Mislím pa, da je prava orientacija v tem, da s tem resnično začnemo. Zdi se mi, da govorimo nekoliko preveč le o zadostitvi zakona. Zavedati se moramo, da gre za globlje družbeno ekonomske spremembe, ki jih zahteva Zakon o združenem delu. Te spremembe moramo uresničiti; vprašanje je le, kako in kdaj. V nekem smislu smo pa brez dvoma k reševanju tega, že tako vsi pristopili, kajti ta proces ne teče šele od današnjega dne. Me pa prav zato dejansko zanima, kako se bo dohodek določil po delu, konkretno na primer v odnosu do skupnih služb, to je kako bo tukaj uresničena svobodna menjava dela.“

NE JEMATI ZAKONA KOT STRAŠILO

Starčičeva: „Mislím, da pri odločitvah o delitvi OD ni tako kot pri odločitvah o proizvodnji, kjer vsak čas lahko sklenemo: danes bomo ta artikel ovrgli in začeli izdelovati drugega. Bojim se, da bi lahko tiste organizacije, ki še nimajo ustreznega sistema, zdaj v strahu pred sankcijami zavrgle doseganje oblike za delitev OD in jih brez analiz zamenjale z novimi. Zakona ne bi smeli jemati kot strašilo, ampak kot vzpodbudo za iskanje ustreznih oblik pri delitvi OD, kot vzpodbudo za boljše gospodarjenje. Predvsem menim, da je treba upoštevati tiste kriterije, ki so se na podlagi izkušenj v proizvodnji ali kjerkoli,

obnesli, in ki so bili pomembni pri delitvi osebnih dohodkov. Nekatera merila se šele čez čas izkažejo in dosežejo priznanje; vsaka sprememba pa je lahko boleča. V naši delovni organizaciji smo sistem delitve OD dograjevali na podlagi potreb in nas zakon ni presenetil, tako da bi morali zdaj hiteti s korenitimi spremembami pri delitvi OD na posameznega delavca v delovnem procesu. Naloge oz. dela so vrednotena, prav tako ugotavljamo individualni učinek delavca po več kriterijih. Poiskati bomo morali le tesnejšo povezavo med ustvarjenim dohodkom in osebnimi dohodki ter vpeljati objektivnejše ugotavljanje osebnega učinka na podlagi planov potrebnega dela in evidence opravljene.

Vendar se samo z uvedbo meril za delavčev učinek, produktivnost, seveda, ne bo izboljšala, dokler bo šepala organizacija dela. Če nimamo določenega načrta, če naloge niso razdeljene smiselno, glede na to, kolikor in kaj kdo zmore, potem često opravljamo nepotrebno, neučinkovito in slabo delo. Prav tako moramo o težnji po vzpodbujanju čimvečje učinkovitosti pri delu razpore OD prilagajati situaciji v družbi. Preveliki razponi v OD lahko povzročijo tudi nepotrebno vznemirjenost ljudi, kar vpliva negativno na storilnost pri velikem številu delavcev, zato je v takih primerih treba drugače gledati na uspešnost, oziroma individualni prispevek posameznika.“

Erik Vrenko.

Hujsa: „Tisti trenutek, ko se družbeno dogovorimo, da ne bomo nagrajevali vsega po delu, ker da ne prenesemo teh razlik, se formula ‚delo določa osebni dohodek‘ spremeni v formulo ‚osebni dohodek določa delo‘. Taka je nevarnost, ki lahko nastane pri preostrih posegih.“

Gantar: „V razpravah o sistemu delitve sredstev za OD je bila vselej težnja, da bi le-ti res vzpodbujali ustvarjalnost. O tem so izrekli svoje mnenje tudi sindikati, in zlasti odkar je v predsedstvo Zveze sindikatov Jugoslavije prišel tov. Mika Špiljak, je zmogalo načelo, da je treba odpraviti omejitve najvišje meje in po medrepubliškem dogovoru smo jo tudi odpravili. Jasno pa je, da mora biti tak sklep sprejet kot samoupravni akt tudi v kolektivu. Takšen samoupravni akt morajo sprejeti delavci sami.“

Žvab: „Lahko rečem, da poznamo dve meji: ena je formalna meja, ki jo je postavila družba, druga pa je zavist, ki vlada v vsakem kolektivu, ki teži k temu, da bi imeli vsi približno enake OD in da ne bi prihajalo do velikih medsebojnih razlik.“

Džika Bagon.

Mulič: „Kar se tiče vrednotenja delovnega prispevka nasploh, se strinjam z ugotovitvijo, da je v novih pogojih uporaba meril, izmed katerih smo nekatera že razvili, drugih pa še ne, v bistvu globlji preobrazbeni proces. Ni pa pomembno, samo iskati in najti ustreza merila, treba jih je nujno objektivizirati, to je ugotoviti njihovo zanesljivost in meje stvarne veljavnosti. Za takšno verifikacijo, oziroma preizkus vsakega merila, ki ga uvedemo, pa je potreben določen čas.“

GRE ZA SAMOUPRAVNI MOTIVACIJSKI SISTEM

Vrenko: „V osnovi gre novim družbenoekonomskim razmeram za izgradnjo ustreznega motivacijskega sistema v naši družbi. Vsak mora vedeti za kaj dela. Motivacijo, ki je bila nekoč mezdna, se pravi, da je delavec imel za vabo ponujeno plačo, je naš sistem preoblikoval v samoupravni motivacijski sistem. To pa pomeni, da morajo delavci spoznati celoto povezave svojega dela z dohodkom TOZD. Da pa delavec lahko to povezavo spozna, je potreben podroben in analitičen prikaz skupnega dela v TOZD, ki se bo na koncu izkazoval v katalogu del. Skratka, cilj, izgraditi takšne vrste motivacijski sistem, za kar delamo, je primarnega pomena in iz njega moramo izhajati pri vseh dilemah, ki smo jih danes precej slišali. V skladu s tem naj bi tudi določali razpore v OD. Če si k dohodku TOZD več prispeval, boš iz njega tudi več dobil; tu ne gre za mezdni odnos, oziroma za plačevanje. K dohodku sorazmerno prispevamo vsi, skladno s tem pa vsi tudi pridobimo svoj osebni dohodek po enakih merilih. Razponi, oziroma razlike med OD delavcev so posledica teh meril in jih zato ni treba vnaprej določati.“

Nemec: „Najnižji razpon je pravzaprav v kategoriji najmanj kvalificiranih del. Pri teh delih veliki razponi sploh niso možni, ker vsa dela po naravi, oz. zahtevnosti, približno enaka. Največji razpon pa lahko nastaja pri visokokvalificiranih delih. Glede zavisti pa bi rekel, da je bo tudi še naprej nekaj, vendar je potrebno take razmere zavestno spreminjati.“

Prehod na novo osnovo za pridobivanje osebnih dohodkov iz delovnih nalog in ne več iz delovnega mesta pomeni globok poseg v tiste razmere odnosov v združenem delu, ki neposredno zadevajo vsakega izmed nas — delavcev v združenem delu. Kako bo ta sprememba vplivala na položaj delavca glede na gotovost njegove zaposlitve, delovne obremenitve in zaposlenosti, načina formiranja osebnega dohodka, motivacije za delo, izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje in kako bo tedaj, ko delavec dela ni dobil iz kakršnegakoli razloga?

VEČJI OD ZA VEČJE NALOGE

Bagon: „To, da osebni dohodek ne izvira več iz delovnega mesta, ampak iz opravljene dela ne odpira problema delovnega razmerja. Delavec je doslej bolj ali manj delal to, kar je pisalo v opisu njegovega delovnega mesta; opis se ni spreminjal, mogoče tudi več le ne. Vsaka sprememba opisa delovnega mesta je povzročila celo revolucijo, in vložiti je bilo treba veliko napora, če je bilo treba posamezno delovno mesto spremeniti ali delavca premestiti na drugo delo. Če kdo ni opravil nalog iz svojega delovnega mesta, so take naloge opravili

drugi, delavec pa je svoj OD dobil itak že po svojem delovnem mestu. Ko zdaj uvajamo manjše organizacijske enote od delovnega mesta, to je delovne naloge, bomo s tem opredeljeno delo bolj prilagodili stvarnim potrebam proizvodnega, oz. delovnega procesa, hkrati pa tudi sposobnostim posameznika. S tem bomo v organizaciji dela bolj prožni in bolj gibki kot doslej. Seveda je treba zdaj uvesti metodo, s katero bomo ugotavljali, katere naloge je kdo izvajal in kako jih je opravil. S tem bomo tudi legalizirali različno prispevnost različno sposobnih ljudi. Nihče ne bo več privezan na delovno mesto in na njem ne bo mogel počivati. Če bo hotel delati več, in dobiti tudi večji OD, se bo pač vključeval v več nalog.

Če pa ne bo delal, to je če ne bo prevzemal ali pa ne opravljal prevzetih nalog, bodisi ker noče ali pa za posamezne naloge nima dovolj delovnih sposobnosti, bodisi iz drugih razlogov, se bo sprožil mehanizem, kakršen je obstajal že doslej: kolektiv vpelje postopek za ugotavljanje delavčevih delovnih zmognosti, oziroma tki. disciplinski postopek, ki ima v skrajnem primeru lahko za posledico tudi prekinitve delovnega razmerja s tem delavcem. Saj to je veljalo že doslej, seveda s to razliko, da se je tak postopek izvedel že v primerih, kadar so delavci hoteli nekoga premakniti z določenega delovnega mesta iz razloga, ker delo ni bilo opravljeno, pa čeprav tega delavca niso hoteli odstraniti iz kolektiva.“

Gantar: „Zakon o združenem delu je v svojem besedilu opustil delovno mesto iz dveh razlogov: Prvič zaradi deformacij, ki so nastajale na področju delitve po delu, ker je delovno mesto uveljavljalo nagrajevanje zgolj po izobrazbi, drugič pa je delovno mesto onemogočalo notranjo fleksibilnost v delovanju OZD, zlasti v primerih premeščanja delavcev. Delovno mesto se je smatralo nekoliko preozko, npr. kot lokacija prav za določeno mizo.“

V razpravi okrog člena 19 Zakona o delovnih razmerjih, ki je trenutno še v pripravi, ki določa, da se sestavi razvid del oz. nalog, so nas opozarjali na nevarnost svojevoljnega premeščanja delavcev pod parolo prilagoditve del, oz. nalog, lahko tudi v delavčev škodo. Moram pa reči, da je tu cela vrsta mehanizmov, ki preprečujejo, da ne bo prišlo neupravičeno do ukrepanja na škodo delavca. Eno je ustavna pravica do dela, ki jo ima vsak občan, drugo pa je pravica do dela z družbenimi sredstvi, ki jo ima delavec, ko dela na sredstvih družbene lastnine.“

Hujsa: „Menim, da sleherno poenostavljanje na črno in belo privede do absurdov. Strinjam se z mislijo, da je nesmiselno naenkrat in popolnoma črtati pojem delovnega mesta, kot tudi ne moremo zanikati pomena delovne naloge za učinkovitost dela. Vse je vprašanje dopolnjevanja in poudarkov.“

DELOVNE NALOGE — ŠIRŠI SPEKTER MOŽNOSTI DELAVCEV

Mulič: „Ob tem bi povedal nekaj svojih misli: Namreč, delovno mesto smo ta trenutek, kot izgleda, kar na hitro pripravljeno pozabiti. Slišali smo nekatere generalne ugotovitve, češ, da se nam je delovno mesto slabo obneslo. Slabo se je obneslo tam, kjer smo ga znali zlorabiti, kar velja še posebej za primere, kjer smo ga res potrebovali le kot naziv. Ampak tudi za takšna delovna mesta so obstajala pravila. Obstajali so priročniki, kako jih opredeliti, kako jim določiti vsebino, torej so bile zanje opredeljen tudi naloge in funkcije, cilji nalog in zahtevnost ter tudi sestavljenost. Zato v tistem trenutku, ko je delovno mesto opredeljeno tako, kot sicer mora biti, razmišljam o njem kot o delovnih nalogah. To pomeni, da se ne razhajam z zdajšnjim novim pojmovanjem, razen v neki mali inačici, ki je v tem, da je torej naziv za delovno mesto samo sintetična oblika analitične vsebine dela, ki je prikazana v delovnih nalogah. Iz tega izhaja, da opredeljevanje dela preko nalog daje širši spekter možnosti za praktično

Med pogovorom za okroglo mizo.

Kako bo z osebnimi dohodki po novem letu

usposabljanje delavca pri delu, kar pa je vsekakor pozitivna komponenta takega pristopa."

Bagon: „Ta ‚mala inačica‘ sploh ni tako mala, kajti ne gre le za pretрган obroč, ki je doslej vezal naloge v delovno mesto, ampak gre hkrati za možnost prerazporejanja dela med ljudmi. Res obstajajo delovne metode, kako opredeliti delovno mesto, obstajajo celo osebne ocene, s katerimi smo nekako reševali primere, ko delavec ni opravil dela napisanega v opisu delovnega mesta. Odslej pa si odpiramo možnost, da v kolektivu prevzame neko delo drug delavec in to legalno, ker potem tudi osebni dohodek lahko prisvaja tisti drugi delavec, pač zaradi prispevka, ki ga je dal s tem delom. Tega doslej ni bilo."

Žvab: „Vsaka organizacija združene dela bo morala oblikovati delovne naloge. Kot razumem zakon, moramo celoten sistem delovnega procesa prevesti v delovne naloge. Za tako oblikovane delovne naloge pa bo treba po tem najti ustrezne izvajalce. In cilj? Osnovni cilj je pridobiti dohodek; to je zdaj že z zakonom določeno. Doslej to ni bilo tako jasno postavljeno. V delovni organizaciji pa je skupne cilje in plane najprej treba razrezati v delovne naloge, to pa je najbolj zapleteno strokovno opravilo."

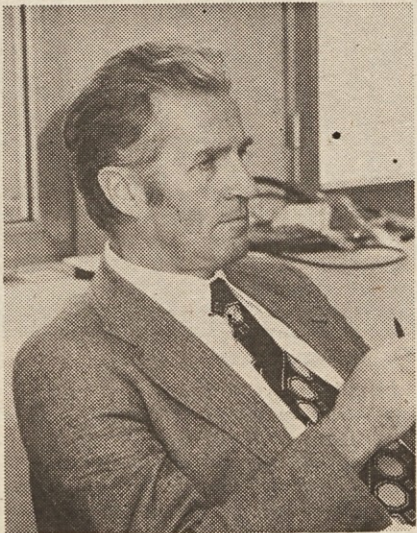
Delovne naloge bo treba analizirati in nazadnje tudi oblikovati. Tisti, ki naloge oblikuje, pa jih lahko opredeli, tako, da bodo posamezne naloge ali bolj zapletene ali pa bolj enostavne, med drugim tudi zato, da bodo posamezne delovne naloge bolj prilagojene razpoložljivi kadrovski strukturi. Glede neopravljanja postavljenih nalog pa bi povedal tole: Res so delavci, ki delovnih nalog ne opravljajo, kljub temu pa so v delovnem razmerju. Vendar moramo oblikovati tak mehanizem delitve, ki jih bo izločal iz dela in iz delovnega razmerja, tako da se bodo na koncu morali sami posloviti. Sistem s takšnimi lastnostmi za delitev OD je npr. biro za industrijski inženiring v svojih vrstah že uveljavil. V Portorožu so me na lanskem posvetovanju sicer pravnik vprašali: Potem pa imate gotovo veliko delovnih sporov? Povedal sem jim, da nismo imeli še nobenega, kajti tako ljudje odhajajo, ne da bi poprej šli na sodišče."

DEFEKT JE TUDI URAVNILOVKA

Nemec: „Gotovo so tudi defekti, ki izvirajo iz samega delovnega mesta, tako npr. slabosti, ki nastajajo zaradi nagrajevanja zgolj po šolski izobrazbi, oz. nagrajevanja po delovnem mestu itd. Eden izmed takih defektov je tudi uravnalovka. Tudi zaradi te nam proizvodnja in produktivnost ne raste. Nekateri stvari se bodo sčasoma nedvomno popravile. Prav tako bomo namreč še dolgo imeli pri nas za izvajanje določenih opravil zaposlenega kakšnega človeka več, kot pa recimo bi jih imeli za enako delo kje na zahodu."

Žvab: „Na zahodu gre za to, da so takšni kompleksi, kot je Iskra, kolikor stvari poznam, bistveno močnejše organizirani. Iskra se npr. lahko meri s kakšnim Siemensom. To so včasih kar družbe, ki izkoriščajo vse možnosti in ugodnosti v državi."

Vsekakor, kot so pokazala še nadaljnja izvajanja za okroglo mizo, odgovor na to vprašanje še ni dorečen,

Dare Žvab.

saj v praksi te stvari še niso domišljene.

Za oblikovanje osebnega dohodka delavca, ki vestno opravlja postavljene, oz. samoupravno dogovorjene naloge, je bistveno pravilno merjenje njegovega opravljenega dela, oz. ugotavljanje njegovega osebnega prispevka k delu, ki je bilo potrebno za pridobitev celotnega dohodka TOZD, v kateri združuje svoje delo. Tu se posebej zastavlja vprašanje merjenja dela tistih delavcev, katerih delo doslej iz takšnih ali drugačnih razlogov ni bilo merjeno, ali normirano?

Vrenko: „Vprašanje zadeva organizacijo izvedbenega sistema za delitev sredstev za OD po delu. Opozoril bi rad posebej na merjenje dela. Pravimo: osemurno delo — toda kdo je tisti, ki delo zasleduje? Treba je zato ustvariti organizacijske pogoje za evidentiranje, zasledovanje in vrednotenje dela. To je osrednja naloga, ki bi morala biti do 1. 1. 1978 opravljena v vsaki TOZD. Če pa pogledamo zadnje sporazume, ki jih v TOZD oblikujejo, lahko trdimo, da so ti posvečeni le merilom za delitev sredstev za OD, ne pa tudi vsemu ostalemu, kar je potrebno za delitev teh sredstev. Tu mislim predvsem na merjenje dela."

MERJENJE TUDI V ADMINISTRACIJI

Žvab: „V neposredni proizvodnji se dela dajo meriti. Vendar je tudi vrsta kritik na račun sistema merjenja dela, ki ga uporabljamo. Predvsem delamo na temelju več različnih sistemov za merjenje dela. Pri tem nekateri menijo, da je to prenašanje kapitalističnih metod v samoupravno družbo."

Lahko se npr. odločimo, da je treba delati 50 % manj od tega, kar delamo zdaj, vendar bo to pomenilo, da bodo delavci tedaj presegali norme za 200 %. Po drugi strani pa smo v razvijanju sistema merjenja dela dosegli raven, da bi lahko pri administrativnih delih že prešli na merjenje dela in jih po podobnem sistemu obvladali. Vsekakor pa so vse te zadeve dolgotrajen proces. S prvo analizo del v neposredni proizvodnji smo namreč začeli v kranjski Iskri že tedaj ko je bil Jože Hujs tam direktor. Torej je bila to prva naša tovarna, ki je pokazala interes v tej smeri. Sedaj šele, ko to akcijo v Kranju zaključujemo, lahko rečemo, da smo izmerili vsa dela, ki se izmeriti dajo — vidimo pa, da se vendarle ne da izmeriti prav vseh del. Poleg tega pa je tudi res, da se tudi ne izplača meriti prav vsega, kajti meritev je lahko pri posameznih opravilih

dražja kot je novo ustvarjena vrednost, ki jo pridobimo pri njih. Ocenjujemo tudi, da bi se dalo premeriti 70 % administrativnih opravil, vendar pa se lahko zgodi, da bomo naleteli na težave zaradi drugačnega tipa ljudi, kot pa so tisti v proizvodnji."

O KATALOGU DEL VSI DELAVCI

Vrenko: „Pri tem pa se moramo zavedati, da je vsaka postavitev delitve dela v OD in njena sprememba vedno posledica upravljalске odločitve, pri kateri morajo vsi delavci sodelovati. To je bistvo novih družbeno-ekonomskih odnosov. Zato menim, da moramo za vse ljudi uveljaviti enak ekonomski položaj, to se pravi imeti enake ekonomske kriterije za vsakršno stopnjo sestavljenosti dela, tako kot je to v proizvodnji. Zaradi dinamike v spreminjanju delavčevega dela katalog del ni stvar, ki bi jo smeli obravnavati kot nekaj, kar obstaja samo zase, ampak kot izraz pojmovanj ljudi, ki svoje in delo drugih dobro poznajo. Tisti pa, ki svoje delo najbolje pozna, se najlaže o njem pogovarja in je tudi najbolj sposoben pokazati posamezne faze delovnega procesa, v katerem sodeluje."

Gantar: „Za področje merjenja dela imamo na razpolago celo vrsto instrumentov, a vse moramo uporabiti prilagojene Zakonu o združenem delu. Mogoče je vse to težje meriti na področju administracije in družbenih dejavnosti, vendar mislim, da kljub temu lahko tudi za ta področja najdemo neka objektivna merila."

Bagon: „Zašli bomo v slepo ulico, če bomo hoteli z istimi merili meriti vsa različna dela. Administrativno strokovnega dela ne bomo naprimer merili s štejem tabel in analiz, prav tako ne bomo tehtali elaboratov ali šteli strani v njih, kot štejemo izdelke v neposredni proizvodnji. Odrtgati se moramo od takega razmišljanja in se vprašati, v čem je kvaliteta dela, npr. ali analiza obdela problematiko splošno, celovito ali pa ne zadene bistva itd. Tu še nečesa ne smemo mešati; delavčev prispevek in s tem OD spravljamo v odvisnost od zahtevnosti dela in od kvalitete dela."

Za ugotavljanje zahtevnosti se dogovorimo za metodo, s katero bomo mogli ugotoviti stopnjo zahtevnosti dela tako v neposredni proizvodnji kot v administraciji in pri strokovnih opravilih. Tu je še nekaj narejenega in ne orjemo več ledine. Problem, ki še ni načet, je pa v tem, kako zasledovati kvaliteto dela administrativno-strokovnega kadra, ker ne znamo določiti potrebnih časov za izvedbo posameznih opravil. Teh del tehnologij, torej tisti, ki delovni proces porazdelijo na opravila, ne obvladajo tako natančno — razen čiste administracije, za katero to. Žvab pravi, da se jih da premeriti 60–70 % — saj zato tudi ne vedo, kaj vse lahko vpliva na izvedbo. Delo in njegova izvedba je tu močno odvisna od znanja in delovnih sposobnosti delavca, ki je ponavadi tudi sam najboljši tehnolog svojega dela. Tu bomo nujno imeli še vedno tudi opisne kriterije kvalitete dela."

Hujs: „Zdi se mi, da se res preveč poslužujemo visokodonečih splošnih izrazov za te zadeve. Domeniti pa se bomo morali za neke standarde in se vsi držati vsaj nekaterih osnovnih načel. Vsaj tako bomo ravnali v Iskri."

Nemec: „Še enkrat bi pripomnil, da moramo tu razlikovati med meznim in nemeznim pristopom do tega problema. Zakon na te stvari opozarja. Merimo lahko pravzaprav samo tisto, kar je rezultat dela. Toda sredstev za OD pa ne moremo deliti samo po delu. In zdaj nastaja vprašanje, ali je to zgolj strokovna odločitev, ali pa se o teh odločitvah lahko skupno dogovarjamo. Jaz bi bil bolj zato, da bi se, ko govorimo o dohodku, o teh stvareh dogovarjali. Seveda pa nastane takoj drugo vprašanje, ali ne pelje to v preveliko sestajanje zborov delavcev ipd., kar bi pomenilo veliko porabo delovnega časa."

VSAKO DELO SE DA IZMERITI

Hujs: „Če neko delo po normi, čeprav ve, koliko bo dobil za komad,

to ni že kar mezna miselnost, to je le informacija delavcev, da ve, koliko bo dobil."

Mulič: „Če govorimo na splošno o tehniki merjenja dela, moramo vedeti, da, če osnovna merila vsebujejo večjo napako, kot pa je zelena stopnja diferenciranosti, ki naj jo merilo izkazuje, je tako merilo praktično brez vrednosti. Dvomim, da je vsako delo možno meriti po nekem kazalcu. Tudi inteligentnosti nismo mogli izmeriti, dokler nismo naredili temperaturnega merila."

Vrenko: „Vsako delo se da izmeriti, vendar mora biti opisano tako, da se ga da prepoznati!"

Še posebej pomembno za razvijanje in inoviranje organizacije dela in poslovanja je prisvajanje osebnega dohodka iz naslova inovacij, racionalizacij in drugih oblik ustvarjalnosti slehernega delavca v združenem delu."

Žvab: „Na tem področju smo, navzlic temu, da smo se s tem že hvalili, dejansko veliki siromaki. Tu nismo uvedli veliko novega. Postavke za nagrajevanje racionalizacij in inovacij v smislu, kot jo predvideva zakon, še nimamo. S temi dosežki se ukvarja cela veriga ljudi, od razvoja in konstrukcije, tehnologije do študija dela. Za primer bi navedel novo konstrukcijo v eni izmed Iskrinih organizacij,

Klavdij Mulič.

ki bi ob investiciji 5 milijonov v proizvodnjo enega samega izdelka letno pridobila 20 milijonov, to je 2 milijardi S din razlike v proizvodnih stroških. Zmanjšani stroški pa so seveda povečani dohodek. Takih primerov je še in še. Vsi tisti pa, ki bi sicer lahko takšno inovacijo prispevali, zdaj špekulirajo in vprašujejo, še predno novosti odkrijejo, češ: koliko bom pa za to dobil. Če naj inovator dobi 200 starih tisočakov, še ne nastane problem izplačila, če pa bi šlo za 20 starih milijonov, bi pa nastala v kolektivu velika zavist. Toda, za racionalizacijo, ki prinese 100 milijonov, se vendar izplača dati 20 milijonov! V odnosih, v kakršnih živimo, pa je takšno izplačilo nekому neuresničljivo. Tiste, ki so res ustvarjalni, pripravimo s takšnim ravnanjem pač do tega, da se z inovacijami in podobnim več ne ukvarjajo. To je ena izmed omejitev pri vrhu izplačilne lestvice, drugače pa mislim, da bi se morali inovacij in racionalizacij lotevati tudi zelo široko in timsko; vsi delavci, ki imajo neko tehnološko-organizacijsko znanje v vsaki naši tovarni v bistvu delajo na inovacijah in racionalizacijah. Seveda pa je treba delavce vzpodbujati in jim prikazati, koliko se njihov inovacijski prispevek v delu pokaže v povečanju dohodka TOZD."

BORNO VREDNOTENJE INOVACIJ

Mulič: „Strinjam se z Žvabovo ugotovitvijo, da smo namreč na področju vrednotenja inovacij zelo, zelo borni. Racionalizacijo ali izboljšavo običajno odpravimo z enkratno nagrado. Vprašujem se, ali je to prav ali ne? Rešitve trenutno v zvezi s tem vprašanjem na žalost še nimamo nobene; kaže pa razmišljati, da bi takšna racionalizacija, ki bo tudi v bodoče prispevala k povečanemu dohodku tovarne, morala biti tudi upoštevana v neki stalni obliki osebnega prejemka."

Nemec: „Zanima me konkretno, kako je pri vas v Kranju z nagrajevanjem inovacij? Dostikrat je namreč tako, da ljudje, ki so inovacijsko navdahnjeni, često zaidejo v konflikte

Jožica Starčič.

z okolico, prvič, zato, ker bodisi ne opravljajo v redu svojega siceršnjega rednega dela, ampak pri tem preveč tuhtajo, čeprav gre za dragocene rešitve, drugič pa zato, ker inovatorjeva širša delovna skupina ni ustrezno in kooperativno motivirana, češ, nagrado bo dobil samo on, ne pa vsi, ki so k inovaciji kaj pripomogli."

Mulič: „Največja nagrada za tako inovacijo pri nas, ki se je spominjam, je znašala nekaj čez dva oz. tri milijone dinarjev."

Žvab: „Res, pa še ta je enkratna! Prav zdaj razmišljamo o tem, da to verjetno ni prav. Smar, da racionalizacija, ki prinaša pri bodočem delu dohodek tudi vnaprej, mora predstavljati neko stalno obliko osebnega dohodka, je verjetno prava!"

Mislim pa, da bi bilo mogoče izdelati metodologijo, po kateri bi lahko ugotavljali, za koliko se bo z dano racionalizacijo povečal dohodek, ni pa mogoče ugotavljati, kolikšen delovni napor je bil potreben, da je sploh prišlo do posamezne racionalizacije."

Hujs: „Mislim, da bi morala biti redna delovna dolžnost in nagrajevanje v to že usmerjeno, ne pa, da to obravnavamo posebej, kot ločen sistem. Zato pa, seveda, prihaja do defekta, da to nagrado dajemo kot dodatek poleg osebnega dohodka."

Gantar: „Gotovo je treba najti oblike za pridobivanje osebnega dohodka iz inovatorstva, racionalizatorstva, pač glede na to, koliko je le-to povečalo ustvarjeni dohodek. Smatram, da gre za določen premik že s tem, da smo se s tem začeli resno ukvarjati. Zato mislim, da bo tudi to vprašanje kmalu rešeno."

MINULO DELO

V nadaljevanju razpravo so se udeleženci okrogle mize lotili še vprašanja minulega dela in pridobivanja osebnega dohodka iz tega naslova bodisi, da gre za pravično udeležbo delavca iz dela v preteklosti, bodisi da gre za motivacijo za vlaganja v pogoje za pridobivanje dohodka v bodočnosti. V živahni izmenjavi mnenj sta se izoblikovali tudi dve stališči:

Gantar: „Nalagamo lahko prvič v lastno, bodisi drugič v tujo organizacijo združenega dela. V Zakonu o minulem delu, ki je še v pripravi, je v zvezi z minulim delom predlagano, in tu bi seveda, morali ustvariti evidenco, da naj bi bile delavcu za vsa vlaganja dane tudi določene obveznice, lahko tudi za nazaj. S takšno obveznico bi delavec v primeru, če bi šel v drugo organizacijo, pridobil pravico na ustrezen delež iz dohodka TOZD, ki jo je zapustil, seveda na osnovi rezultatov dela."

Hujs: „Lahko rečemo, da tukaj še vedno iščemo izhod iz situacije. Naš sistem še ni dodelan, ker celotnega sistema razširjene reprodukcije še nismo uredili, kljub temu, da že 20 let iščemo rešitve v zvezi s tako imenovanim minulim delom. Šele z Zakonom o minulem delu bomo vedeli, kje smo in kako naj ravnamo. Vendar pa sem prepričan, da že v okviru obstoječih sistemskih rešitev moramo nekaj napraviti v smeri oblikovanja pristopa k tem vprašanjem in izdelavi ustreznih meril."

Razprava je izzvenela v smislu odločenosti, da se določila zakona o združenem delu, ki pa so pravzaprav samo odsev objektivne nuje po globokih družbeno-ekonomskih spremembah čimprej in v polni meri uresničijo.

Obširna debata za okroglo mizo je stekla.

Kovačnica novih kadrov

Otočec je bil v petek, 18. t. m. kraj prazničnega srečanja kakih 200 nekdanjih in prvih sodelavcev Inštituta za elektrozeve, kjer so v tovariškem in prijateljskem vzdušju praznovali trideseto obletnico ustanovitve IEV, inštituta, iz katerega se je razvila celotna veja slovenske in jugoslovanske elektronike.

Uvodno je v imenu organizatorja proslave, DO IEZE, zbrane pozdravil glavni direktor Gojmir Blenkuš in prepustil besedo predsedniku skupščine ZP ISKRA Vladimiru Klavsu, ki je v daljšem nagovoru med drugim dejal:

Iz govora Vladimira Klavsa

Pravi začetki IEV sovpadajo z začetkom NOB in socialistične revolucije. Leta 1941 je bil v okupirani Ljubljani v okviru centralne tehnike KPS formiran radijski sektor z nalogami, da izdeluje radijske postaje za potrebe nastajajočih partizanskih enot in za povezavo s tujino, da šola radiotelegrafiste in da izdelava radijske postaje za potrebe OF za propagando in obveščanje prebivalstva. Ker tako izdelano postajo Italijani nikakor niso uspeli izdelati, so zablokirali vse radijske sprejemnike pri civilnem prebivalstvu. OF je tedaj sklenila prenehati z oddajami, postaja sama pa je predelana za telegrafski promet, z osvojenega ozemlja vzdrževala zveze z vrhovnim štabom Jugoslavije in drugimi enotami do osvoboditve.

Vladimir Klavs.

Podobno kot so delovale radijske delavnice v Ljubljani, so bile organizirane tudi na osvobojenem ozemlju v sklopu glavnega štaba Slovenije in sicer najprej v Starih žagah, kasneje v Čermošnjicah, kjer so se izdelovale, predelovale, in popravljale radijske postaje in druga oprema za zveze za našo NOV in novo nastajajočo ljudsko oblast. V teh delavnicah se je zbrala takratna elita slovenskih elektrotehničnih strokovnjakov, ki so že tedaj snovali načrte, kako bodo po osvoboditvi organizirali elektrotehnično in elektronsko industrijo. Po osvoboditvi so se jim pridružili še premnogi partizanski radiotelegrafisti in vezisti in ob njihovi iniciativi, idejah in načrtih so nastale kranjske Iskra in IEV v Ljubljani.

Dejanski začetek IEV je bila grupa partizanskih vezistov, sodelavcev radijskega sektorja iz časov okupirane Ljubljane in že tudi sodelavci, ki so se 1947. preselili iz kranjske Iskre v Ljubljano, ko se je formirala novembra meseca v prostorih bivše VI. gimnazije v Šubičevi ulici grupa na pobudo Borisa Kidriča. 20. marca 1948 pa je bil z uredbo zvezne vlade in s podpisom maršala Tita IEV tudi uradno ustanovljen z nalogo, da deluje vsestransko na področju raziskovanja in osvajanja tehnike elektrozeve.

Kljub temu, da je bila odločitev, da bomo razvijali elektronsko industrijo v takratno nerazviti Sloveniji izjemno drzna, so odločnost, in prepričanje v ustvarjalno moč in uspeh svobodnih ljudi prišli do polnega izraza, ko so naši konstruktorji, tehnologi, razvijalci, orodjarji in drugi delavci na trofejnih zapuščinah okupatorja začeli preizkušati svoje znanje in ustvarjalno novatorstvo. Izredna zagnanost, požrtvovalnost in angažiranost so nadomestili pomanjkanje izkušenj, tradicije in opreme in prvi ohrabrujoči uspehi so se kmalu pokazali.

Delo v razvojnem področju in pripravi proizvodnje je tako napredovalo, da je za leto 1949 že bil izdelan poleg razvojnega tudi že prvi proizvodni plan, in ker IEV kot inštitut po takratni zakonodaji ne bi smel proizvajati se je najprej formiral proizvodni sektor, ki se je 1950 odselil v Pržan kot industrijsko podjetje Telekomunikacije z 167 zaposlenimi. Leto kasneje pa sta bila ustanovljena že tudi obrata v Semiču in Šentjerneju.

Zaradi izrednih potreb, predvsem pa prizadevnosti tovarišev v novonastali elektro in elektronski industrijski panogi, se je ta dejavnost izredno hitro razvijala in že leta 1956 lahko ugotovimo podatke, ki pričajo že o prvi industriji. In sicer je v IEV 734

delavcev ustvarilo 300 milijonov proizvodnje.

Kranjska Iskra je tedaj zaposlovala 2.635 delavcev, ki so v istem letu proizvedli za 4,6 milijard starih dinarjev proizvodov. V istem letu je bilo v Telekomunikacijah že zaposlenih 1.158 delavcev z 1,7 mrd bruto produkta. Tedaj je TELA z 222 zaposlenimi ustvarila 270 milijonov bruto proizvodnje.

Da bi se ta nova elektro-elektronska industrija čim bolj uveljavila tako v komercialnem pogledu in da bi dobila tudi ustrezno mesto v naši družbi je prav iz nje izšla pobuda in tudi vsestranska pomoč za organizacijo prvega sejma sodobne elektronike v okviru nastajajočega gospodarskega razstavišča, ki si je začelo za cilj organiziranje specializiranih razstav.

Kakšno vlogo je IEV v uveljavljanju elektronike odigral v Jugoslaviji pričča tudi dejstvo, da je ob svoji specializirani razstavi leta 1955 v Beogradu IEV organiziral v Jugoslaviji prvo pravo televizijsko oddajo, na v celoti izdelanih studijskih in oddajniških napravah v IEV.

Dovolite mi, da navedem nekatere po mojem mnenju zelo pomembne značilnosti iz najbolj zgodnjega razvoja IEV. Era posebnih odlik, ki se je pokazala šele kasneje, je bil spontani policentrični razvoj oziroma ustanavljanje novih obratov izven Ljubljane, ki so se kasneje razvili v samostojne tovarne in ki so kasneje tudi sami dajali iniciativo in ustanavljali nove obrate.

Najiminenitnejša in najodločilnejša poteza pa je bila v tem, da so se razvile smelost, entuziazem in vera v kreativne sposobnosti naših ljudi, naših strokovnjakov, samozavest in vera, da je tudi naš narod sposoben razvijati in proizvajati elektroniko, ki se je dosedaj smatrala kot absolutna domena najrazvitejših industrijskih držav. Tako smo ponovno ugotavljali, da je bila večina novih izdelkov plod lastnega razvojno raziskovalnega dela.

Kot tretja značilnost je bilo dejstvo, da se je že takoj ob ustanovitvi posvečala največja skrb šolanju in vzgoji novih kadrov na vseh nivojih od vajeniških, srednjetehtničnih in visokih šol kot tudi na mnogih internih tečajih, predavanjih in ob vsakdanjem delu v laboratorijih in proizvodnji. IEV je tako bil dejansko kovačnica novih kadrov. Tako kot sodobna človeška družba zahteva vedno več elektronskih strokovnjakov, so se kadri formirani v IEV uveljavljali vsepovsod v slovenski družbi in gospodarstvu. Mnogi naši bivši sodelavci so dosegli akademske nazive dr. znanosti in sedaj skrbijo za vzgojo novih kadrov na ljubljanski in mariborski univerzi. Mnogi do tedaj neodkriti talenti so našli v IEV možnost za svojo uveljavitev in so kasneje dosegli afirmacijo tudi drugod po svetu, kjer je bila elektronika sicer na najvišjem nivoju. Mnogi so svojo kariero začeli kot vajenci in kasneje s študijem ob delu dosegli akademsko stopnjo izobrazbe. Taka sistematična in permanentna skrb za vzgojo kadrov je bistveno pripomogla k uspešno realiziranemu razvoju slovenske elektronike.

Nekaj spominov na prve začetke IEV so obudili nekateri njegovi pionirji, med njimi prvi direktor IEV Rudi Jančar, ki je med drugim povedal tudi šaljivo domislico, kako je ob neki priložnosti za plače prodal celo ženino njivo. Poudaril je, da so bili začetki sicer izredno skromni, da pa so kljub primitivnim strojem in neustreznim surovinam ob izredni požrtvovalnosti in skromnosti le dosegli izredne rezultate. Kljub temu pa ni manjkalo dobre volje in veselja, čeprav delovni in življenjski pogoji takrat niso bili tako dobri in ugodni kot danes.

Za Jančarjem je spregovoril v imenu celotne Iskre njen generalni direktor Jože Hujs, ki je poudaril, da „zaradi takih trenutkov kot smo mu pričla danes, sem rad generalni direktor! Ob tem se namreč vzbudi ponos na nekaj, kar ima vrednost danes in jo bo imelo še jutri.“ Poudaril je, da je bil temelj elektronski industriji IEV, ki ga je postavila pečica entuziastov. „Zanos teh prvih pionirjev se je spremenil v profesionalno organizacijo. Zgradili so sebe in tiste, ki so znali izročilo prenesti naprej, zato tem bolj lahko trdimo, da so zgradili temelj Iskre. Na te začetke smo zato lahko vsi ponosni, saj je nadaljni razvoj uvrstil Iskro v sam vrh slovenske in jugoslovanske elektroindustrije,“ je zaključil Hujs.

Zbrane je nato pozdravil predsednik medobčinske konference Vrviščar, ki je čestitkam k uspehu dodal tudi priznanje dolenskokobelokranjske regije za pomoč pri izgradnji in raz-

voju tega predela. Tem čestitkam se je pridružil tudi Stanislav Pavlin, ki je izrazil podobno misel za kraško obalno območje.

Dr. A. Schmidt, ki se je ob tej priložnosti ponovno vrnil na slovenska tla, kjer je kot vojni ujetnik pomagal graditi IEV, je v kratkem nagovoru poudaril, da je vesel, da so ti začetki rodili tako obilen sad in zaželel mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Med pionirji IEV je bil tudi univerzitetni profesor dr. ing. Mirjan Gruden, ki je v svoji spominski besedi dejal:

Besede Mirjana Grudna

Ves čas, odkar sem izvedel, da se bomo danes sestali, se mi pred duševnimi očmi bude slike spominov na čase pred skoraj tremi desetletji, ko smo postavljali temelje današnje slovenske industrije. Prepričan sem, da se tudi mnogi od vas še pogosto v spominih vračate v čase prvih začetkov bodočega Inštituta za elektrozeve, ki je bil takrat začasno na stehi gimnazije v Šubičevi ulici. In še danes prav jasno vidim, kako eden od naših (če me spomin ne vara je bil to Ludvik) jaha streho nunske cerkve in pritrjuje anteno za naše prve brezžične zveze. Ali naj vam pa morda pokličem v

Mirjan Gruden.

spomin, kako smo postavili visoke odre, da smo po njih z združenimi močmi zrinili ped za pedjo nad štiri tone težak brusilni stroj Kellenberher v drugo etažo. Spomin mi ponuja takih in podobnih slik skoraj na sleherni dan teh prvih let.

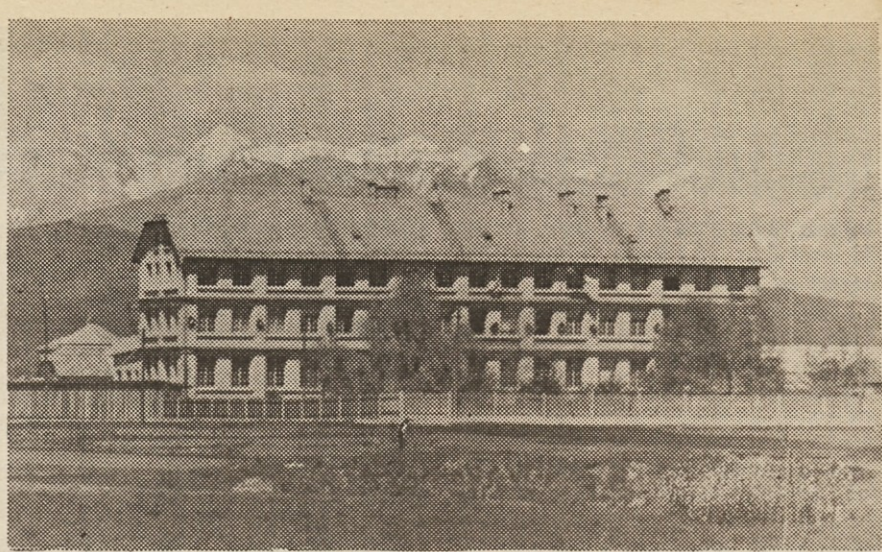
Toda zakaj vam obujam te stare spomine? Zato, ker mislim, da so značilni za našo takratno miselnost; to so slike spominov na premnoge vsakodnevne smeje in fantastične prijeme, ki so se rodili iz prepričanja, da podjetnemu ni nič nemogoče, če ga navdaja želja dati od sebe vse, kar zmore, kajti kdor ne da vsega, ta ne da nič.

Do danes še nisem videl skupine delavcev ne pri nas ne drugod, ki bi tako iskreno in požrtvovalno sodelovali v združenju enakih med enakimi.

In mislim, da je prav ta duh rodil dalje tudi take smeje podvige, da je ta ali oni, saj jih vsi poznate, začel popolnoma na lastno pest brez ukaza ali celo delovnega naloga razvijati tudi zelo zapletene tehnološke postopke, kakor na primer izdelavo membran za zvočnike, izdelavo specialnih kondenzatorjev za zahtevne filtre, ali pa celoten tehnološki postopek za pirolitske upore... in vse to brez naslanjanja na kake licence. Prav ta revolucionarna miselnost je resnično obrodila uspehe, je postavila temelje za našo današnjo industrijo sestavnih delov in jo dvignila na svetovno raven. Potrebuješ prav poseben stroj, pa si ga narediš; ne sam, a sleherni ti bo priskočil na pomoč z navsvetom in s spretno roko. In zanimivo je, da se je ta miselnost ohranila še danes v nekaterih, žal maloštevilnih vejah drevesa, ki je zrastle iz teh prvih kali. Saj vemo, da so take doma ravite stroje pomnožili in z njimi opremili ne samo svoje tovarne, ampak so celo z njimi opremili pomembne tovarne v inozemstvu. Takrat, pred tremi desetletji smo bili vsi goreči od želje čim hitreje in čim globlje prodreti v vrste elektrotehnike, za katero sta — in to smo že takrat spoznali — naša dežela in naš človek kakor ustvarjena.

Ni treba še posebej poudarjati, da smo bili pri tem vsi prežeti in prepojeni z neverjetno dozo optimizma, ki so ga nam večkrat od zunaj celo očitali.

In vendar: z veseljem lahko ugotavljam, da tudi najbolj zasanjani optimist med nami ni v najubijnejši domišljiji mogel nikoli videti tega, kar smo med tem resnično dosegli. Ali nas vendar vsaj to ne bo spodbudilo k še večjemu optimizmu, k še večjemu zaupanju v svoje lastne sile? Duha, kakršen je vladal takrat med nami pred petindvajsetimi ali tridesetimi leti resda zdaj ne moremo in ne smemo več pričakovati, saj tak elan ne more trajati v nedogled več desetletij. Vendar pa nas že sam spomin na te čase in pogled na vse, kar je tem prvimi dosežkom sledilo, ali iz njih izšlo, mora

Tu je bil sedež IEV.

navdajati s ponosom in z veliko vero v bodočnost našega delovnega človeka.

Toda ko takole meljem stare spomine, me pa naenkrat prešine žalostna in bridka misel, da mnogi takratni požrtvovalni sodelavci niso nikoli v vsej krasoti videli mogočnega drevesa, ki so mu oni sami negovali kali. Nekateri najbolj zagnani so že kmalu omahnil, drugi so jim sledili. Toda tak je pač neizprosni zakon narave, ki se mu bomo morali vsi ukloniti. Ne bom našteval imen tistih tovarišev, ki so prezgodaj zaključili svojo pot, preden so mogli s slastjo in s ponosom gledati na rast svojega začetege dela. To naj opravi kdo drug, ki ima pred očmi življenjske podatke o njih. Zame so namreč enaki vsi: tisti, ki ste zdaj tukaj in tisti, ki jih ni več; vsi so pred mojimi duševnimi očmi taki, kakor takrat: namreč tovariši, ki so se zakleli, da bodo med seboj delili uspehe in neusphe, trude in napore, pa tudi vselej trenutke. Zame so vsi enaki kot pred tremi desetletji, v mojem spominu so postali nesmrtni zaradi te privrženosti delu za skupne cilje. Zato me celo misel na njihov prezgodnji odhod ne potre popolnoma, saj njihovo delo ni bilo zaman.

Toda naj se ob koncu tega mojega skromnega prispevka današnji slovesnosti spet vrnem k bolj vedrim mislim in vam vsem zaželim, da bi se še dolgo z veseljem in ponosom spominjali našega nekdanjega tako lepega sodelovanja in da bi ob prihodnji desetletnici lahko gledali na še lepši razvoj začetege dela.

„Še moji vnuki bodo vedeli, da smo bili zares prizadevni in da smo dali vse od sebe,“ je v nadaljevanju proslave poudaril Sava Ranković, ko se je spominjal svojih začetkov v IEV. „Nisem pogrešil!“ je še pribil.

Tudi Jože Peternel se je ganjeno spominjal časa, ko je prišel v IEV. Dejal je: „Prijetno sem bil presenečen, ko sem prišel v kolektiv IEV, ki je bil prežet v iskanju.“ Izrazil je svojo globoko zahvalo mentorjem, ki so požrtvovalno pomagali mladim.

S Prešernovo Zdravljico je šentjernejski oktet zaključil prvi, slavnostni del srečanja in slavja na Otočcu pri Novem mestu.

Tovariško srečanje se je potem nadaljevalo še pozno v noč in v marsikaterem očesu se je zaiskrila solza. Čeprav so časi danes drugačni, je vendar spomin na tiste trde dni prijateljstva in tovarištva združil zbrane kot v eno družino, ki je kljub razkropljenosti danes še vedno enotna in nič manj polna mladostnega zagona.

Peti na seznamu IEV je bil France Somrak. „Ideja po ustanovitvi IEV, je bila vodilo že pred vojno,“ je dejal Franc Somrak in nadaljeval: „Delali smo v majhni delavnici, ko smo med okupacijo delali za OF. Ko pa je bil konec vojne pa smo prenesli našo delavnico v II. divizijo KNOJ. Vsekakor so ta dejstva napotila Rudija Jančarja, da je leta 1947 prišel k meni domov in rekel, da bo inštitut začel delati. Tako nas je bilo 5. XII. 1947. pet na seznamu delavcev inštituta. To sta bila oba Jančarja, Simonič, Lovko in jaz. Novembra 1947 smo dobili risalnico v Križankah, kjer so nam pomagali še dr. Schmidt, dr. Lilienthal in drugi. Prav tam je bilo torej pravo rojstvo inštituta. Prva naša naloga je bila ureditev jugoslovanskih zvez. In za prve instrumente sva z Jakom Jančarjem plačala v Franciji milijon frankov. Kidrič nam je naložil upostavitve žičnih in brezžičnih zvez. Dr. Schmidt nam je pomagal, da smo presadili njegovo znanje v naše razmere. Delali pa smo z resničnim optimizmom. Dobro se tudi še spominjam prvih inverterjev, ukv sistemov in tv naprav. To so bili zametki. Od osnovnih aparatov pa smo kasneje prešli na široko področje. Naše izsledke pa smo želeli tudi proizvajati serijsko, kar je rodilo kasneje proizvodnjo pri nas skonstruiranih izdelkov. Takrat smo imeli več znanja kot pa smo mislili, da ga imamo. Kader je bil voljan delati, tehnične možnosti pa so bile resnično neprimerljive z današnjimi možnostmi. Danes imamo na voljo več sredstev,

toda v tej borbi mladega človeka prehitro potunkamo v operativno in mu vzamemo sanjarjenje. Če mlade kadre, pravilno presadite, tudi danes niso slabši kot smo bili mi. Le preveč so obremenjeni. Zdi se mi, da binventivna dejavnost tudi danes zaživela mnogo bolj, če bi njihovo energijo vse bolj sprostili.“

Malči Kerševan, ki je bila prva ženska in sedmi zaposleni na IEV. Spominja se, da je delala vse, od kraja, kar se je le dalo. Skrbela je za personalne zadeve, blagajno, poprijela je tudi v delavnici. Z nasmehom se spominja časov, ko se je odpravila iskat živilske karte in se napolnila po štampiljko k Janku Rudolfu. Le-ta je dal živilske karte prosvetnih delavcev. „Ko smo se selili iz Šubičeve na Linhartovo sem bila komandant brigade pa organizator pri vrtnanju lukenj za pilote — temelje pržanske Iskre! Prva sem se borila za pravice žensk. Seveda mi to srečanje pomeni veliko več kot le lep spomin, saj vem, da sem svoj delež prispevala, tovariši me imajo zato še danes radi.“

Karel Vodnik pa je povedal, da je bil zaposlen na IEV od spomladi 1949. leta kjer je začel kot strugar v strojni delavnici. „Vsi smo delali vse, včasih smo delali kar prehitro! Tovarištvo je bilo tedaj res geslo vseh naših prizadevanj. Prepričan pa sem, da če ne bi bilo Rudija Jančarja, bi vseh teh tovarni, ki so izšle iz IEV, sploh ne bilo, saj je bil izreden pobudnik. Za radi njega smo radi hodili v službo. Spominjam se, kako smo začeli graditi tovarno v Pržanu. Udarniško smo delali cele noči, ugotavljali globine laporja in vsakih pet metrov smo dva metra globoko zabijali pilote. Delali smo od šestih zvečer do šestih zjutraj, ob sedmih pa smo normalno začeli službo na inštitutu. Toda bilo je kljub temu lepo!“

Jure Černe se spominja svojih dvajsetih let, ki jih je od začetka IEV preživljal na inštitutu kot tehnik. „Nepozabno je, kako smo vsi delali, kako je tudi prof. Gruden prenašal zaboje kot zadnji delavec. V tem smo vsi videli moč, ki nas je tudi gnala naprej!“

Tone Mikulič je bil sedemnajsti na seznamu zaposlenih v IEV. Toplo se spominja prvih začetkov, ko je pomagal pri prevozu aparatov in ni mogel mimo spominov na Rudija Jančarja, ki je znal navdušiti za delo vse svoje sodelavce.

Ciril Petrovič je povedal, da je začel kot klepar na IEV. „Na tisti čas me veže mnogo prijateljskih trenutkov, delali smo vsi za enega in eden za vse. Odlično smo se razumeli in zares smo vsi služili tovarni. Prav iz tega naslova lahko danes, razumemo vse takratne delovne akcije, tečaje pa tudi kulturo. In končno, sleherni je takrat čutil, da mora nekaj prispevati.“

Jože Vedam je bil šestnajsti na seznamu inštituta. Bil je konstruktor. „Če pomislim nazaj: bilo nas je 80. Vsi smo bili začetniki. Učili in vzgajali smo drug drugega. Potem smo šli vsak po svoji poti iskanj. Nekateri so dosegli več, drugi manj, vsi pa smo bili prežeti z iskanjem. Gonilo nam je bila tehnična praznina, ki jo je bilo treba izpolniti. Odtod težnja, da bi tehniške dosežke čim prej osvojili.“

Silvester Vedam je začel z delom na IEV leta 1949. „Začel sem z razvojem kanalnih naprav za poštno zveze. Pomagal mi je dr. Schmidt. Razvil sem pet kanalnih aparatov KT 2. Nato sem razvil še monokanalni sistem KT 3, za temi KT 31 v tranzistorski izvedbi. Po stotih aparatih smo imeli v TEN proslavo, na katero so me povabili kot konstruktorja. Po tisočih aparatih pa me niso povabili več. Včasih imam občutek, da delo v razvoju ni cenjeno dovolj. Ko je bil IEV ustanovljen, naj bi bil tu za vse tovarne bazični in aplikativni razvoj. Seveda je prišlo do

(Nadaljevanje na 7. strani)

Kovačnica novih kadrov

(Nadaljevanje s 6. strani)

težav, ker niso mogle ali hotele nositi stroškov. Tako se je rodila želja, da bi se razvoj odcepil od tovarn. Zaživel je IEV, toda težave s plačevanjem nalog, ki smo jih opravili, so se nadaljevale. Danes pa slišimo, da naj bi razvoj znova pridružil proizvodnji.“

Stane Jenko

„Res je, kar so povedali govorniki na začetku: tako zavzetega, iznajdljivega in pogumnega kolektiva, kot je bil IEV na začetku, ne najdeš lahko. Vse te tri lastnosti so se med seboj oplojevale in porajale uspeh za uspehom, izdelek za izdelkom. Ne vem, ali so tovariši Hrast, Jančar in Gruden imeli tako srečno roko pri izbiri kadrov, ali pa smo takrat enostavno vsi bili taki.“

Dobro se spominjam, da me je pozimi leta 1947 – takrat sem bil v kranjski Iskri – prof. Gruden vprašal, ali bi hotel nekaj dni na teden konstruirati za ravnokar ustanovljeni IEV. Seveda sem hotel in kot prvo nalogo sem dobil vrtljivi kondenzator za kratkovalovni oddajnik, ki ga je bilo seveda treba izdelati, kje pa naj bi ga sicer takrat dobili. In smo ga izdelali.

Poleti 1948 sem začel redno delati na IEV – tokrat že v rižarni. Nekaj let sem imel silno razgibano delo, prav tako kot je bil dinamičen ves IEV. Kmalu se je namreč pokazalo, da ni pravega reda v delavnicah. Treba je bilo ustanoviti pripravo dela – pa sem jo organiziral s piclim poznavanjem stvari, ki sem si ga bolj mimogrede nabral v Kranju. Z razraščanjem in razvejevanjem IEV sta nastali tudi potrebi po standardizaciji in oštevilčenju – zasnoval sem tudi ti dve dejavnosti, seveda po takratnih potrebah, možnostih in znanju. Danes bi vsemu temu rekli diletantstvo, takrat je bilo pa to pionirsko delo in rezultati vsaj nekaj časa kar uporabni. Tovrstne literature pri nas še ni bilo, predvsem pa ni bilo časa, da bi vse to zelo študijozno pripravljali. Kasneje so me pa začele zanimati globlje skrivnosti elektrotehnike in začel sem z izrednim študijem, seveda ob polnem delovnem času. Šele leta 1954 sem pristal v laboratoriju za usmerjene zveze, kot razvijalec, in tam ostal do leta 1961.

Naše potrebe in zahteve so bile takrat zelo skromne. Na primer: na natečaju za izdelavo zaščitnega znaka IEV je bil izbran moj osnutek – še danes sem ponosen na to in mislim, da je bila za takrat to lepa značka – kot nagrado za to sem pa dobil petsto dinarjev, to je manj kot deseti del povprečne plače. Pa mi za denar sploh ni bilo, vesel sem bil le uspeha in napredka, tako svojega osebnega kot kolektivnega. In taki smo bili takrat vsi!

V vsakem mladem kolektivu nastajajo tudi šale. Naj rešim pred pozabo eno od njih: nekdo si je hotel privoščiti „osovraženo“ administracijo z mojstri vred ter je na nepojasnen način spravil v obtok delovni nalog, na katerem je pisalo: „Zvrtajte luknjo 8 mm v koleno tov. Urbanca.“ Ta je bil takrat mojster v delavnici. Delovni nalog je priromal skozi vse inštanse, prejel vse potrebne podpise – kako sta se pa spogledala delavec z vrtnim strojem ter svedrom 8 mm in tov. Urbanca, ne vem – smejali smo se pa na ta račun še dolgo in besedilo naloga je ostalo krilatice skozi nekaj let.

Če se povrnem spet na uvodne misli, ugotavljam, da so govorniki veliko premalo poudarili dejstvo, da je bil IEV predvsem proizvajalec kadrov, ki so bili in so popolnoma predani delu, stroki in napredku domovine ter socializma. Če zdaj pogledamo prisotne na tej slovesnosti, lahko ugotovimo, da jih je več kot devetdeset od-

stotkov še vedno na raznih mestih v Iskri – in ne pozabiti: po približno tridesetih letih! Pa še bodo ostali. To je pravzaprav tisto največje, kar je IEV dal Iskri, Sloveniji, družbi.“

Maks Simončič je 1. 7. 1952 začel v IEV kot pripravnik. Spominja se, da so toliko dosegli zato, „ker smo tedaj živeli za stvar, danes pa živimo za denar. S tem, da imamo mi, ki smo tedaj živeli za stvar, danes izredno lepe spomine. Danes, ko pa živimo za denar, pa spominov ne bo.“

Spomini na tiste čase so nekaj neprimerljivega, tako v pristopu kot v sleherni stvari. Danes povsod vidimo osebno korist, tedaj pa smo imeli edini cilj videti sebe kot narod, ki je sposoben afirmacije. Ostalo ni bilo pomembno.“

Stanislav Pavlin: Kot vam je vsem znano, je IEV izdeloval tako imenovane inverterje, to je naprave za šifriranje telefonskih razgovorov. Koristniki teh naprav so bili zvezni organi. Iz časov svojega službovanja v Beogradu se spominjam naslednje anekdote. Pri dobavitelju takrat seveda ti izdelki niso bili tolikanj preizkušeni, kot se dogaja danes s temi napravami, zato so bile tudi temperaturno nekoliko nezanesljive in je to povzročalo kdaj pa kdaj motnje in težave ljudem, ki niso imeli pri svojem delu dovolj časa za preizkušanje omenjene tehnike. Takratni predsednik zvezne skupščine Moša Pijade me je zato poklical, naj bi tako odpravil določene pomanjkljivosti. No, takoj po prihodu sem ugotovil, da je tovariš Moša Pijade pač skušal naprave razložiti in jih demonstrirati. Inverter je imel pritikal za normalni razgovor, na drugi strani za preklopom tega priklopnika pa je potekal invertiran razgovor, to se pravi nerazumljiv razgovor. Ko sem mu vse to pokazal, je Moša Pijade poklical tovariša Miha Marinka. Vprašal ga je v srbohrvaščini, dobil je seveda slovenski odgovor. „To je pa res odlična stvar, vprašaj po srbsko, odgovori ti pa po slovensko“, je duhovito komentiral inverter IEV Moša Pijade.

Jože Peternel: „Ta svet, to okolje, IEV kot tak, mi je dal smisel življenja. V tem svetu sem živel in notranje bogatel.“

Kot dvajsetletni, skoraj neuki pa vendar silno ukaželjni fant sem prišel med sodelavce na IEV, ki so me razumeli in me v moji želji po znanju podprli. Zato mi danes pomenijo mnogo več kot samo to. V njih sem zares našel ljudi, ki so mi bili prijatelji, ki so mi dali možnost, da sem svojo željo po znanju negoval in oplajal z znanjem. Izredno sem bil vedno navezan na naravo, o kateri sem razmišljal in iskal v njeni zakonitosti tudi znanost. Šolanje mi je pri tem širilo obzorje. Več ko sem razumel, več sem želel znati. Za to svojo skoraj egoistično željo sem našel svojo podporo med ljudmi, s katerimi sem delal, iskal, ki sem jih imel rad in med katerimi sem bil prav zaradi enakih nagibov srečen.

Res, čas na IEV mi pomeni pot v življenje, znanje in iskanje v tehniki pa njegovo vsebino. Zato vam danes lahko rečem, da sem v življenju zadovoljen. Še posebej, ker tudi danes v samoupravni družbi imam možnost, da se kot svoboden lahko predajam kreativnim željam. Zato nimam časa za nič drugega. S tem, ko se dobesedno izživljam v kreativnosti pa smatram, da tudi ustvarjam pogoje za ljudi, ki pri tem sodelujejo in ki prav tako kot jaz, vsak v svojem okolju, svobodno ustvarjalno delajo.“

Gojmir Blenkuš, ki je prav tako od vseh začetkov čutil na svojih plečih breme graditve tovarne in domovine in ki je tudi v pripravah na to proslavo bil med pobudniki in organizatorji te slovesnosti, nam je ob koncu za dobro voljo povedal še naslednjo resnično anekdoto z IEV:

„Franc Somrak je zelo rad delal. Vedno ga je bilo težko spraviti iz službe domov. Tako se je zgodilo, da je nekajkrat delal držžema tri dni in noči, ne da bi šel domov. Bil je tako zagnan, da četudi je pri delu zaspal, ni hotel oditi domov ne zlepa ne zgrda. Tega mi je bilo dovolj; ustrašil sem se za dragocenega človeka, zato sem mu spustil cel rafal pod stol z grožnjo, da je to zadnji opomin, da naj gre vendar domov počivat. No, to je tudi zalogo!“

Intervjuvala, strani pripravila in uredila Mara Ovsenik in Dušan Željčnov.

INDUSTRIJA KONDENZATORJEV, SEMIČ

Kako smo poslovali v devetih mesecih

Za temeljne organizacije združene dela Industrije kondenzatorjev v Semiču lahko rečemo, da so v devetih letošnjih mesecih dosegle zadovoljive poslovne rezultate. Delovna organizacija je kot celota v tem obdobju dosegla za 2 % večji celotni prihodek, prav za toliko pa so se pri tem povečala tudi porabljeni sredstva.

Slabši so bili pri tem rezultati pri čistem dohodku, saj je le-ta zaradi neplačanih terjatev v devetih mesecih dosegel le 58 % načrtovanega. V temeljni organizaciji združene dela Elektronski kondenzatorji so za to obdobje načrtovali izgubo, vendar je bilo njihovo poslovanje uspešno in so koncem tretjega trimesečja dosegli za 6 % manjšo porabo sredstev, zato so dosegli boljši ostanek dohodka od načrtovanega.

V temeljni organizaciji Energetski kondenzatorji so do konca septembra načrtovani celotni prihodek presegli za 8 %, hkrati pa so za 210 % presegli tudi porabljeni sredstva, čemur so botrovala spremembe v asortimentu tovrstnih kondenzatorjev. V tem obdobju so presegli tudi načrtovane osebne dohodke.

V tretji temeljni organizaciji – TOZD Mehanski deli, so v devetih mesecih sicer izpolnili načrt glede celotnega prihodka, vendar so za 2 % presegli porabo sredstev, za 3 % pa

tudi osebne dohodke, zato je bil dosežen manjši ostanek dohodka od načrtovanega.

Do večje porabe sredstev oz. do za 9 % preseženega načrta stroškov je v devetih mesecih prišlo tudi v delovni skupnosti skupnih služb. Do povečanja porabe sredstev je predvsem prišlo zaradi amortizacije in vzdrževanja računalnika, česar v načrtu niso zajeli, povečali pa so se za 5 % tudi osebni dohodki in sicer zaradi izboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih v delovni skupnosti.

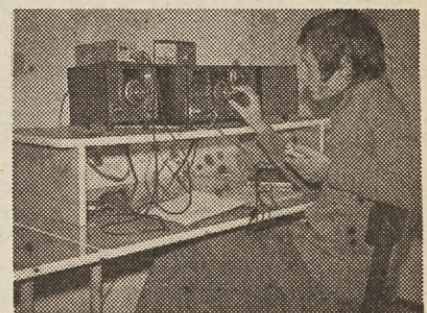
Industrija kondenzatorjev v Semiču je v devetih letošnjih mesecih izvozila na zahodna tržišča za 3,34 milijonov dolarjev svojih izdelkov, pri čemer je bil delež izvoza posamezne izmed dveh temeljnih organizacij združene dela naslednji: TOZD Elektronski kondenzatorji je izvozila za skoraj 1,30 milijona dolarjev, TOZD Energetski kondenzatorji pa za 2,04 milijona dolarjev.

Ugodno je na rezultat v devetih mesecih vplivala tudi prejeta izvozna premija v višini 1,215.759 dinarjev, negativna stimulacija za uvoz v višini 213.540 dinarjev pa je za toliko zmanjšala dohodek.

V Industriji kondenzatorjev v Semiču bodo preostanek leta skušali izrabiti za to, da bi ustvarili še več in leto zaključili s še boljšimi poslovnimi rezultati.

— JC —

koncom o zvezah in radijskim prometom. Vsako leto dobimo do pet novih operatorjev, kar je tudi velik prispevek h konceptu splošnega ljudskega odpora. Člani kluba sodelujejo v vseh pohodih vojaških starešin in vzdržujejo radijske zveze med kontrol-

Operator Dušan Simončič vzpostavlja zvezo.

nimi točkami. Skrbimo pa v KS Semič tudi za ozvočenja in delamo usluge drugim KS v občini Črnomelj. Dobro sodelujemo s hrvaškimi radioklubi. S klubom iz Velike gorice smo pripravili jugoslovansko tekmovanje „Pokuplje“, katero je vsako leto.

Naš klub je veliko prispeval za zblizanje semiške osnovne šole in osnovne šole iz Pokupskega. Aprila letos smo prinesli prek radijskih valov 110 minutni program, ki sta ga pripravili obe šoli.

Sedaj šteje naš radioklub 45 članov. Od tega ima 23 članov operatorske izpite za delo na radijskih postajah; med njimi je tudi pet deklet. Do sedaj smo postavili več kot 66.000 zvez po vsem svetu. Tudi na mednarodnih tekmovanjih dosegamo lepe rezultate. Leta 1976 smo na tekmovanju Venezuela CW kontesta dosegli I. mesto. Našo PPS krasi prek 48 raznih mednarodnih in jugoslovanskih diplom in priznanj. Za dan republike 29. november 1976 je za posebne zasluge pri širjenju tehnične kulture klub dobil bronasto plaketo „Boris Kidrič“, ki jo podeljuje Zveza organizacij za tehnično kulturo Jugoslavije.

Upravni odbor radiokluba je v avgustu mesecu poslal na delovno akcijo „Suha krajina 77“ v Preboldu operatorja Bojana Bajca in Butala Zvoneta. Oba sta dobila udarniške značke in prinesla za klubsko vitrino zlato plaketo „Suha krajina 77“.

V konstrukterstvu je Radioklub dosegel vidne rezultate. Mlajši izdelu-

Umerjanje UKV sprejemnika.

Radioklub Iskra-Semič CQ-YU 3 ACA

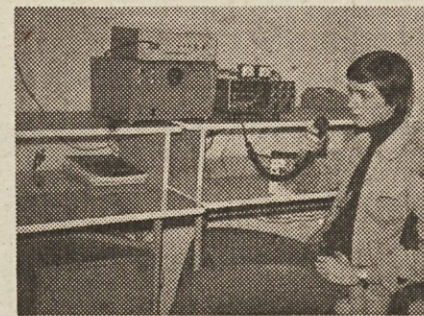
Naš radioklub je bil ustanovljen 4. 2. 1962. leta. Pokroviteljstvo je prevzela sedanja DO Iskra Industrija kondenzatorjev Semič. Klub je vse do leta 1973 živel, ker ni imel prostorov, kot tudi ne finančnih sredstev.

Leta 1973 je dal sedanji direktor Jože Kočevar znova pobudo za oživetje dela radiokluba. Delo je oživel in še v istem letu je opravilo izpite za operatorje III. klase 5 članov, en član pa za operatorja IV. klase za delo na UKV primopredajnikih. S tem nam je bil dodeljen skromni prostor v stavbi krajevne skupnosti Semič. DO nam je kupila KV postajo TRIO 515, od tega trenutka pa je bil poslan v eter naš pozivni znak CQ — YU3ACA.

Za dan mladosti 25. 5. 1977 so bili odprti v bivšem vrtcu prostori za tehnično kulturo v Semiču, kjer je dobil prostor tudi radioklub. Ob tej slovesnosti je bilo podeljenih 12 priznanj najuspešnejšim operatorjem in zaslužnim članom RK. Sedaj ima RK naslednje prostore: PPS, učilnico za 30

slušateljev, delavnico in skladiščni prostor.

Radioklub skrbi za nenehno usposabljanje in vzgojo mladih radiotelegrafistov za komuniciranje z radijskimi postajami in to v skladu z za-

Operator Oskar Čas med delom.

Pri izgradnji UKV sprejemno-oddajne naprave.

jejo detektorje in zujalice za učenje telegrafije. Osvojili smo gradnjo KV sprejemnika, ki je dostopen vsem operatorjem. Posamezniki so izdelovali ojačevalce za meritve v delavnici. V gradnji imamo 8 kosov UKV primopredajnikov z močjo 1 W. Grajeni so na najsodobnejši način z integriranimi vezji.

Člani Radiokluba „ISKRA“ Semič (Nadaljevanje na 8. strani)

Lepi izvozni rezultati

(Nadaljevanje z 2. strani) rečeno: v proizvodnji prihaja zaradi te nezanesljivosti do nihanja kakovosti, kar pa seveda povzroča na drugi strani – to pa je tisti tretji „če“ – zamujanje pri dobavnih rokih, neuresničevanje sprejetih obveznosti – poslovno nedisciplino.“

„Kaj pa konkurenčnost naših izdelkov?“

„Ugotavljamo, da se ta konkurenčnost še nadalje zmanjšuje. Eden od osnovnih vzrokov pa so, zaradi visokih proizvodnih stroškov, visoke cene naših izdelkov v primerjavi s svetovnimi cenami.“

„In kje vi, osebno, vidite rešitev?“ „Pri svetovni konkurenci opažamo, da nas je nekoliko prehitela. Zato bi bile za naš proizvodni program izredno dobrodošle različne izboljšave in izpopolnitve asortimana, tako na področju tehnologije, kot designa itd. Na agresivnost naše ponudbe v veliki meri vpliva tudi inventivna dejavnost,

ki je v Iskri premajhna, premalo plodna, rezultat vseh komponent pa je nezadovoljiva akumulativnost v izvozu.“

Vedno večje so tudi možnosti izvoza tehnološkega znanja in industrijske lastnine, vendar pa sedanja stopnja notranje Iskrine organiziranosti in pa pomanjkanje ustreznih kadrov tega ne omogočata v celoti in nas omejujeta v ponudbi. Pri vsem tem pa v Iskri dobro vemo, da so prav takšne oblike izvoza dosti bolj dolgoročne in dajejo večje možnosti še za nadaljnjo okrepitev sodelovanja s tujino.

„Ob koncu morda nekoliko provokativno vprašanje: kaj menite, koliko bi lahko Iskra več izvozila, če bi nam uspelo premostiti oziroma odpraviti naše šibke točke, torej tiste naše „čjeje?“

„Težko bi navedel neko številko, prepričan pa sem, da bi bil naš izvoz tudi za 10 do 20 % večji.“

Lado Drobež

BRALCEM „ISKRE“

OBVEŠČAMO BRALCE
TEDNIKA „ISKRA“, DA
BO NASLEDNJA ŠTE-
VILKA ZARADI PRAZNI-
KA DNEVA REPUBLIKE
IZŠLA 10. DECEMBRA
t. l.

UREDNIŠTVO

Novo vodstvo ZSM

Na konferenci ZMS v TOZD Keramični kondenzatorji so ocenili svoje delo in izbrali novo vodstvo. Za predsednico so izvolili Geni Berk-Maver, ki smo jo zaprosili za pogovor.

POGOVOR Z NOVIM PREDSEDNIKOM ZSM TOZD KEKO ŽUŽEMBERK MAVER Geni

Proizvodnja keramičnih kondenzatorjev sodi med tiste vrste, kjer mora delavec svoj delovni čas presedeti v pretežni večini v enakem položaju. Prav iz navedenega razloga obstaja možnost za razne vrste obolenj. Izvršni odbor sindikata je že razmišljal o tem in vas zadolžil za rekreativno dejavnost v TOZD Žužemberk. Kaj mislite o tem delu?

Nedvomno je točna ugotovitev, saj sem sama bila na raznih delovnih mestih v proizvodnji, zato še bolj lahko ocenjujem potrebo, zlasti za nekatere delavce, ki nimajo dovolj ustreznih razgibanj, potrebnih za človeški organizem. Zato je ta dejavnost še več kot potrebna. Res je, da v tem smislu že deluje odbojarska ekipa enkrat tedensko, vendar je potrebna še vrsta drugih oblik delovanja.

S posebnim namenom ste bili poslani na 10-dnevni seminar v Poreč. Kaj ste s tem pridobila?

Seminar je bil res zelo dobro pripravljen in organiziran. Mnogo mi je koristil za rekreacijsko dejavnost v naši TOZD. Seznanila sem se z vrsto organizacijskih oblik in prijemov, kako zainteresirati za to vrsto delovanja, kar še posebno velja za TOZD izven mestnih središč.

Iz današnje razprave ustanovne konference ZSM je bilo razvidno, da ste bila letos zadolžena za avtorally, na dvorišču naše tovarne.

Da, zadolžena sem bila za celotno organizacijo štarta avto-rallya, vendar moram poudariti, da so mi pri tem

mnogo pomagali tudi Alojz Cajnko, Ljuba Šinkovec, Jože Perko, Jože Klobčar in še nekateri drugi, saj sama ne bi uspela opraviti vsega. Zelo sem bila srečna, da je akcija dobro uspela, kar lahko ocenjujemo tudi po tem, kritike nismo bili deležni.

Kakšne načrte imate za razvoj te dejavnosti, še zlasti, ker ste bili danes izvoljeni za predsednika mladine?

Program dela sedaj intenzivno pripravljamo. Veliko je možnosti, seveda nastane vprašanje za določena finančna sredstva, ki so nujno potrebna za osnovne rekvizite. Vendar upamo z današnjo razpravo direktorja Alojza Mencina, da bo tudi ta problem rešljiv.

V osnovi mislim, da mora naš program dela na področju rekreacije še zlasti delovati:

— povečati odbojarsko ekipo — spomladi organizirati trim stezo, pri tem se zavedam specifičnosti na našem območju

— organizacija orientacijskih pohodov z obiski zgodovinskih obeležij iz NOV, pri tem računamo na pomoč organizacije ZRVS, saj so mnogi tudi člani naše TOZD

— organizacija strelske ekipe, namiznoteniške in kegljaške ekipe.

Pri vsem tem menim, da bi morala imeti TOZD do te dejavnosti večje razumevanje in podpreti našo dejavnost, saj gre v vsakem primeru za boljše počutje delavca.

Od ZP Iskra smo sprejeli 4000 N din za pokritje stroškov popravila telovadnice in delnih rekvizitov.

Prav bi bilo, da pri našem vsakodnevem stremeljenju za večjo produktivnost dela na slehernem delovnem mestu, tudi skrbimo za rekreacijo ljudi, kar je pomemben dejavnik, je zaključila predsednica ZSM in referent za rekreativno dejavnost Geni MAVER.

K. J.

Uspela akcija krvodajalcev

Dne 26. oktobra je bila organizirana krvodajalska akcija v naši TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk in celotni krajevni skupnosti Žužemberk.

Kot vsako leto, je bila tudi letos velika udeležba. Iz naše TOZD se je prijavilo 75 delavcev, kar predstavlja skoraj 20% vseh zaposlenih. To je dokaj visoko število, saj moramo upoštevati visok odstotek bolnih in

nosečnic. Skupna številka prijavljenih krvodajalcev v celotni krajevni skupnosti pa je znašala 201 ali 5% vseh prebivalcev.

Krvodajalci se dobro zavedajo velike potrebe te dragocene življenjske tekočine, ki je ne more izdelati nobena tovarna na svetu. Mnogi člani kolektiva so darovali kri že po 15-krat in več.

Zavedajo se vsakodnevnih nesreč pri delu, na poti domov, v prometu, številnih obolenj in potreb v naših bolnišnicah, kjer si danes ne moremo zamisliti uspešnega zdravljenja brez te dragocene življenjske tekočine.

KJ

DELOVNA SKUPNOST SS ZP

Dejavnost ZK

V ponedeljek, 7. t. m., je bila letna konferenca OO ZK delovne skupnosti skupnih služb ZP Iskra, na kateri so člani poslušali in sprejeli izčrpano in dovolj kritično poročilo sekretariata o njegovem delu v preteklem mandatu. Iz poročila je bilo, med drugim, razvidno, da se je sekretariat sestel 21 krat, osnovna organizacija pa je imela šest sej. V tem času (to je v obdobju od 26. 2. 1976 do 3. 11. letos) se je število članov OO povečalo od 28 na 45 članov. Trinajst članov je prišlo iz

drugih organizacij, en član je odšel, na novo pa je bilo sprejetih pet članov, od tega tri ženske.

Seje sekretariata kot tudi OO so bile v glavnem posvečene problematiki, ki je zadevala konkretne primere v življenju in delu delovne skupnosti skupnih služb.

Ob koncu konference so izvolili tudi nov sekretariat OO ZK skupnih služb ZP Iskra. Za sekretarja je bil znova izvoljen Zdravko Tekavec, za njegovega namestnika Bogo Mohor, za evidentičarko Majda Varoga, za blagajničarko Carmen Dragan, za stalna člana pa Jasto Marcon in Milan Regovc. V svet ZK ZP Iskra pa so člani OO izvolili Jasta Marcona.

D. Ž.

Radioklub Iskra-Semič CQ-YU 3 ACA

(Nadaljevanje s 7. strani)

YU3ACA smo ob praznovanju 40-letnice Titovega vodstva na čelu KPJ in za dan krajevnega praznika Semiča dali v stalno uporabo YU UKV FM repetitor 4N3NM na Mirni gori QRA lokator HF25C.

Radioklub „ISKRA“ Semič se zahvaljuje za finančno pomoč delovnemu kolektivu ISKRA – Industrija kondenzatorjev Semič. Posebna za-

hvala gre direktorju DO in članu kluba Jožetu Kočvarju, kot pobudniku za postavitev tega pretvornika.

S tem pretvornikom je omogočeno vsem radioamaterjem Dolenjske in Bele Krajine vzpostaviti zveze po vsej Sloveniji in sosednji republiki Hrvaški, kar do sedaj ni bilo mogoče. Pretvornik bo tudi velik prispevek h konceptu splošnega ljudskega odpora. Uporabljali ga bomo lahko ob raznih vajah CZ, vojaških teritorialnih enot in ob elementarnih nezgodah, kjer so pač potrebne radijske zveze.

Vsem UKV amaterjem želi radioklub „ISKRA“ Semič YU3ACA veliko lepih QSO (zvez) prek pretvornika 4N3NM na Mirni gori.

Za Radioklub „ISKRA“ Semič O. Č. YU3UOC

Informacija o strokovnih izpitih projektantov, kontrolorjev projektov in dela ter vodij objektov

V zadnjem času strokovne inšpekcije vse bolj kontrolirajo, ali so projekte izdelali samostojni projektanti odn. ali vodijo gradnjo samostojni, dovolj kvalificirani sodelavci, ki imajo potrebna pooblastila, vpisana v odgovarjajoči register. O tem podajam nekatere podrobne informacije.

DOGOVOR O STROKOVNIH IZPITIH

Gospodarska zbornica Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije in Izvršni svet skupščine Slovenije so pred letom dni sprejeli družbeni dogovor o programu in načinu opravljanja strokovnih izpitov delavcev tehničnih strok, ki izdelujejo tehnično dokumentacijo po zakonu o graditvi objektov, ki izvršujejo kontrolo nad to dokumentacijo in ki so odgovorni vodje odn. nadzorni organi nad deli, ki se izvajajo po tej dokumentaciji na vseh gradbenih objektih in v objektih z vgrajenimi napeljavami, napravami in opremo, ki je potrebna za te objekte same odn. za tehnološki proces investitorjeve dejavnosti.

Po starem rečeno, gre za avtorizacijo tehnikov in inženirjev projektantov, nadzornikov in vodij del, kar so svoj čas nekateri naši sodelavci že dosegli pri različnih državnih organih odn. za kar jih je po prejšnjih predpisih odn. zakonih pooblastila lahko kar lastna strokovna delovna organizacija.

To obvestilo pišem iz razloga, da bi našim mlajšim sodelavcem sporočil, da naj kandidirajo, da dosežejo s strokovnim izpitom tudi družbeno priznano samostojnost.

Pogoj za samostojno delo je namreč prav opravljeni strokovni izpit, po zahtevi zakona pa mora biti npr. vsak naš projektant ali vodja del, oz. nadzorni organ projektov ali objektov zares tudi uradno priznan kot samostojni delavec.

Izpite opravlja gospodarska zbornica Slovenije, ki je v ta namen organizirala posebni programski izpitni odbor. Le-ta ima svojega tajnika (v Ljubljani, Gosposvet-ska 2/1., dr. Orožen) in pet strokovnih komisij za tehniške stroke in sicer

— strokovna komisija gradbene stroke (predsednik Dragovan Sever, dipl. gr. ing.)

— strokovna komisija kemične stroke (predsednik tov. Vlado Zupan, dipl. kem. ing.)

— strokovna komisija strojne stroke (predsednik tov. Miklavž Kržan, dipl. stroj. ing.)

— strokovna komisija za elektroenergetiko (predsednik tov. mgr. Janez Hrovatin, dipl. el. ing.)

— strokovna komisija za informatiko (predsednik tov. Jože M. Unk, dipl. el. ing.)

(Iz vsega tega tehniškega področja je izvzeto rudarstvo, za kar veljajo posebni predpisi).

Postopek vsake komisije je podoben tako, da mora vsak kandidat izdelati strokovno nalogo (po klavzurnem načinu v osmih urah ali v daljšem, trimesečnem roku), nato pa pristopi k izpitu, ki zajema:

1. Strokovni del z zagovorom pismene naloge

2. Poznanje mehanizacije in orodja odn. tehnoloških procesov, ki so s tem v zvezi. (Za člane elektrotehniških strok menimo, da se ta druga točka izpita obravnava kar skupno s prvo točko, torej z osnovnimi strokovnimi vprašanji).

3. Tehnični predpisi, (od katerih so nekateri skupni za vse elektrotehniko, drugi pa posebni tako za energetike kot za informatiko, še posebej npr. za radijske tehnike), standardizacija, (torej predpisi o pojmihih standardizacije) in uporaba (zakonitih) merskih enot. (Prav tu opažamo pri naših sodelavcih mnogo nepravilnosti, čeprav imamo tudi v Jugoslaviji za to posebni zakon, ki že velja od 1. julija 1976 in, ki bo absolutno zahteven od 1. 1. 1981 dalje, ker ima nespoštovanje določb zakona za posledico tudi vso odgovornost in celo kazen).

4. Predpisi iz varstva pri delu (mimogrede tudi glede možnosti žarčenja)

5. Pravni predpisi s področja posamezne stroke in

6. Temeljno poznanje naše državne družbene ureditve.

Če gledamo te zahteve o izpitu z nekoliko širšega gledišča, vidimo, da zahteva družba od našega projektanta odn. vodje neko širše, splošno obzorje. Ne zanika znanja, ki ga je nudila šola, želi le podrobno poznanje v tisti smeri, v kateri se je kandidat specializiral in pa poznanje vsebine navodil, predpisov, zakonov in končno ustave, kar pri svojem delu redno vse povsod potrebuje.

Vsekakor pa ne smemo omalovaževati vsebine, ki spremlja našega sodelavca pri delu mimo njegove strokovnosti. To le ni majhna zahteva in težko je reči, da bi naši sodelavci lahko brez posebne priprave pristopili k izpitu in na izvlčena vprašanja enostavno odgovorili. Prav zaradi tega je prav, da bralce ob tej priložnosti informiram še o delu Elektrotehniške zveze Slovenije.

EZS zaradi pomoči kandidatov organizira 5-dnevne tečaje (okoli 40 šolskih ur), kjer poslušalcem razlagajo strokovnjaki za posamezna področja tisto snov, ki jo mora izpraševani poznati poleg osnovne svoje stroke. EZS ne more poučevati stroke same, to bi bilo negiranje samostojnega dela kandidata in negiranje naših šol, skuša pa strokovnjaku specialistu pokazati še pot znanja v širino našega dela.

Iz teh razlogov predlagam, da kandidati, ki želijo opravljati izpit samostojnosti, najprej poslušajo informativna, preje našeta

25/68, 30/68, 55/69, 60/70, 24/71 in UL Slovenije št. 10/68, 12/68 in 5/69).

Na tej osnovi je takratna organizacija Iskra PSO, oz. Iskra Commerce, ki je vključevala projektivno in montažno dejavnost, izdala pravilnik o strokovni izobrazbi in praktični oseb, ki izdelujejo investicijsko tehnično dokumentacijo in oseb, ki vodijo gradnjo investicijskih objektov in posamezna dela na teh objektih ter po čl. 9 izdajala na osnovi prijav in prikazanega dela, vendar na podlagi sklepa strokovne komisije (Vreček, dipl. ing., Podlogar, dipl. ing. in Janc, el. ing.) ustreznega pooblastila. Ali je podobna pooblastila izdajala še kakšna druga organizacija Iskre, mi ni znano, menim pa, da bo ugodno, da

bo takšna pooblastila pregledala tudi strokovna komisija gospodarske zbornice Slovenije in jih nato ponovno, torej pri sebi, evidentno registrirala, čeprav so morala takšna pooblastila že biti vodena v posebnem registru upravičenih delovnih organizacij. Pričakujem, da bo o tem problemu v kratkem sklepel programski izpitni odbor gospodarske Zbornice in sklep objavil v Gospodarskem vestniku.

J. M. UNK, dipl. ing.

Delo štipendistov

POROČILO KŠI ZA 1976/77

Štipendisti smo v preteklem obdobju delovali na več področjih: tako kot v prejšnjih letih smo organizirali strokovne ekskurzije po Iskrinih tovarnah, organizirali smo inozemske prakse, udeleževali smo se v športu, sodelovali z drugimi študentskimi klubi in z OO ZSMS, delovali v klubu inovatorjev, se izobraževali ob obveznih študijskih in učnih programih; poleg tega smo se v preteklem letu začeli udeleževati na kulturnem področju, skušali smo se aktivneje ukvarjati s problemi štipendiranja in tudi na IPD nismo pozabili.

Celotno delovanje kluba je bilo usmerjeno v čimbolj množična vključevanja štipendistov v delo kluba, kajti preko kluba naj bi se štipendisti seznanjali z Iskro.

Štipendiste smo skušali privabiti v klub ravno s popestritvijo dejavnosti v klubu. V prejšnjih letih smo ugotovili, da štipendisti vedo premalo o delovanju kluba. Zato smo jih v preteklem letu obveščali z oglasi in članki v glasilu Iskra, pošiljali smo jim osebna vabila za nekatere akcije ter kratkoročen program dela, o akcijah smo jih obveščali tudi s plakati, štipendiste na področju Ljubljane pa še prek radia študent.

S štipendisti po šolah in fakultetah smo skušali vzpostaviti tudi osebne stike. Da bi povečali število aktivnih štipendistov, smo sodelovali tudi z OO ZSMS na nekaterih šolah in fakultetah (IC Litostroj, ŠCI, FE), organizirali

smo tudi sestanke štipendistov po šolah, žal nismo uspeli po vseh.

Štipendiste je privabil tudi klubski prostor na TEŠ, Vegova 4. Toda kmalu potem, ko smo prostor z veseljem začeli uporabljati, smo ugotovili, da je za številne dejavnosti, ki jih imamo v klubu (šah, glasbeni večer, razstave, klub inovatorjev, predavanja, razgovori in ne nazadnje sestanki IO, predsedstva ter desetih komisij), odločno premajhen.

Zato bi bili zelo, zelo veseli, če bi nam se uresničila želja, da bi dobili nove prostore na Prešernovi 27. Kljub temu, da uporabna površina ne bi bila bistveno večja in da so prostori ravno tako v kleti, bi nam zelo prav prišlo to, da sta tu ločena manjša prostora, ki bi omogočala nemoteno delo dvema skupinama. V delu smo imeli še nekaj težav: klub inovatorjev ni mogel pravočasno nabaviti potrebnega materiala in orodja.

Nekatere akcije smo morali odpovedati zaradi objektivnih okoliščin (npr. obisk tovarne v Trbovljah zaradi prenavljanja tovarne). Število aktivnih članov je bilo premajhno, tako da je delo slonelo le na nekaj ljudeh, ki pa kljub najboljši volji niso zmogli vsega opraviti.

Lahko ugotovimo, da je naša usmeritev bila pravilna, saj se je število štipendistov, ki so delovali v klubu, močno povečalo – približno od nekaj nad sto v letu 1975/76 na približno štiristo v preteklem letu (nekaj manj kot tretjina vseh štipendistov, ki prejemajo štipendijo). Toda z rezultati nikakor ne smemo biti zadovoljni.

(Nadaljevanje na 9. strani)

ISKRA-INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO, n. sub. o., LJUBLJANA, STEGNE 17

objavlja

prosta delovna mesta:

PROJEKT MIKROELEKTRONIKA

na naslednjih področjih:

prodajni inženiring, pomoč pri definiranju aplikacij in iskanju sistemskih rešitev

1. PRODAJNEGA INŽENIRJA

Pogoj:

- dipl. inž. elektrotehnike, smer elektronika
- aktivno znanje angleškega jezika
- eno leto delovnih izkušenj

vzdrževanje, obnavljanje in konstrukcije zahtevnih elektronskih naprav in tehnoloških instalacij

2. VZDRŽEVALCA

Pogoj:

- tehniška srednja šola strojne ali elektro smeri
- pasivno znanje angleškega jezika
- lahko tudi začetnik

TOZD IZDELOVANJE ORODIJ IN OPREME – ORODJARNA

OBRATNEGA ELEKTRIKARJA

Pogoj:

- samostojni obratni električar z nekajletno prakso za delo na vzdrževanju strojne opreme
- odslužen vojaški rok
- urejene stanovanjske razmere

Prevozi delavcev na delo in z dela so urejeni s tovarniškimi avtobusi na relaciji Kolodvor-Stegne z vmesnimi postajami.

Pismene prijave sprejema kadrovska služba Iskra-IEZE, Ljubljana, Stegne 17, v 15 dneh po objavi.

OSNUTEK SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

**o družbeno
ekonomskih osnovah skupnega
prihodka, skupnega dohodka
in svobodne menjave dela
med delavci TOZD, združenimi
v delovnih organizacijah SOZD
Iskre in med delavci TOZD DO
Iskra Commerce**

Priloga glasila ISKRA št. 47/48,
z dne, 26. 11. 1977

Ljubljana, november 1977

Ta osnutek samoupravnega sporazuma, ki ga daje v javno razpravo poslovodni kolegiji Iskra Commerce, v soglasju s predstavniki DPO in samoupravnih organov ter članov komisije za spremljanje in izvedbo izvajanja samoupravnega sporazuma v Iskra Commerce, urejuje družbeno-ekonomske osnove skupnega prihodka, skupnega dohodka in svobodne menjave dela med delavci TOZD, združenimi v delovnih organizacijah SOZD Iskra in med delavci TOZD DO Iskra Commerce, ki izvajajo združene tržne dejavnosti SOZD Iskra.

Osnutek Sporazuma je zasnovan na Predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra in na podlagi predhodnih razprav v komisijah ter vodstvih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

Z objavo Osnutka Sporazuma v Glasilu Iskra je odprta javna razprava delavcev, ki združujejo svoje delo v Delovnih organizacijah proizvodnih TOZD in delavcev v TOZD Iskra Commerce.

Razprava bo zaključena do 10. decembra 1977. Pripombe in predloge v zvezi z Osnutkom pošljite na naslov:

Tajništvo samoupravnih organov Iskra Commerce, Ljubljana, Trg revolucije 3.

Predloženi Osnutek Samoupravnega sporazuma sodi med tiste, ki jih moramo sprejeti že v tem letu, da bi v smislu ZZD lahko zagotovili normalen in uspešen proces poslovanja v prihodnjem obdobju, tako v proizvodni kot v tržni sferi.

Udeleženci javne razprave naj upoštevajo, da bo mogoče obravnavati le tiste predloge in pripombe, ki bodo prispele do določenega roka.

Na temelju ustavnih pravic in obveznosti ter skladno z določili Zakona združenem delu o odnosih pri pridobivanju dohodka na družbeno ekonomskih osnovah skupnega prihodka, skupnega dohodka in svobodne menjave del, opredeljenih v členih 13, 16, 22, 64 do 88, 400 do 404 in 586, na podlagi Samoupravnega sporazuma o osnovah plana SOZD ZP Iskra za srednjeročno obdobje 1976–1980 ter skladno s Samoupravnim sporazumom o združitvi delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo združenega dela Iskra–Elektrovinska industrija, Ljubljana

s k l e n e m o

delavci temeljnih organizacij, ki združujemo delo in družbena sredstva v proizvodnih delovnih organizacijah SOZD Iskra, Ljubljana

i n

delavci temeljnih organizacij za skupno izvajanje združenih tržnih dejavnosti, združenih v delovni organizaciji skupnega pomena ISKRA COMMERCE

n a s l e d n j i

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

O DRUŽBENO EKONOMSKIH OSNOVAH SKUPNEGA PRIHODKA, SKUPNEGA DOHODKA IN SVOBODNE MENJAVE DELA.

OSNUTEK

ZA SAMOUPRAVNI SPORAZUM O DRUŽBENO EKONOMSKIH OSNOVAH SKUPNEGA PRIHODKA, SKUPNEGA DOHODKA IN SVOBODNE MENJAVE DELA

I. UDELEŽENKE V SPORAZUMU

V tem samoupravnem sporazumu sodelujemo delavci TOZD, ki združujemo svoje delo in družbena sredstva v naslednjih delovnih organizacijah:

1. ISKRA — Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehanično, n. sol. o., Kranj, Savska loka 4

ISKRA — Industrija elementov za elektroniko, Ljubljana, n. sub. o., Ljubljana, Stegne 17

ISKRA — Industrija avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica, n. sol. o Nova Gorica, Šempeter pri Gorici, Vrtojbenska 62

ISKRA – Industrija za avtomatiko, Ljubljana, n. sol. o. Ljubljana, Savska c. 3

ISKRA – Industrija širokopotrošnih izdelkov „ŠIROKA POTROŠNJA“ n. sol. o. Škofja Loka

ISKRA – Industrija kondenzatorjev p. o. Semič

ISKRA – Inštitut za kakovost in metrologijo Ljubljana, n. sub. o. Ljubljana, Tržaška c. 2

ISKRA – Organizacijski inženiring, o. sub. o. Ljubljana, Snežniška 1.

ISKRA – Center za avtomatsko obdelavo podatkov, Ljubljana, p. o. Ljubljana, Trg revolucije 3 in

ISKRA – Biro za industrijski inženiring Ljubljana, o. sub. o. Ljubljana, Snežniška 1

ISKRA – Invest servis – vzdrževanje in tehnično upravljanje stavb p. o. Ljubljana, Trg revolucije 3

ISKRA – Šolski center Kranj

in

2. ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA, n. sol. o. Ljubljana, Trg revolucije 3

II. UVOD

Delavci v proizvodnih, razvojnih, tržnih ter drugih dejavnostih v SOZD Iskra smo združili delo in sredstva z namenom, da bi nenehoma povečevali naš skupni dohodek.

Povečevanje produktivnosti, racionalno in učinkovito izkoriščanje sredstev, tako v proizvodnem delu in poslovanju kot v dejavnostih trženja, zmanjševanje materialnih in drugih poslovnih stroškov, predvsem pa nenehno uvajanje novih tehnologij in vedno novih proizvodnih programov, katere bo terjalo in prizna-

valo tržišče, so trajne naloge in odgovornost vseh delavcev SOZD Iskra.

Da bi v polni meri razvili svoje ustvarjalne in delovne moči, da bi delo opravljali uspešno, racionalno, učinkovito in kvalitetno, smo vsi delavci SOZD Iskra prepričani, da bomo to nalogo uspešno izvrševali tako, da bomo enakopravno in soodgovorno povezovali vse faze enovitega, reprodukcijskega procesa, od proizvodnje do realizacije naših proizvodov na tržišču, kakor tudi obratno.

Delavci proizvodnih TOZD Iskre bomo zagotavljali proizvodnjo tistih naših proizvodov, ki jih bodo tržni in komercialni TOZD opredeljevali kot tržno sprejemljive in ki nam bodo zagotovili uspešno prodajo ter s tem doseganje optimalnih ekonomskih rezultatov.

Samoupravni sporazum o družbeno ekonomskih osnovah skupnega prihodka, skupnega dohodka in svobodne menjave dela med proizvodnimi in tržnimi TOZD, ki ga sprejemamo, je tista osnova, na temelju katere bomo uresničevali našo tržno usmerjenost in realizirali medsebojne dohodkovne odnose, ki bodo spodbujevalno vplivali tako na delavce in njihovo delo v proizvodnji, kakor tudi na delavce, ki opravljajo tržno-komercialne funkcije.

Pri izvrševanju tržno-komercialnih funkcij bodo komercialni TOZD Delovnih organizacij in TOZD Iskre Commerce, v skladu z dogovorjeno delitvijo dela in specializacijo, skupaj opravljali poverjene jim tržne naloge in v medsebojni povezanosti ter skupni odgovornosti skrbeli za uresničevanje skupaj dogovorjene tržne politike.

S tem Samoupravnim sporazumom podpisnice določamo tista trajnejša medsebojna razmerja in njihove osnove, na podlagi katerih vstopamo v odnose skupnega prihodka, skupnega dohodka in svobodne menjave dela, delavci proiz-

vodnih TOZD in delavci združenih tržnih funkcij v TOZD Iskra Commerce, ki jih bomo vsakoletno, glede na tržne razmere konkretizirali v dvostranskih sporazumih – letnih programih z DO za naslednje leto.

Sporazumi – letni programi so tako sestavni del tega samoupravnega sporazuma.

S tem samoupravnim sporazumom ter sporazumi – letnimi programi, podpisnice uveljavljamo medsebojne dohodkovne odnose na temelju ZZD in se zavezujemo, da bomo pospešeno, skupaj gradili odnose vzajemnosti in odgovornosti ter poslovno metodologijo, ki nam bodo omogočili, da bomo k realizaciji tega sporazuma pristopili že s 1. januarjem 1978.

III. CILJI IN NAČELA

čl. 1

Za skupno izvajanje združenih tržnih dejavnosti smo s Samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD Iskra ustanovili delovno organizacijo skupnega pomena Iskra Commerce. Namen združevanja tržnih dejavnosti je enotno, učinkovito, prodorno in racionalno delovanje na trgu v Jugoslaviji in na zunanjih tržiščih.

Temeljni cilji, ki jih bomo podpisnice sporazuma medsebojno skupno uresničevale, so predvsem naslednji:

- razvoj in poglobljanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov med podpisnicami sporazuma,
- optimalni razvoj in izkoriščanje proizvodnih in tržnih zmogljivosti,
- učinkovit in usklajen nastop na domačem in tujem tržišču,
- enakopravna ureditev medsebojnih odnosov pri pridobivanju dohodka glede na to, koliko so posamezni udeleženci k njemu prispevali,
- sporazumno opredeljevanje in prevzemanje obveznosti ter pravic pri proiz-

vodnji in trženju,

- odpravljanje stihijskega delovanja ekonomskih odnosov med proizvodnjo in tržiščem,

- skupno določanje asortimana, kvalitete, količine in dinamike proizvodov, na podlagi tržnih, proizvodnih in dohodkovnih možnosti,

- sporazumno oblikovanje prodajnih cen proizvodov in storitev ter prodajnih pogojev,

- sporazumno določanje standardov in normativov stroškov,

- sporazumno združevanje sredstev za razširitev in modernizacijo tržnih zmogljivosti,

- skupno dogovarjanje o osnovah in merilih za urejanje medsebojnih dohodkovnih odnosov, ki zagotavljajo večanje produktivnosti dela, racionalno in učinkovito izkoriščanje družbenih sredstev pri delu in poslovanju ter zmanjševanje materialnih in drugih poslovnih stroškov TOZD Iskra Commerce in TOZD proizvodnih DO Iskre.

Pri uresničevanju skupnih ciljev bomo podpisnice na podlagi srednjeročnih in dolgoročnih planov, upoštevale tale temeljna družbeno ekonomska načela:

- udeležba vsake organizacije združenega dela mora ustrezati prispevku, ki so ga dali delavci s svojim delom pri ustvarjanju in povečevanju skupnega prihodka, na osnovi vloženega minulega in živega dela,

- skupni prihodek razporejamo na podlagi osnov in meril, ki zagotavljajo večanje produktivnosti dela, gospodarno uporabo in razpolaganje s sredstvi družbene reprodukcije in ki vplivajo na zmanjševanje materialnih in drugih poslovnih stroškov,

- skupno prevzemanje rizika iz skupnega poslovanja

- upoštevanje razvojnih potreb vsake podpisnice v okviru skupnih planov,

- medsebojno objektivno obveščanje,
- sporazumno reševanje sporov.

IV. SKUPNO PLANIRANJE

čl. 2

Delavci v proizvodnih temeljnih organizacijah in v organizacijah za skupno izvajanje združenih tržnih dejavnosti imajo pravico in dolžnost, da planirajo družbeni in materialni razvoj svojih organizacij.

S planiranjem si udeleženske zagotavljajo osnove in pogoje za povečanje dohodka temeljnih organizacij in ustvarjajo temelje za obvladovanje trga.

čl. 3

Samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD Iskra, dolgoročni in srednjeročni, je izhodiščni samoupravni akt planiranja, ki ga podpisnice sprejemamo kot osnovo za izdelavo srednjeročnih in letnih prodajnih in proizvodnih planov, na podlagi analize razvoja SOZD Iskra v preteklem obdobju in razvojnih možnosti v obdobju, za katerega se sprejema plan in po postopku, določenem v Sporazumu o srednjeročnih temeljih plana SOZD Iskra, v skladu z zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja in s tem samoupravnim sporazumom.

Samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD Iskra se dopolnjuje v skladu z načelom kontinuiranega planiranja vsako leto.

S Sporazumom o srednjeročnih temeljih plana SOZD Iskra, opredeljujemo podpisnice načine uresničevanja ciljev iz tega sporazuma, ki morajo biti v skladu z materialno podlago, dogovorjeno v Sporazumu o srednjeročnih temeljih plana razvoja SOZD Iskra.

čl. 4

Podpisnice smo se sporazumele s Sporazumom o srednjeročnih temeljih plana SOZD Iskra za srednjeročna obdobja, da mora celotni razvoj SOZD Iskra temeljiti na tržni orientaciji, oziroma na nepre-

stanem prilagajanju proizvodnje tržnim potrebam tako doma kot v tujini. Usmerjenost proizvodnje na tržišče morajo zagotoviti ustrezni komercialni TOZD proizvodnih DO skupaj z Iskra Commerce s stalno prisotnostjo na tržišču in s stalnim pretokom tržnih informacij. Iskra Commerce in komercialne TOZD v DO se sporazumno dogovorita o optimalni razdelitvi nalog in odgovornosti pri uresničevanju srednjeročnih planov in letnih programov tržnega nastopanja.

čl. 5

Predlog srednjeročnega prodajnega plana pripravi Iskra Commerce na osnovi ustreznih tržnih analiz in raziskav, s katerimi ugotavlja in predvideva povpraševanje po obstoječem proizvodnem asortimanu izdelkov, kakor tudi upošteva analizo plasmanskih možnosti novih proizvodnih programov.

čl. 6

Predlog srednjeročnega programa prodaje vsebuje zlasti:

- opredelitev blagovnih skupin na posameznem segmentu domačega in zunanega tržišča,
- plasmanske možnosti izdelkov glede na količino, kvaliteto in ceno,
- predviden trend plasmana po izdelkih in prodajnih področjih na domačem in tujem trgu.

čl. 7

Na osnovi predloga srednjeročnega plana prodaje sprejemajo podpisnice srednjeročni proizvodno-prodajni plan, ki predstavlja obveznost kakor tudi podlago proizvodnih in tržnih organizacij za izvedbo letnih programov.

čl. 8

Podpisnice tega sporazuma smo se sporazumele, da bomo pred pričetkom

vsakega letnega planskega obdobja z medsebojnimi sporazumi – letnimi programi, ki jih bomo sprejemali do 10. decembra za naslednje leto, opredelile in ovrednotile tele elemente:

– vrsto, količino in kvaliteto proizvodov

– dinamiko prodaje in proizvodnje

– maloprodajne, izvozne oz. končne prodajne cene brez prometnih davkov za posamezne proizvode

– embalažo, način pakiranja, označevanja, atestiranja in prospektno dokumentacijo

– čas, kraj in način dobave, prevzema in prodaje blaga

– obseg zalog po količini in vrednosti za proizvodnjo in prodajo

– opredelitev odgovornosti glede škod v zvezi z manipulacijo z blagom

– opredelitev odgovornosti za nepravilno in nepravočasno izpolnjevanje planiranih dobav

– kreditiranje proizvodnje ali prodaje s trajnimi ali občasnimi obratnimi sredstvi

– podrobna določitev rizika iz skupnega poslovanja

– način prodaje blaga glede potrošniških kreditov in drugih pogojev

– organiziranje skupnih aktivnosti za pospeševanje plašmana od raziskave tržišča, propagande in drugih oblik promocije

– obseg in dinamiko priliva sredstev

– program skupnih naložb

– na podlagi osnov in meril določenih v tem sporazumu bomo v letnih programih določali interne cene in udeležbo v skupnem prihodku

– druge elemente, ki omogočajo nemoteno izvajanje letnega programa.

Letni program je sprejet, ko ga potrdijo pooblaščenim samoupravnim organom delovnih organizacij. S podpisanimi programi prevzamejo udeležence tega bilateralnega

sporazuma vzajemno odgovornost za njihovo izvršitev. V razmerju do tretjih poslovnih partnerjev odgovarja za prevzete obveznosti vsaka podpisnica samostojno in v skladu z zakonskimi določili.

V. DRUŽBENO EKONOMSKE OSNOVE ODNOSOV PRI USTVARJANJU IN RAZPOREJANJU SKUPNEGA PRIHODKA

čl. 9

Skupni prihodek je v smislu tega sporazuma prihodek, ki ga dosežejo pri prodaji proizvodov skupnega dela, delavci TOZD, združeni v proizvodnih DO in delavci TOZD Iskra Commerce, za realizacijo katerega smo vložili v proizvodnjo in opravljanje tržnih dejavnosti tekoče in minulo delo.

čl. 10

Glede na organiziranost in opravljanje posameznih poslovnih in tržnih funkcij, kot je to določeno s samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD Iskra ter na podlagi Samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo, bodo skupni prihodek realizirale TOZD Iskra Commerce ali pa komercialni TOZD proizvodnih delovnih organizacij SOZD Iskre.

čl. 11

Skupni prihodek je ustvarjen, ko je vnovčen, oziroma ko so sredstva plačana na žiro račun TOZD ali ko je ta prejela za svoje terjatve vrednostne papirje za zavarovanje plačil.

čl. 12

Skupni prihodek poslovno realizira TOZD, ki proda blago, na svojem prehodnem računu. TOZD, ki skupni prihodek realizira na svojem prehodnem računu

(Interna banka) ne more s temi sredstvi razpolagati in jih uporabljati v svojem poslovanju, ampak jih mora takoj razporediti med vse temeljne organizacije, ki so sodelovale pri proizvodnji in prodaji teh proizvodov.

čl. 13

Končni obračun skupnega prihodka izdelca TOZD, ki realizira skupni prihodek v pisni obliki in ga posreduje vsem udeležencem.

čl. 14

Prodajne cene sporazumno določijo organizacije, ki sodelujejo pri proizvodnji in prodaji izdelkov ali storitev, na podlagi tržnih pogojev, zakonskih ter samoupravnih določil, upoštevajoč pri tem trajnejše odnose v gibanju cen na trgu za iste ali podobne proizvode ali storitve.

Pod prodajno ceno razumemo doseženo ceno pri prodaji preko industrijskih trgovin brez prometnega davka na domačem trgu, pri izvozu ceno fco jugomeja, za investicijsko opremo pa sporazumno z investitorjem dogovorjeno ceno; vključujoč tudi regrese, premije, kompenzacije, povračila, dotacije in devizne prilive.

čl. 15

V končno prodajno ceno proizvodov bomo skupno vse TOZD, ki sodelujemo v poslovnem procesu tega izdelka, vključevale tudi sporazumno normirane stroške servisiranja v garancijskem roku.

čl. 16

Skupni prihodek se razporeja med temeljne organizacije, ki so v proizvodnji in v blagovnem prometu sodelovale pri tistih izdelkih ali storitvah, s katerih prodajo je bil realiziran skupni prihodek na podlagi dogovorjenih osnov in meril, ki

jih določa ta sporazum, in na podlagi skupno dogovorjenih interesnih cen.

čl. 17

Sporazumno dogovorjena interna cena se ugotavlja, posebej za delovni prispevek v proizvodnji in posebej za delovni prispevek v tržnih dejavnostih in to za vsak izdelek, oziroma skupino izdelkov ali storitev.

Sporazumno dogovorjena interna cena vsebuje:

1. dogovorno normiran obseg materialnih stroškov,
2. z zakonom predpisano minimalno amortizacijo,
3. dogovorno normiran vložek živega dela, ovrednoten z višino osebnih dohodkov po Samoupravnem sporazumu in skupne porabe,
4. dajatve za splošno porabo, ki predstavljajo zakonske obveznosti, katere niso odvisne od dohodka,
5. normiran strošek za obratna sredstva.

čl. 18

Skupni prihodek razporejajo organizacije tako, da iz njega nadomeste proizvodni in tržni organizaciji materialne in amortizacijske stroške, ki jih je vsaka od njih obračunala na enoto izdelka – skupine izdelkov, na podlagi normativov in stopenj, ki so jih organizacije sporazumno določile (prenesena vrednost) v smislu določil 1. in 2. točke predhodnega člena.

Preostali del skupnega prihodka (novo ustvarjena vrednost) pa razporede organizacije tako, da sta v njem udeležena proizvodna in tržna organizacija v razmerju, v katerem je vsaka od njiju delovno prispevala k ostvaritvi skupnega prihodka, ki ga ugotavljata v skladu z določilom 3., 4. in 5. točke predhodnega člena.

čl. 19

Na podlagi tako oblikovanih osnov in meril bomo določili delež posamezne udeleženke v skupnem prihodku, ter iz njega izračunali udeležbo.

čl. 20

V medsebojnih sporazumih — letnih programih bomo udeleženke opredelile blagovne skupine, za katere bomo določile deleže posameznih udeleženk v skupnem prihodku.

čl. 21

Podpisnice smo sporazumne, da se v primeru, ko zaradi objektivnih okoliščin (spremenjeni tržni ali tehnološki pogoji in podobno) ni bila dosežena sporazumno dogovorjena prodajna cena, sorazmerno zniža udeležba vseh OZD, potem ko smo predhodno nadomestili dogovorjeni normiran obseg materialnih stroškov in minimalne amortizacije.

čl. 22

V primeru, da so razlog zmanjšanemu skupnemu prihodku subjektivne okoliščine, lahko katerakoli udeležena OZD pokrene postopek ugotavljanja odgovornosti in uveljavljanja regresne pravice.

čl. 23

Delavci v TOZD smo sporazumni, da temeljnim organizacijam Iskra Commerce, ki po Sporazumu o združevanju v SOZD Iskra opravljajo svoje storitve samo za podpisnice tega sporazuma nadomestimo izpadli dohodek, če so bila dejanska naročila storitev manjšega obsega, kot je bilo s Sporazumom o srednjeročnih temeljnih plana — SSTP in v letnih programih dogovorjeno.

čl. 24

Podpisnice bomo s posebnimi medsebojnimi letnimi programi najkasneje do konca oktobra sporazumno določile in objavile prodajne pogoje — Sporazum o poslovnem sodelovanju za naslednje poslovno leto. Z letnim programom bomo tudi uredile način prevzemanja rizika iz skupnega poslovanja, oblike medsebojne odgovornosti in odgovornosti v pravnem prometu z drugimi pri ustvarjanju skupnega prihodka, če niso urejene s Samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD Iskra.

čl. 25

TOZD proizvodnih DO se tudi obvezujemo, da bomo z letnim programom uredile način in obseg rizika, ki ga prevzemajo TOZD Iskra Commerce iz skupnega poslovanja v primeru, ko se sporazumno instalirane zmožljivosti nepopolno izkoriščajo, s samoupravnim sporazumom pa je dogovorjeno, da mora opravljati TOZD Iskra Commerce dejavnosti izključno za potrebe članic SOZD Iskra.

VI. DRUŽBENOEKONOMSKE OSNOVE ODNOSOV PRI USTVARJANJU IN RAZPORJANJU SKUPNEGA DOHODKA

čl. 26

Skupni dohodek je dohodek, ki ga skupaj ustvarita temeljna organizacija združenega dela, ki v svojem poslovanju uporablja sredstva družbene reprodukcije druge temeljne organizacije in temeljne organizacije, ki je združila ta sredstva in ki ima na tej podlagi pravico do udeležbe v skupnem dohodku.

čl. 27

Udeleženske v tem sporazumu bomo v okviru poslovnega sodelovanja združevale sredstva predvsem:

- za razširitev filialne in servisne mreže na domačem trgu,
- za razširitev Iskrine mreže v tujini.

čl. 28

Udeleženske v tem sporazumu smo se dogovorile, da bomo pravico do udeležbe v skupnem dohodku, na domačem trgu, uveljavile tako, da se bodo sorazmerno znižale cene prometnih storitev.

čl. 29

Udeležbo v skupnem dohodku iz skupnega vlaganja v Iskrino mrežo v tujini pa bodo udeleženske realizirale v sorazmerju z njihovim deležem vložnih sredstev.

čl. 30

Podpisnice smo sporazumne, da obveznosti glede združevanja sredstev za skupna vlaganja v SOZD Iskra, prevzemajo TOZD skupno preko svoje delovne organizacije, o interni prerazdelitvi tako prevzetih obveznosti pa se posamezne TOZD samostojno dogovarjajo znotraj DO.

čl. 31

Temeljna organizacija, ki uporablja združena sredstva v svojem poslovanju, ne more teh sredstev uporabiti za drugačne namene in cilje, kot so sporazumno opredeljeni v sporazumu o združevanju.

čl. 32

Velikost, pogoji in način uporabe združenih sredstev so predvideni in opredeljeni v osnovah plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje (SSTP), lahko pa se dogovorijo z drugimi medsebojnimi sporazumi in samoupravnimi dogovori.

čl. 33

Udeleženske, ki združujemo sredstva, bomo sporazumno določile namen ter obseg potrebnih sredstev za uresničevanje ciljev združevanja, ter dinamiko vlaganja sredstev. V posebnih sporazumih bomo opredelile:

- rezultate, ki jih je treba doseči,
- ekonomske pokazatelje, na podlagi katerih bomo in merile uresničevanje ciljev združevanja sredstev in dogovorjenih namenov,
- skupen riziko.

čl. 34

Sredstva za širjenje prometnih zmogljivosti bomo združevale vse podpisnice v skladu z načrtovanim razvojem teh zmogljivosti in v sorazmerju s planiranim povečevanjem proizvodnje, Iskra Commerce pa v sorazmerju s planiranim dohodkom.

čl. 35

V primeru, ko nastane na podlagi združevanja sredstev družbene reprodukcije, zaradi ustvarjanja skupnega dohodka, izguba v poslovanju, ki temelji na objektivnih razlogih, pokrijejo nastale obveznosti udeleženske v sporazumu v enakem sorazmerju kot razporejajo skupni dohodek.

čl. 36

Če katera od udeleženk pri ustvarjanju skupnega dohodka zaradi izgube v poslovanju zaide v položaj, da ne more zagotoviti sredstev za osebne dohodke po osnovah in merilih, določenih v Samoupravnem sporazumu elektrokovinske industrije Ljubljana in ne ustvari toliko sredstev za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela, kot jih določa SSTP – Sporazum o srednjeročnih temeljih plana, oziroma če je zaradi tega celotna temeljna organizacija združenega dela v

izgubi so druge udeleženske v sporazumu zavezane nuditi taki TOZD, v skladu z načelom vzajemnosti in solidarnosti, ekonomsko in drugo pomoč, če je to v skupnem interesu in v skladu z razvojnimi načrti SOZD Iskra.

VII. SVOBODNA MENJAVA DELA

čl. 37

Delavci v temeljnih organizacijah določenih dejavnosti, v katerih delovanje tržnih zakonitosti ni edna podlaga za usklajevanje dela, potreb in vrednotenja rezultatov dela, ustvarjajo celotni prihodek, oziroma pridobivajo dohodek po načelih svobodne menjave dela.

čl. 38

Pod svobodno menjavo dela je v smislu tega sporazuma razumeti dohodkovne odnose med delavci v temeljnih organizacijah proizvodnih DO v SOZD Iskra in v tržnih dejavnostih TOZD Iskra Commerce, ki so skupnega pomena, s tem, da uporabniki in izvajalci storitev združujejo delo in sredstva za uresničevanje združenih dejavnosti.

čl. 39

Srednjeročni program razvoja SOZD Iskra predstavlja osnovo za izdelavo letnih programov. Sredstva za realizacijo teh programov se pridobivajo na podlagi svobodne menjave dela med izvajalci in naročniki teh storitev.

Z letnimi programi določamo predvsem:

- obseg dejavnosti in storitev po kvaliteti in kvantiteti,
- pričakovane rezultate po realizaciji dogovorjenega programa,
- sredstva, ki so potrebna za izvedbo programa v dogovorjenem obdobju,
- potrebno število in kvalifikacijsko strukturo kadrov.

čl. 40

Delavci v delu temeljne organizacije Domači trg, ki opravljajo svoje delo v regionalni prodajni mreži, ustvarjajo del svojega dohodka z delavci, ki združujejo svoje delo in sredstva v proizvodnih temeljnih organizacijah SOZD Iskra, na podlagi svobodne menjave dela.

Osnova za svobodno menjavo dela so osebni dohodki in režijski stroški določeni z vsakoletnim planom filialne mreže, ki ga potrdijo podpisnice in se obračunava glede na planirano vrednost dogovorjenega eksternega prometa.

čl. 41

Delavci združeni v temeljni organizaciji Servisne dejavnosti, pridobivajo del svojega dohodka s svobodno menjavo dela z delavci, ki združujejo svoje delo in sredstva v proizvodnih TOZD SOZD Iskra, na podlagi 13. člena Sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, kadar temeljna organizacija servisne dejavnosti, oziroma posamezni servisni obrat iz objektivnih vzrokov iz pridobljenega skupnega prihodka in ostalih podlag za pridobivanje dohodka ne more pokrivati stroškov poslovanja in osebnih dohodkov ter skupne porabe, dogovorjenih s Samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke delavcev Kovinske in elektro industrije ter proizvodne obrti SR Slovenije.

čl. 42

Delavci združeni v temeljni organizaciji Marketing pridobivajo del svojega dohodka s svobodno menjavo dela z delavci, ki združujejo svoje delo in sredstva v proizvodnih TOZD SOZD Iskra pri tistih dejavnostih, ki jih opravljajo po naročilu podpisnic tega sporazuma, s tem da zaračunavajo svoje storitve po tržnih

pogojih, vendar v prodajne cene ne vkal-
kulirajo rizike, ki so sicer del eksterne
tržne cene.

VIII. DEJAVNOSTI DO ISKRA COMMERCE V SOZD ISKRA IN PRINCIPI PRI- DOBIVANJA DOHODKA

čl. 43

Delavci DO Iskra Commerce pridobi-
vajo dohodek za opravljanje združenih
tržnih dejavnosti v SOZD Iskra skladno s
prihodkovnimi principi, za katere se do-
govarjajo z delavci proizvodnih temeljnih
organizacij.

čl. 44

1. TOZD – ZUNANJI TRG

A) Glavna dejavnost: IZVOZNO-
UVOZNA DEJAVNOST

Princip pridobivanja dohodka: UDE-
LEŽBA V SKUPNEM PRIHODKU

a) IZVOZNA DEJAVNOST:
– prodaja proizvodov na zunanjem
trgu

b) UVOZNA DEJAVNOST:
– uvoz repromateriala iz tujine
– uvoz investicijske opreme

B) Dopolnilne dejavnosti:

a) NALOŽBE V FIRMAH NA TUJIH
TRGIH

Princip pridobivanja dohodka: UDE-
LEŽBA V SKUPNEM DOHODKU

b) DEJAVNOST OSVAJANJA
NOVIH TRŽIŠČ V TUJINI

Princip pridobivanja dohodka: SVO-
BODNA MENJAVA DELA

c) ZAŠČITA IN PROMET Z INDU-
STRIJSKO LASTNINO

Princip pridobivanja dohodka: SVO-
BODNA MENJAVA DELA

čl. 45

2. TOZD – ZASTOPANJE TUJIH FIRM

A) Glavna dejavnost: ZASTOPNIŠKA
DEJAVNOST

Princip pridobivanja dohodka:
UDELEŽBA V SKUPNEM PRIHODKU

a) ZASTOPANJE tujih proizvodnih
firm na jugoslovanskem trgu v okviru
načel o branžnem usmerjanju zastopniške
dejavnosti v SOZD Iskra

b) KONSIGNACIJSKA DEJAVNOST
– prodaja izdelkov, potrošnega mate-
riala, rezervnih delov zastopanih tujih
firm kupcem na jugoslovanskem trgu

c) STORITVENE DEJAVNOSTI
(servisiranje) za zastopane tuje firme in
kupce proizvodov.

čl. 46

3. TOZD – DOMAČI TRG

A) Glavna dejavnost: PRODAJA IN
NABAVA NA JUGOSLOVANSKEM
TRGU

Princip pridobivanja dohodka:
– UDELEŽBA V SKUPNEM PRI-
HODKU

– SVOBODNA MENJAVA DELA
a) PREDSTAVNIŠKA, ZASTOP-
NIŠKA IN AKVIZACIJSKA DEJAV-
NOST

b) PRODAJNA DEJAVNOST
c) NABAVNA DEJAVNOST

B) Dopolnilne dejavnosti:
NADALJNJA RAZŠIRITEV IN
PRESTRUKTURIRANJE DOMAČE
REGIONALNE PREDSTAVNIŠKE
MREŽE

Princip pridobivanja dohodka:
UDELEŽBA V SKUPNEM DOHODKU

čl. 47

4. TOZD – SERVISNE DEJAVNOSTI

A) Glavna dejavnost: SERVISNA
DEJAVNOST

Princip pridobivanja dohodka:
– UDELEŽBA V SKUPNEM PRI-
HODKU
– SVOBODNA MENJAVA DELA

a) SERVISIRANJE PROIZVODOV
ŠIROKE POTROŠNJE

b) SERVISIRANJE PROFESIONAL-
NE TEHNIKE

c) NABAVA, SKLADIŠČENJE,
OSKRBA SERVISOV, PRODAJA
KONČNIM KUPCEM: rezervni deli, po-
trošni material, instalacijski material in
drobni finalni izdelki.

čl. 48

5. TOZD – MARKETING

Glavna dejavnost: MARKETING
DEJAVNOSTI

Princip pridobivanja dohodka: SVO-
BODNA MENJAVA DELA

a) IZVAJANJE INSTITUCIONALNE
PROPAGANDE

b) RAZVIJANJE ISKRINEGA STILA
INDUSTRIJSKEGA, GRAFIČNEGA IN
PROSTORSKEGA OBLIKOVANJA

c) TRŽNE RAZISKAVE SKUPNEGA
POMENA

d) TRŽNE RAZISKAVE PO PROIZ-
VODIH IN STORITVAH

e) INDUSTRIJSKO, GRAFIČNO IN
PROSTORSKO OBLIKOVANJE

f) IZVAJANJE EKONOMSKE PRO-
PAGANDE, POSPEŠEVANJE PRO-
DAJE, ZALOŽNIŠKE DEJAVNOSTI IN
IZVAJANJE STIKOV Z JAVNOSTJO

čl. 49

Podroben opis dejavnosti opravil v
okviru glavnih in dopolnilnih dejavnosti s
kadrovske strukturo je priloga (aneks)
tega samoupravnega sporazuma.

IX. IZVAJANJE SAMOUPRAV- NEGA SPORAZUMA, PRI- STOPANJE IN IZSTOPANJE TER REŠEVANJE SPOROV

- čl. 50

Podpisnice smo sporazumne, da bomo
zadeve glede izvajanja tega sporazuma,
pristopanja in izstopanja iz njega, kakor
tudi reševanje sporov, urejale skladno z
določili, navedenimi v Samoupravnem
sporazumu o združevanju v SOZD Iskra,
oziroma skladno z določili v sporazumih
– letnih programih med posameznimi
podpisnicami.

čl. 51

Ta samoupravni sporazum začne velja-
ti z dnem, ko ga podpišejo pooblaščen
predstavniki delovnih oziroma temeljnih
organizacij, potem ko je bil sprejet v
TOZD po postopku, ki ga predvideva
statut, oziroma drugi samoupravni akti
prizadete OZD.

Delavski svet Iskre, na podlagi odlo-
čitve delavcev v TOZD, s sklepom ugo-
tovi veljavnost sprejetega sporazuma.

X. PREHODNE IN KONČNE DO- LOČBE

čl. 52

Podpisnice smo sporazumne, da bomo
vse zadeve iz medsebojnih odnosov pri
pridobivanju skupnega prihodka, do-
hodka in svobodne menjave dela uveljav-
ljale na podlagi določil samoupravnega
sporazuma o združevanju v SOZD Iskra
in to postopoma tako, da bomo zagoto-
vile sistematičen, načrten, usklajen,
racionalen prehod v nove družbeno-
ekonomske odnose v skladu z določili
Zakona o združenem delu.

čl. 53

V prehodnem obdobju smo se udeleženke dogovorile, da v primeru, če ne bo mogoče izdelati vseh objektivnih standardov, materialnih stroškov, normiranega živega in minulega dela, upoštevamo tiste, ki smo jih realizirali v preteklem

poslovnem letu na enoto proizvoda — skupine proizvodov.

čl. 54

Udeleženke se tudi obvezujemo, da bomo skupaj dograjevale in izpopolnjevale vsebino tega sporazuma.

BELEŽKE:

SKLEPI POSLOVNEGA ODBORA

(Povzetki važnejših sklepov zadnjih sej odbora)

31. seja odbora

1. Poslovni odbor je obravnaval sanacijski program telekomunikacij, ki vključuje TOZD ATC, TEA, TEL in MSO. Odbor meni, da je program pravljen dobro, treba ga je dopolniti še s programom za povečanje proizvodnje in z investicijskim elaboratom.

Za izvajanje sanacijskega programa je odbor imenoval poseben odbor, ki bo moral tedensko zasledovati uresničevanje zastavljenih nalog.

2. Predlog dodatnih investicij v letu 1977 je odbor zavrnil, ker le-ta ni bil usklajen s temeljnimi organizacijami.

3. V teku so priprave na gradnjo ceste in mostu preko Save z Labor na Planino ter razširitev Škofjeloške ceste. Del križišča in razširjene ceste bo na zemljišču Tovarne ATC. Zato je poslovni odbor na predlog občinske skupščine odobril odstop nekaterih parcel. Postavil pa je naslednje pogoje:

— Škofjeloška cesta naj se razširi samo na strani tovarne Sava, kjer je zemljišče za Iskro manj uporabno;

— v zamenjavo za odstopljeno zemljišče naj bi se Elektromehaniki dodelila enaka površina komunalno nepremljenega zemljišča za stanovanjsko gradnjo članov kolektivov;

— da bo dohod od tovarne ATC na Laborah izvennojski

32. seja odbora

1. Poslovni odbor je obravnaval poročilo o problematiki TOZD TEL na Blejski Dobravi. Odbor ocenjuje, da je ta temeljna organizacija v minulih obdobjih lepo napredovala. Z rešitvijo prostorskih problemov bodo dani pogoji za normalno poslovanje obrata.

Investicijsko področje še ni pristopilo k realizaciji sklepa PO, ki zahteva hitre akcije v zvezi z gradnjo novih prostorov obrata TEL.

2. Odbor je sprejel predlog terminskega koledarja za leto 1978 in ga predlagal v sprejem vsem temeljnim organizacijam in DS delovne organizacije.

Čas koriščenja kolektivnih dopustov naj se določi med 17. julijem in 11. avgustom 1978. Točne datume kolektivnih dopustov naj določi vsaka TOZD posebej.

33. seja odbora

1. V oktobru je bila večina razpoložljivih sredstev porabljena za osebne dohodke in nabavo materiala. Tako je za druge namene (anuitete, obresti, stroške, potne stroške, investicije ipd.) ostalo premalo denarja.

Ponovno je treba preveriti potrebe po materialu tako domačem kot uvoznem in redno kontrolirati stroške in dotok finančnih sredstev.

2. V devetih mesecih letošnjega leta je bil v Elektromehaniki dosežen slabši rezultat kot smo pričakovali, saj ima delovna organizacija negativni rezultat v višini 187.000 din. Tri temeljne organizacije imajo skupaj 92.779.000 din izgube.

Člani poslovnega odbora so imeli na podano poročilo veliko pripomb in vprašanj. Odbor je sprejel tudi nekaj

DELO ŠTIPENDISTOV

(Nadaljevanje z 8. strani)

Največ štipendistov se je udeleževalo ekskurzij in športnih oz. rekreacijskih prireditvev, udeležba na drugih področjih pa je bila minimalna in le občasna. Zaskrbljujoče je, da so se nekaterih predavanj o Iskri kljub dobri obveščeni študenti udeležili maloštevilno, da se je razprave o predlogu sprememb in dopolnil SS o študentski politiki udeležilo komaj dvajset študentov, pa še ti niso prišli razpravljati, temveč le poslušati. Zaskrbljujoče pa je nadalje tudi, da se ustanovnega sestanka aktiva ZK udeležila le petina evidentiranih študentov — članov ZK. In še nekaj: študenti študentov, ki so aktivno in ustvarjalno delovali v klubu, je tako minimalno, da so rezultati, ki smo jih dosegli v preteklem letu, pravstvom ogromni.

IO KŠI

TOZD TEL, BLEJSKA DOBRAVA

Problematika bolniškega staleža

Nenehno naraščanje izostankov z dela zaradi bolniškega staleža ter neučinkovito reševanje zdravstvene problematike v TOZD TEL je pogojevalo, da je TOZD pričela resno razmišljati in ukrepati v razreševanju nastale problematike.

Dejstvo je, da je v TOZD 92 % ženske delovne sile, kar pogojuje odsotnost zaradi boleznih otrok, varstva oz. nege. Vendar pa bi se morala glede na lahko ter nenevarno delo bolniška odsotnost gibati vsaj v višini povprečja elektrogospodarstva v jeseński občini, ki znaša 3,35 %.

Z upoštevanjem porodniške odsotnosti bi bolniška odsotnost bila dopustno večja za 1 do 2 %, nikakor pa ne za 3,35 %, saj po podatkih za devet mesecev, bolniška odsotnost dosega 6,7 %. Enak procent ima v jeseński občini črna metalurgija 6,84 %, proizvodnja lesenih izdelkov 6,43 %, pre-

ličena pogodba med ISKRO in ameriško firmo CDC za proizvodnjo računalnikov CYBER 18.

DS Orodjarna ni podprl predloga samoupravnega sporazuma o združenju sredstev za stimulacijo izvoznouvozne dejavnosti v DO Iskre Elektromehanike, ker meni, da izračun ne upošteva dejanskih porabnikov konvertibilnih valut.

Rebalans načrta glede regresiranja dopustov prav tako ni bil sprejet. Delegati pa so potrdili samoupravni sporazum o združenju sredstev za razširitev proizvodnih prostorov TOZD TEL na Blejski Dobravi in predlog investicije za obnovo kotlarne.

Franc Šenk

ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov. V četrtem kvartalu bo rezultat po pričakovanjih nekoliko boljši.

3. Poslovni odbor je obravnaval bistvene sestavne elemente licenčne pogodbe za proizvodnjo in prodajo „mini računalnikov“ iz družine CYBER 18.

Odbor je obravnaval tudi okvirni program za izvajanje te pogodbe v TOZD Računalništvo.

Delavskemu svetu DO je odbor predlagal:

— naj se potrdi sklenitev licenčne pogodbe med CDC in Iskro,

— naj strokovne službe omogočijo zaposlitev potrebnih kadrov in jim nudijo primerne delovne pogoje,

— naj naroči strokovnim službam, da pripravijo samoupravni sporazum, ki bo omogočal preskrbo deviznih sredstev za pokrivanje obvez iz licenčne pogodbe.

4. Na 12. zasedanju DS Elektromehanike je bil umaknjen predlog poslovnega odbora v zvezi s financiranjem in gradnjo ceste v Savski Loki.

Investicijsko področje bo ponovno pripravilo nov predlog z vsemi potrebnimi elementi, eventualno tudi s predlogom za združevanje sredstev.

Pripravil: A. Boc

S 17. seje DS TOZD Orodjarna

Najprej so člani DS pregledali 9-mesečno poslovanje tozda. Orodjarna je dosegla pozitivni rezultat, saj poslovanje v TOZD Orodjarna izkazuje 5.979.929 din ostanka dohodka.

Nedokončana proizvodnja se je v III. trimesečju znižala za 6,9 %. Vedeti moramo, da je bilo to doseženo z velikimi napori vseh zaposlenih. Pozitivni rezultat 9-mesečnega poslovanja pri manjšem številu zaposlenih v tako specializirani dejavnosti kot je Orodjarna, je več kot zadovoljiv.

DS Orodjarne soglašajo, da se sklene

Izvajanje zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidov

Nova dejavnost Skupnosti za zaposlovanje

Pravica do usposobitve in zaposlitve sta za invalidno osebo, tako s humanega kot s psihološkega vidika, najpomembnejši pravici, saj zagotavljata invalidovo vključitev v normalno življenjsko in delovno okolje.

Tako stališče ne sme biti in tudi ni več samo načelno, če hočemo uresničiti z ustavo zajamčeno pravico do dela, kar pomeni pravico do življenja, do možnosti, ki delovnemu človeku omogočajo in zagotavljajo, da se uveljavlja kot ustvarjalna celovita osebnost. Ta pa velja tudi za invalidne osebe.

Pravice invalidnih oseb ureja vrsta predpisov in zakonov, vendar se je v praksi izkazalo dejstvo, da veliko invalidnih oseb doslej še ni imelo pravnega statusa invalidne osebe in s tem posebnega družbenega varstva in družbene pomoči. To je tudi vodilo k sprejetju novega zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Omenjeni zakon velja od 1. januarja 1977, že v naslovu pa nakazuje svojo vsebino in cilj. Naloga, ki jih nalaga, pa izvajajo skupnosti za zaposlovanje v sodelovanju z drugimi delovnimi in družbenopolitičnimi skupnostmi.

Po tem zakonu si lahko pridobi ustrezen status za invalidno osebo:

— oseba, ki je sposobna za zaposlitev in še ni dopolnila 45 let in se zaradi svoje invalidnosti brez predhodne usposobitve ne more ustrezno zaposliti, nima pa to zagotovljeno po drugih predpisih;

— oseba, ne glede na starost, za katero je verjetno, glede na preostalo možnost za delo, splošno in strokovno izobrazbo in zdravstveno stanje, da se v krajšem času toliko usposobi, da lahko delo opravlja vsaj polovico delovnega časa.

Meril in postopka za ugotavljanje in priznavanje lastnosti invalidne osebe zakon ne določa, daje pa pooblastilo pristojnim interesnim skupnostim SR Slovenije, da sporazumno določijo ta merila.

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE, KRANJ

O poklicnem usmerjanju

Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da je poklicno usmerjanje proces, ki traja skoraj vso dobo človekovega življenja, ali vsaj dokler človek dela. Mogoče smo včasih zmotno mislili, da je poklicno usmerjanje samo priprava na poklic; da v času, ko hodi človek v osnovno šolo, razmišlja o tem, kaj bo postal. Ko pa se vključi v neko šolo, je proces poklicnega usmerjanja zaključen.

Danes vemo, da je poklicno usmerjanje mnogo širša zadeva, ki se začne že zelo zgodaj, še pred osnovno šolo. Spremlja nas skozi osnovno šolanje vse do vključitve v poklicno šolo, do vključitve v poklicno delo in skozi vso delovno dobo.

Pred vstopom v osnovno šolo opravljajo vlogo poklicnega usmerjanja hote ali nehote starši; v času osnovnega šolanja starši in učitelji in

Pred nedavnim je kranjsko Iskro obiskala skupina 98 delavcev TOZD „Nikola Tesla“. V okviru strokovne ekskurzije so si ogledali proizvodnjo v TOZD ATC ter film o Iskri. Z našimi vodilnimi delavci in strokovnjaki je tekla beseda o nadaljnji usmeritvi telekomunikacij.

sega ga pa kovinsko predelovalna industrija, predelava kemičnih izdelkov, usnjena obutev in galanterija. Tako so v TOZD v jeseńskem območju na vrhu bolniške odsotnosti.

Prav zato in zaradi pripomb na neučinkovito zdravljenje, so problem najprej obravnavali na delavskem svetu, kjer so se domenili za nadaljnje akcije.

Sklicali so že dva sestanka predstavnikov Zdravstvenega doma Jesenice in predstavnikov DO Elektromehanike. Dogovorili so se, da želijo uvesti preventivno — kurativno zdravstveno varstvo, kar bi zagotovili s podpisom pogodbe. Menijo, da bodo prav s programom ambulantno kurativnega dela izboljšali učinkovitost zdravljenja in obenem zmanjšali visoki procent izostanka z dela.

Prav tako so se dogovorili, da mora biti lečeči zdravnik seznanjen s strukturo zaposlenih, socialnimi pogoji,

ski delavnici,

— z ustreznim usposabljanjem v zavodih za usposabljanje invalidnih oseb,

— s pridobitvijo strokovne izobrazbe in usposobljenosti po merilih za izobraževanje odraslih in

— s šolanjem na ustreznih šolah.

Sestavni in pomembni del postopka ugotavljanja in priznavanja lastnosti invalidne osebe je predhodna izbira poklica, oziroma dela, za katerega se bo taka oseba usposabljala. To pa nalaga skupnostim za zaposlovanje posebno skrb, ki zajema predvsem:

— pomoč pri izbiri poklica in delovnega mesta,

— izbiro OZD ali šole, kjer se bo invalidna oseba usposabljala,

— spremljanje uspešnosti usposabljanja in

— materialno pomoč pri pripravi na zaposlitev.

Torej se morajo v postopku za ugotavljanje in priznavanje lastnosti invalidne osebe, poleg vrste in stopnje invalidnosti, ugotoviti tudi osebna nagnjenja in interesi za poklic oziroma za delo.

Končni namen celotne priprave in usposabljanja je zaposlitev invalidne osebe. Tu bo potrebna resnična angažiranost skupnosti za zaposlovanje, ki ne bo le v pregledu in evidenci zaposlitvenih možnosti, temveč bo potrebno razvijati pobudo za ustvarjanje takih možnosti, ki jih opredeljuje zakon o delovnih razmerjih delavcev v združenem delu. Ta pa nalaga temeljnim organizacijam združenega dela, da z ustreznimi sredstvi priredijo ustrezno delovno mesto delavcu, ki je s poklicno rehabilitacijo usposobljen za

poznati mora ogroženost glede na tehnološki proces. Biti mora obveščen o izboljšavah tehnoloških razmer del. O zdravstvenem stanju je dolžan lečeči zdravnik poročati vsake tri mesece, biti mora v stalnem stiku s TOZD, postopoma pa naj bi si ogledal tudi vsa delovna mesta, ter tako spoznal okolje, v katerem zaposleni delajo.

Velik poudarek dajejo v TOZD tudi uvedbi kontrole bolniškega staleža, saj so na DS že dali soglasje o nastavitvi enotnega kontrolorja bolniškega staleža za celotno jeseńsko občino.

Z realizacijo vseh postavljenih nalog smatrajo, da bodo naredili bistveni premik k izboljšanju bolniške odsotnosti, k izboljšanju učinkovitosti zdravljenja in k dvigu produktivnosti.

Alojz Jug

določen čas.

Omeniti velja, da nov zakon o sistemu zaposlovanja invalidnih oseb vključuje tudi določene spodbude. Organizacije združenega dela in zasebni delodajalci, ki zaposlujejo invalidne osebe, so lahko deležni olajšav, ki se določijo s predpisi, s katerimi so urejene davčne in druge materialne obveznosti OZD. Prav tako zakon predvideva dva izjemna ukrepa, če se ugotovi, da zaposlovanje invalidnih oseb ne poteka uspešno; to sta individualiziran kvotni sistem obveznega števila zaposlenih invalidnih oseb in sporazumna uvedba posebnega prispevka iz dohodka, ki ga OZD združujejo v okviru skupnosti za zaposlovanje. Taka izjemna ukrepa pa ne bi reševala bistva problema, ki ga zasleduje ta zakon in bi kazala na to, da tudi drugi družbeni dejavniki ne izpolnjujejo nalog, ki jim jih zakon nalaga.

Kot že omenjeno, za zaposlovanje invalidnih oseb po tem zakonu skrbijo skupnosti za zaposlovanje. Ta skrb pa nalaga vrsto nalog, ki morajo biti konkretizirane v samoupravnih splošnih aktih. Skupnost za zaposlovanje Kranj je za realizacijo nalog tega zakona pripravila operativni program do konca leta 1977. Nekatere so že izvedene, druge se izvajajo.

Okvirno so te naloge sledeče:

— Evidenca oseb, ki bi pridobile pravice po tem zakonu,

— Imenovana je prvostopenjska strokovna komisija za izvedbo postopka,

— Ažuriranje evidence oseb, ki naj bi pridobile pravice po tem zakonu, po enotnem postopku,

— Izdelava študije o možnostih za invalidsko delavnico na področju Gorenjske,

— Posveti s predstavniki kadrovske službe OZD o realizaciji nalog iz tega zakona,

— Povezava z društvom invalidov Gorenjske ter drugimi družbenimi dejavniki.

BOMO MLADI IMELI SVOJE GLASILO?

Vedno znova poudarjamo pomen, ki ga ima obveščanje v naši družbi. Tega se tudi mladi delavci ISKRE — Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko v Kranju dobro zavedamo. Radi bi izboljšali obveščeni med aktivnimi člani Zveze socialistične mladine kot tudi med ostalimi mladimi delavci kranjske Iskre.

Na zadnji seji komisije za informiranje pri koordinacijskem svetu osnovnih organizacij ZSM Iskre Elektro-

(Nadaljevanje na 10. strani)

A. Habjan — Križaj

Kvaliteta in še kvaliteta

TOZD TEN

Osnovna naloga kontrole kvalitete je, da zagotovi kupcu ustrezno kvaliteto proizvoda. S tem, da zastopa interese kupca, zastopa v prvi vrsti interese lastnega podjetja, saj je zadovoljen kupec tisti, ki pomaga prodati največ proizvodov.

Svojo nalogo kontrola uspešno opravlja, če ustrezno sodeluje z informacijami z ostalimi sodelavci, predvsem tistimi, ki kvaliteto dejansko s svojim delom vgrajujejo v izdelek. Seveda pa je uspešnost največja, če so informacije točne, če se v celoti izkoristi in če se tudi zasleduje vpliv učinka vseh ukrepov za izboljšanje kakovosti.

Za dosego teh osnovnih ciljev pa je potrebno, da so vsi podatki o kvaliteti, ki se na različnih mestih zbirajo, primerno obdelani in primerno prirejeni. Kajti teh podatkov o kvaliteti je v določenem času toliko, da so za sistematično delo na izboljšanju kakovosti neuporabni, če predhodno niso sortirani in zgoščeni. Kar zadeva sortiranje je potrebno, da posamezna organizacijska področja (stroškovna mesta) in posamezniki, dobe samo tisti del informacij o kvaliteti, ki neposredno zadevajo kvaliteto njihovega dela, oziroma so odgovorni za ukrepe za izboljšanje kvalitete.

V Tovarni elektronskih naprav v Ljubljani je osrednji vir informacij mesečno Poročilo o kvaliteti ali točnejše rečeno o slabih kvaliteti, ker v cilju zgoščevanja informacij, le smatramo, da je več dobre kot slabe kvalitete. V vsakem poročilu so naslednje analize oziroma pregledi:

- katera stroškovna mesta so dosegla negativni faktor kvalitete in kaj je vzrok za slab rezultat
- pregled gibanja izmeta po stroškovnih mestih
- pregled gibanja popravil po stroškovnih mestih
- pregled kvalitete montaže, ločeno za kvaliteto montaže v tovarni in kvaliteto montaže v obratu Cajnarji
- pregled kvalitete dela v navijalnici
- pregled slabe kvalitete po dobaviteljih
- poročilo o izdanih dovoljenjih za uporabo izdelka, ki odstopa od dokumentacije
- izvleček kritičnih elementov z nad 4 % izmetom
- izvleček kritičnih elementov z nad 25 % popravilom
- poročilo o kontrolnih zapisnikih, sestavljenih ob prevzemu naprav od proizvodnje
- pregled garancijskih popravil po napravah
- pregled vrednosti izmetnega materiala po stroškovnih mestih
- pregled stroškov popravil po stroškovnih mestih
- višino stroškov garancijskih popravil

- pregled skupnih stroškov slabe kvalitete po posameznih mesecih
- pregled skupnih stroškov slabe kvalitete po stroškovnih mestih
- višina stroškov slabe kvalitete proti proizvodni realizaciji

Čeprav je Poročilo že precej obsežno pa smo pripravili še pregled vzrokov za garancijska popravila po posameznih napravah. Smatramo, da je tak pregled izredno pomemben, zato bomo izdelali tudi grafični prikaz koliko posamezni vzroki vplivajo na višino reklamacij.

Poročilo o kvaliteti obravnavajo na vseh nivojih v tovarni in sicer:

- samoupravnim organom posredujemo poročilo o višini stroškov zaradi slabe kvalitete
- na prvem kolegiju v mesecu se poleg rezultatov proizvodnje in prodaje obravnava tudi poročilo o kvaliteti. Seveda se obravnava samo izvlečke in nivo kvalitete v preteklem mesecu, vpliva na višino točke. Tako vpliva doseženi nivo direktno na dohodke zaposlenih. Kompletna poročila prejmejo direktor, vodje sektorjev in Področje kvalitete Elektromehanike

Dognanja na področju trdin

Pred kratkim je bilo v organizaciji kranjske orodjarne v Kranju predavanje „Uporaba in izdelava orodij iz trdin“. Predaval je vodja orodjarne v zagrebški tovarni Nikola Tesla dipl. inž. Zdenko Leicher. Predavanje je poslušalo 85 delavcev iz Orodjarne in vseh pomožnih orodjarn kranjskega bazena.

V svojem zanimivem predavanju je inž. Leicher med drugim obdelal naslednje teme:

- Postopek izdelave trdin v zagrebškem Sintalu, s pregledom kvalitete trdin za stiskalnice;
- Kdaj se uporabljajo trdine, izračun rentabilnosti uporabe trdin za orodja;
- Izkušnje z uporabo različnih rezilnih materialov v tovarni Nikola Tesla (visokozlita jekla, Ferrotitanit, trdine).

Pogoji za delo z orodji iz trdin na stiskalnicah. Precizne hitrotečne stiskalnice s štirimi stebri; toge v izvedbi C niso priporočljive, zaradi možnih deformacij orodij.

Temeljito je bil obdelan tudi prikaz strojev, ki so potrebni za obdelavo trdin. Pri tem je velik poudarek dan strojem erozijske obdelave z žico, nujen je optični profilni stroj.

Teh strojev kranjska Orodjarne še nima. Zavedati se moramo, da bomo morali našim orodjarnam dati mesto, ki jim pripada. Le tako bodo šle lahko v korak z napredkom in bodo uspele zadovoljevati potrebe po novih sodobnih orodjih. Vsako odlašanje pri na-

na sestankih, ki jih sklicuje sektor kontrole z oddelki, ki so imeli slab rezultat, slabe rezultate analiziramo, in predlagamo rešitev. Zapisnike prejmejo vsi, ki so za posamezne rešitve zadolženi

- vodje sektorjev na internih sestankih mojstri in vodje merilnice obravnavajo rezultate kvalitete

Dokumentacijo o slabi kvaliteti dobivajo neposredno vodje delavcev v proizvodnji, tako da lahko upoštevajo kvaliteto dela pri osebni oceni. Težave pa se pojavljajo predvsem v ocenjevanju kvalitete dela merilcev, če npr. en izdelek umerja več merilcev pa je potem težko ugotoviti kdo je kaj delal. Zaradi izredno velikega števila različnih podsestavov, ki nastopajo v serijah od nekaj enot pa do nekaj tisoč, evidenca po tovarniških številkah ni efektivna, zato je v pripravi žigosanje podsestavov z evidenčnimi številkami merilcev. S tem želimo doseči, da bo v merilnici tudi doseganje kvalitete vplivalo na oceno merilcev.

Informacije o kvaliteti dela tako posameznih organizacijskih enot kot tudi o posamezniku želimo v bodoče zbirati in tudi sortirati še v večjem obsegu, predvsem pa še pregledneje, kar pa nujno vodi v avtomatsko obdelavo podatkov.

J. M.

kupu potrebnih strojev bi se povečalo zaostanek Orodjarne. Tega pa prav gotovo ne želi nihče.

Omenil bi še to, da je inž. Leicher predaval na podlagi lastnih izkušenj na tem področju. V praksi se vse prevečkrat dogaja, da si naši delavci nabirajo izkušnje in znanje v tujini, ki naj bi ga nato posredovali sodelavcem, vendar navadno na kaj takega niti ne pomislijo. Zato gre predavatelju vsa pohvala.

Motilo nas je tudi to, da v naši delovni organizaciji nismo sposobni organizirati strokovnega predavanja. Predavateljem ne nudimo nobenih drugih pripomočkov, razen papirja in črtala. Zakaj nimamo možnosti uporabe grafoskopa in drugih podobnih aparatov? Veliko tega izdeluje naša Vega...

KC

PRED AKCIJO

„MODRI TELEFON“

Srečata se Tone in Barone, oba dolgoletna Iskraša in njun pogovor se odvija zelo učeno:

— „Ti, Barone, a veš, da bomo v ISKRI v kratkem imeli „modri telefon“, to je telefon, na katerega boš lahko vprašal, vse kar te v zvezi z ISKRO zanima?“

— „A, bejž no nekam Tone! A, res? Ja, zakaj pa se bo imenoval modri telefon?“

— Veš Barone, to pa zaradi tistih naših modrijanov, ki so že pred leti obljubili na tovarniškem dvorišču javno govorilnico, pa so potem modro zamolčali, zakaj je še danes ni.“

— „Ja, Tone, zakaj pa mi Iskraši ne bi imeli raje RDEČI TELEFON?“

— „Ti bom že dal rdeči telefon, ti butasti Barone! Vedeti moraš, da mi zaradi svojih napak še nikdar nismo zardevali pa tudi zaradi tega u...a telefona ne bomo!“, zarobanti Tone.

— „No, no, pomir se no Tonček, jaz sem samo tako mislu, saj ti je včasih hudičovo vroče in postaneš dokaj rdeč, predno sfehtaš svojga šefa, da njegov telefon lahko uporabiš za svoje privatne pogovore.“

— „Oh, pojedno nekam, s tabo se še zgovorjat ne da več!“ In se razideta.

KC

DOPIŠUJTE
V ISKRO

Alojz Boc
Aleksander Lap

Srečanje mladih Iskre in Koroške dijaške zveze

V soboto in nedeljo, 19. in 20. novembra, so se na Bledu srečali mladi iz Iskre in predstavniki Koroške dijaške zveze. Srečanje je potekalo pod delovnim naslovom: **Kdaj bo slovenski delavec na Koroškem enakopraven?**

Mladi Iskraši in koroški mladinci so se seznanili z ZP Iskra, poslušali so tudi predavanja o položaju mladega delavca v samoupravni družbi in kapitalističnem sistemu.

To je bilo prvo srečanje z delavsko

mladino, na področju sodelovanja Koroško dijaško zvezo pa je organizacija Zveze socialistične mladine Iskre pripravila že vrsto zelo uspešnih srečanj na kulturnem in športnem področju. Tudi to zadnje srečanje je bilo dobro pripravljeno in pomemben korak k zblizevanju med koroškimi Slovenci in matično deželjo. Več o tem srečanju bomo napisali v prihodnji številki.

A. B.

Invalidi obiskali Zavod invalidskih delavnic

Aktiv invalidov Iskre Elektromehanike je 6. oktobra pripravil za svoje člane strokovno ekskurzijo v Ponikve, kjer so si ogledali Delovno varstveni zavod. Med prijetno vožnjo je Konrad Pavli seznanil udeležence izleta z značilnostmi kraja, v katerega so se namenili. Predstavil jim je tudi Delovno varstveni zavod.

Ponikve leže 30 km iz Ljubljane na obronkih slikovite Dobrepoljske kotline ob magistralni cesti Ljubljana-Kočevje (odcep pri Rašici). Naselje obkrožajo obsežni gozdovi, ki so bogati z divjačino, slovijo pa tudi kot gobarski predeli. Tu se v ogromnem podtalnem breznu Pasnica izgublja edina rečica v tem predelu Suhe Krajine.

Naselje ima okrog 430 prebivalcev. Znano je po nekdanjih fužinah (te-

ogrevani. Vsaka soba ima antenski priključek na skupinsko RA in TV anteno, klicno napravo ali telefon.

Danes je v zavodu 215 kv. metrov namenjenih ambulantam in terapevtstvu. Imajo splošno in zobno ambulantno, laboratorij, fizikalno in hidroterapijo. V ambulantah so stalno ali občasno zaposleni zdravnik splošne prakse, zobozdravnik, medicinska sestra, zobni asistent in fizioterapevt.

Nego nepokretnih oskrbovancev izvaja zavod v tesni povezavi z ambulanto. Glavno nego opravljajo medicinske sestre in negovalke, ki so se za to delo usposobile na posebnih tečajih. Razpolagajo z mnogimi terapevtskimi in tehničnimi pripomočki.

Pavel Strupi izročča darilo zavodu - vrtni stoj.

melji plavžev in zračnikov so še danes vidni) in po mnogih danes že opuščeni žagah in mlinih.

Delovno varstveni zavod leži ob ponikalnici Rašica. Zavod nadaljuje tradicijo zdravstvene zadruga in drugih socialno zdravstvenih in kulturnih dejavnosti iz leta 1935. Danes je namenjen predvsem usposabljanju, zaposlovanju in varstvu tistih huje prizadetih ljudi, ki zaradi pomanjkanja socialnih pogojev ne morejo biti vključeni v običajno življenjsko in delovno okolje.

- bivalni objekti za 150 ljudi, od tega za 80 delovno aktivnih mlajših invalidov in za 60 upokojencev;
- stanovanjske enote in drugi objekti družbenega standarda;
- splošna in zobna ambulanta, fizikalna terapija in laboratorij;
- otroški vrtec;
- dvorana za kulturne prireditve in kino;

- športno igrišče za košarko in odbojko ter drugi objekti za rekreacijo in oddih;

- delavnice za delo pod posebnimi pogoji s kapaciteto 90 delavcev v eni izmeni.

V neposredni bližini zavoda je gostišče z avtomatskim kegljiščem, trgovina, prostor za kampiranje ter pogoji za športno rekreacijo: ribolov in lov. V letih 1972 do 1976 je zavod preuredil obstoječe prostore in zgradil nekaj novih objektov v skupni vrednosti 26,6 mio. dinarjev, od tega je zavod sam prispeval okrog 8,5 mio. din. Zavod v Ponikvah je ustanovljen z zakonom in je edini posebni socialni zavod v SR Sloveniji za usposabljanje, zaposlovanje in varstvo fizično huje prizadetih ljudi.

Bivalni prostori so sodobno in funkcionalno grajeni in opremljeni tako za dnevno bivanje kot za intenzivno bolniško nego. Širina vrat v vseh prostorih omogoča promet z invalidskimi vozički. Prostori so centralno

Ko smo se pripeljali v Ponikve, je naše invalide sprejel direktor Delovno varstvenega zavoda Franc Vehovar, dipl. oec. Popeljal nas je skozi nekatere proizvodne prostore, kjer v dopoldanskem času delajo invalidi. Ogledali smo si tudi bivalne prostore, prostore za rekreacijo in fizioterapijo, nato smo se spet vrnili v dvorano, kjer so nas pogostili z odlično pripravljeno večerjo.

Predsednik aktiva invalidov Iskre Elektromehanike Kranj je direktorju zavoda izročil darilo - Iskrin vrtni stoj. Pogovor je nanesel tudi na načrte te edinstvene ustanove. Razmišljajo, da bi v prihodnosti zavodu priključili še bolnišnico za epileptike, istočasno pa bi radi organizirali tudi predelavo zdravilnih zelišč. Delovno varstveni zavod Ponikve je v celoti organiziran kot organizacija združenega dela. Njegovo poslovanje se v ničemer ne razlikuje od naših temeljnih organizacij. V pogovoru z invalidi sem ugotovil, da imajo tudi samoupravno organiziranost dobro izpeljano. Kolektiv je zelo homogen, odlično se razumejo. Najbolj učinkovito sredstvo obveščanja svojih delavcev pa so pri njih zbori delavcev in samoupravne delovne skupine. Direktor Franc Vehovar mi je zagotovil, da si zelo prizadevajo, da dograjujejo in bogatijo samoupravne in medčloveške odnose. Mislim, da jim to res lepo uspeva.

Ob zaključku obiska naših invalidov smo se od naših gostiteljev poslovili v prijetnem družabnem večeru. Naš Lojze je zelo energično raztegoval svojo harmoniko, kar je razvidno tudi s posnetka, in mnogi so se zavrteli. Pripravljene so bile tudi nekatere družabne igre, udeležencem je Konrad Pavli podelil značke in obeske Ljubljanske banke. Vsi, tako gostje kot gostitelji so se prijetno zabavali in kar težko smo se poslovili. Ostal bo prijeten spomin na urice, ki smo jih preživeli v Ponikvah. Želimo jim veliko uspehov v bodočem razvoju in upamo da se še kdaj srečamo!

Alojz Boc

BOMO MLADI IMELI SVOJE GLASILO?

(Nadaljevanje z 9. strani) mehanike je pripravljala skupina v sklopu komisije predlagala idejni osnutek glasila mladih, ki naj bi ga pričeli izdajati prihodnje leto. Bilten mladih naj bi posegal na vsa področja delovanja mladih delavcev v osnovnih organizacijah ZSM v Savski Loki kot tudi v dislociranih OO.

Mladi imamo možnost objavljanja prispevkov o svojih aktivnostih, ki so prisotne pri našem delovanju v organizacijah ZSM, ZK in drugod, v glasilu ZP Iskra, vendar je prostor, namenjen za Elektromehaniko, omejen na dve časopisni strani tedensko, včasih celo manj. Zato menimo, da bomo z lastnim mladinskim glasilom učinkovitost obveščanja o našem delu, problemih, sklepih, stališčih in uspehih lahko v veliki meri povečali. Z njim bomo tudi omogočili čim bolj koordinirano delovanje naših osnovnih organizacij.

NA ČRTNO USPOSABLJANJE NOVIH DOPISNIKOV

V prihodnjih dneh bomo pripravili oblikovno in vsebinsko zasnovo glasila mladih. Zavedamo se, da bo za uspešen start biltena potrebno skrbeti tudi za pridobivanje novih dopisnikov, sicer bi se nam v najslabšem primeru lahko zgodilo, da bi delo slonelo le na

skupini mladink in mladincev. Tega pa seveda ne želimo, ker iz izkušenj vemo, kako je končalo glasilo „MI“, ki ga je pred nekaj leti pričela izdajati mladinska organizacija v Elektromehaniki.

Na začetku bo za izdajanje biltena skrbel pripravljala skupina, kasneje bomo oblikovali uredniški odbor in izdajateljski svet, v katerem bi bili poleg ostalih tudi člani predsedstva koordinacijskega sveta OO ZSM naše delovne organizacije.

Med Iskraši je veliko skritih talentov, ki še kako dobro sučejo pero. Naša naloga je, da le-te odkrijemo in jih pritegnemo k pisanju v naš bilten in najboljše tudi za sodelovanje v glasilu ZP. Oddelek za informiranje bo poskrbel za organizacijo seminarja, na katerem bomo zainteresirane mladinke in mladince seznanili z najnujnejšimi osnovami novinarstva. Na seminar bomo povabili tudi dopisnike, ki že redno ali občasno dopisujejo v glasilu „Iskra“.

Dogovoriti se bomo morali tudi za način financiranja mladinskega glasila, število izvodov in kako pogosto naj bi izhajalo. Za uspešno realizacijo te ideje bomo morali skrbeti, da bo bilten bogat predvsem po vsebini in kvaliteti prispevkov, da bodo v njem sodelovali res mladi delavci vseh osnovnih organizacij.

TOZD RADIJSKI SPREJEMNIKI SEŽANA

Hi-Fi stereo sprejemnik-velik uspeh

Kvaliteta HI - FI je v zabavni elektroniki gotovo „as med aduti“, stereo tehnika pa zahteven program, s kupom tehničnih problemov v razvoju in proizvodnji. Ob razvoju HI - FI stereo sprejemnika je oboje uspelo obvladati strokovnjakom v sežanski Iskri in nedvomno so doma rešili letos eno največjih tehničnih oz. razvojnih nalog v Jugoslaviji.

Iskra je že zaradi svojega ugleda in smeri razvoja rada na tekočem z dosežki znanosti na področju elektrotehnike in elektronike. Na področju zabavne elektronike pa je nastala vrzel. Nismo proizvajali radijskih sprejemnikov in gramofonov najvišjega

razvijala Ferdo Bordon in Boris Korošec, mehansko konstrukcijo pa Vojko Tavčar in Mirko Obreza sodelavci.

Razvili so dve izvedbi HI - FI stereo radiosprejemnika: SST 2030 in SST 2020. To sta kvalitetno dve različni varianti. Naj povemo še to, da sežanski novorazviti sprejemnik sodi nekako v zgornji srednji razred po DIN normativih.

TEHNIČNA IZVEDBA

Največjo težavo pri izvajanju te naloge so imeli inženirji in tehniki, ker tovrstnih izkušenj pri nas nima še nihče.

Pri razvoju so se oprli na integrirano vezje tujega proizvajalca, ker ga pri nas pač še ne izdeluje nihče.

Po zunanjem opisu elementov je opremljenost takale: ima instrument, ki kaže poljsko jakost in služi za na-

vhodov. Poleg tega je ta Hi-Fi stereo sprejemnik opremljen še s štirimi tipkami za področja UKV, KV, SV in DV. Oprema aparata je senzorska in sicer za stikala za dotikalno vklapljanje predizbranega programa.

V aparat je vgrajena (varianta SST 2030) kompaktna Hi-Fi stereofonska naprava, z vgrajenim visokokvalitetnim stereo radiosprejemnikom za vse običajne valovne dolžine, poleg tega še NF predojačevalnik z vsemi korekcijskimi filtri ter vhodi za dvojno močnostno stopnjo, kar daje potrebno moč za krmiljenje stereo Hi-Fi zvočnih kombinacij. Vgrajena je tudi lastna antena.

Integrirano vezje s polprevodniškimi elementi, ki združuje večje število elementov (tranzistorjev, diod, uporov in kondenzatorjev) v majhnem prostoru v enem ohišju. Prednosti: visoka zanesljivost delovanja, manjše segrevanje, daljša življenjska doba.

Sprejemnik priključujemo na naše običajno omrežje 220 V, jakost oz. glasovna moč stebrov - dveh je 60 W, v konicah pa doseže jakost do 100 W. S tem glasom brez dodatkov aparat obvlada manjšo dvorano, le z delom jakosti pa običajno dnevno sobo.

KF

TOZD MONTAŽA IDRİJA

Pet let v novih prostorih

Devetindvajsetega novembra bo minilo pet let, odkar so v Spodnji Idriji slovesno odprli nove proizvodne prostore. Takratni obrat Iskre iz Železnikov je delal v provizoriju - stari rudniški mizarski delavnici. Kaj kažejo petletne izkušnje? So se izpolnila pričakovanja, ki so jih imeli ustanovitelji?

Direktor Ciril Močnik mi je na ta vprašanja povedal skoraj poslovične tri mejnike idrijske Iskre. Prvi veliki mejnik je ideja, da se tak obrat, oz. tovarna odpre, ker je to koristno za Iskro in idrijsko gospodarstvo, ki je imelo težave zaradi pešanja rudnika. Ta mejnik, pravzaprav nalogo so v celoti izpolnili.

Drugi veliki mejnik je bila zahteva in potreba po ustreznih proizvodnih prostorih, ki naj bi omogočali sodobno tehnologijo, dobro počutje delavcev in uspešno delo. Tudi ta del nalog je bil dobro in uspešno opravljen.

Tretji mejnik in veliko pričakovanje pa je bilo samostojno gospodarjenje, popolna ekonomska osamosvojitve in seveda dobri rezultati gospodarjenja. Ta tretji mejnik pa se je „omajal“.

„Prav zdaj je čas,“ je dejal Ciril Močnik, „ko se trgajo zadnje niti popkovine z bivšo matično tovarno. To nikakor ni prijeten čas. Imamo pa vse pogoje in možnosti, da lahko in tudi bomo dobro gospodarili.“

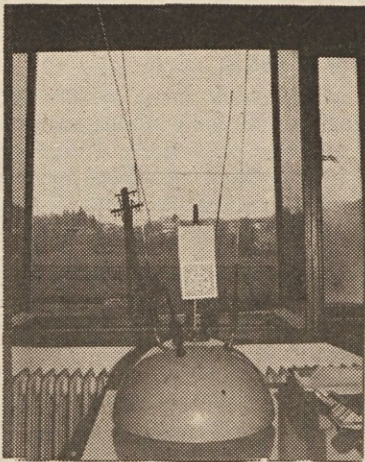
Srečko Poljanec, ki dela v SOZD Montaža že peto leto, pa pravi, da vse preveč gledamo negativne strani in slab finančni rezultat.

Res je, da je bistveni del proizvodnje dobro gospodarjenje, ne smemo pa pozabiti, da je ob velikih težavah ob zapiranju Rudnika živega srebra prav Iskra pokazala največje razumevanje ob stotinah nezaposlenih rudarjev, še daleč prej pa ob znakih pešanja za zaposlitev njihovih žena in hčera. Vsi imamo svoj kruh.

Ob preselitvi v nove prostore je bilo zaposlenih 168 ljudi, zdaj pa jih

(Nadaljevanje na 12. strani)

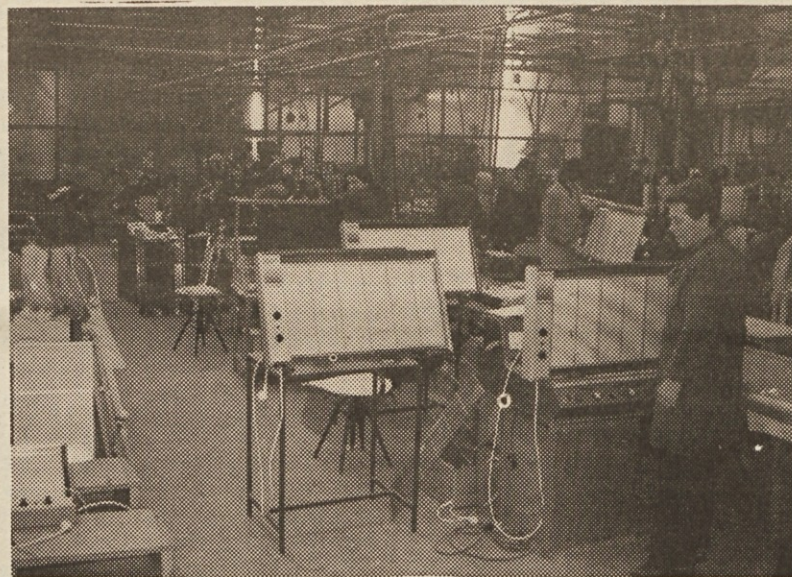
S kamero po TOZD

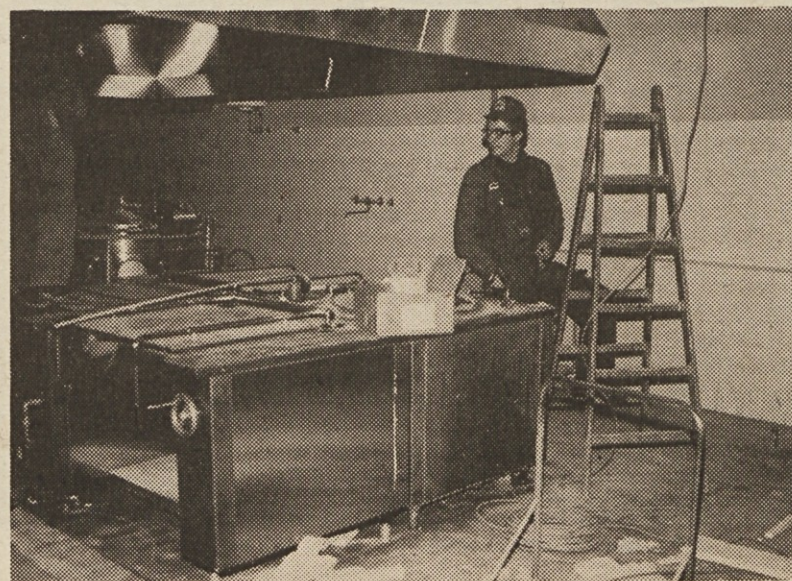
TOZD ANTENE VRHNIKA: Na letošnji Elektroniki so razstavili letos razvito in izdelano novo družino avtomobilskih radijskih anten. Štiri izvedbe izdelujejo. So zelo moderno oblikovane in na trgu so jih lepo sprejeli. Namenjene so tudi za izvoz.

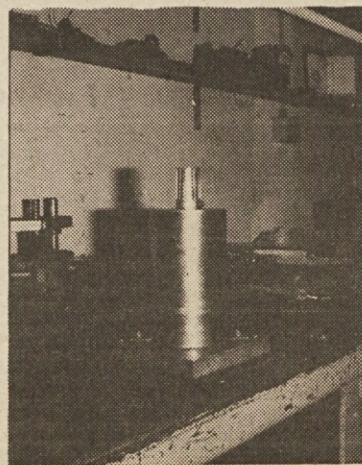
TOZD TV PRŽAN: Ker se mnogi kupci v primeru reklamacije, ali pa tudi za običajna popravila obračajo naravnost na tovarno, so tudi na Pržanu odprli servis. Dela imajo mnogo, vendar poprečno traja popravilo televizorja en dan, razen če mora zaradi večjega popravila na „staranje“. Največja težava servisa so pretesni prostori.

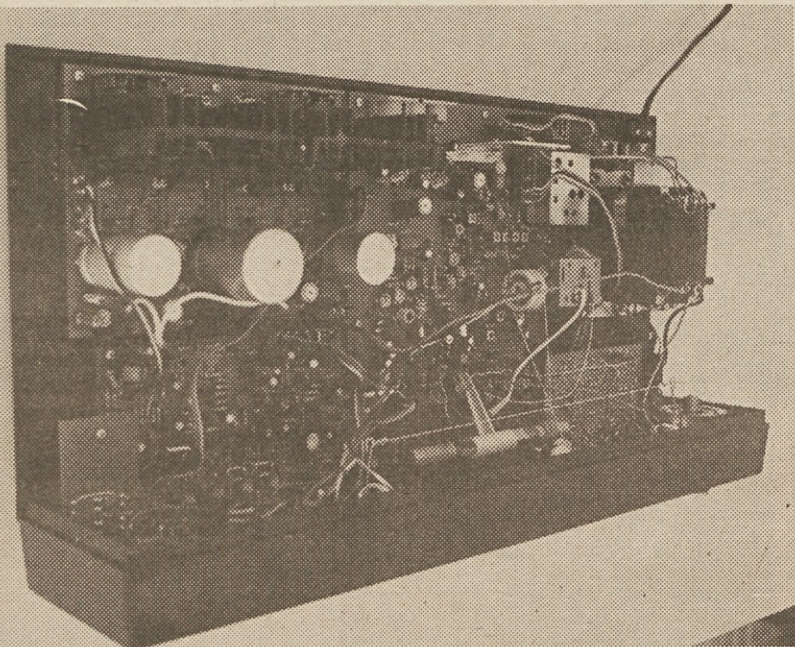
TOZD GOSPODINJSKI APARATI ŠKOFJA LOKA: Modulno pečico so dali v serijsko proizvodnjo že pred časom. Tale jesensko-zimski čas in pa dobra kvaliteta in lepa oblika so „krivi“, da bi jih lahko po trgovinah prodali petkrat več, kot jih izdelajo.

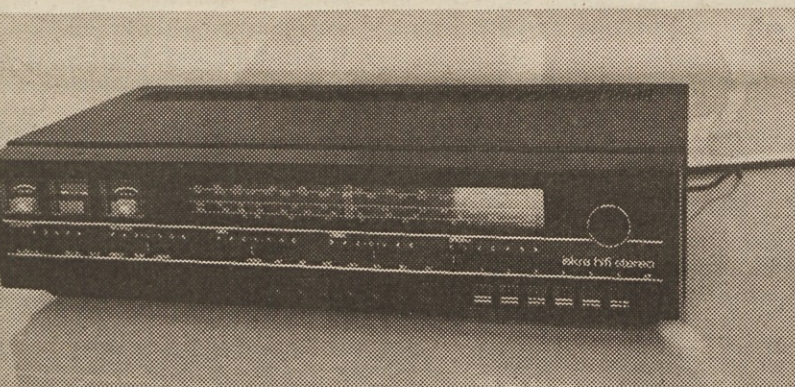
TOZD ELEKTROMOTORJI ŽELEZNIKI: Te dni hitijo obrtniki z montažnimi deli v novi menzi. Sodobni obrat prehrane bo samopostrežen, imeli bodo boljšo hrano, večjo izbiro jedi in hitrejšo postrežbo v sodobnih, svetlih prostorih.

TOZD MONTAŽA IDRİJA: Doma so skonstruirali in izdelali napravo za poravnavanje utorne izolacije. S to inovacijo, ki je izključno domače delo, bodo precej prihranili zaradi manjšega izmeta in kvaliteta motorjev bo višja.

Naš Hi-Fi v notranjosti.

Iskra Hi-Fi stereo radijski sprejemnik.

kakovostnega razreda. Prav to pa je HI - FI kvaliteta.

HI - FI (izgovori haj-fi) je kratica za angleški High Fidelity, kar pomeni dobesedno visoko zvestobo. Pomenski prevod pa bi bil „naravno predvajanje“ vseh tonov, ki jih človeško uho lahko zazna. Pri tem je važno, da tone zvesto prenašajo vsi členi prenosa: aparature za snemanje, aparature za predvajanje, mešanje, prenos in oddajanje radijskega signala. Ves čas govorimo o radiu. Naslednji členi so sprejem. To pa je radijski sprejemnik, ojačevalnik in zvočni stebri.

In kaj je stereo? Stereo je okrajšava za stereofonski prenos prek dveh ali več kanalov tako, da dobimo občutek, da so izvajalci (pihala, godala, tolkala in drugi) razporejeni po prostoru. Na zunaj je to videti po dveh zvočnih omarih pri stereo tehniki in po štirih pri kvadrofoni.

Da pa bi bila zaščitena visoka kvaliteta, ki ji pravimo Hi-Fi, so v ZRN izdali standard - višino kvalitete, ki predpisuje minimalne lastnosti Hi-Fi aparatur. Ta standard mora doseči najmanj DIN 45500, to enoto pa uporabljajo po vsej Evropi in izven nje.

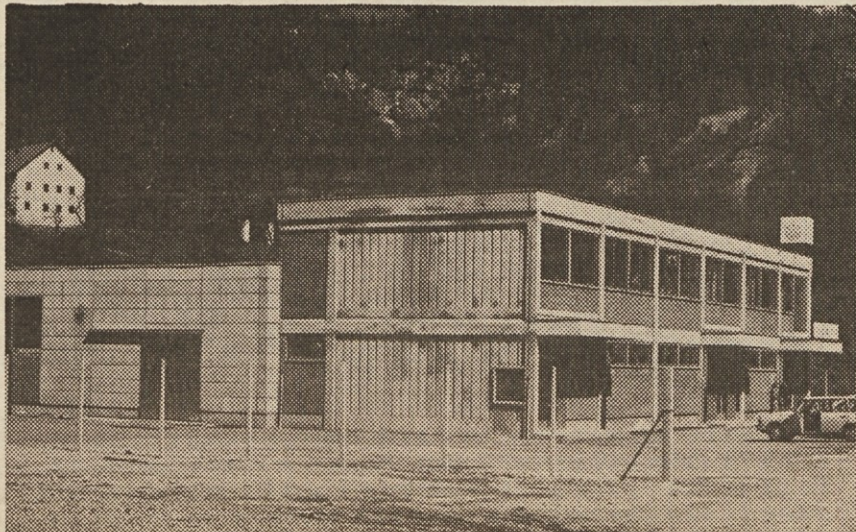
ZAKAJ TAKO ZAHTEVEN ARTIKEL

Kljub težavam s strokovnim kadrom so se v sežanski Iskri lotili te zahtevne naloge. Da bi posodobili svoj program, založili trg s tem kvalitetnim sprejemnikom, ki smio ga doslej dobili le iz uvoza, in ohranili ugled Iskre tudi na tem področju, so z lastnimi strokovnjaki pripravili sprejemnik za proizvodnjo.

Inženir Srečko Grmek je pripravil koncept razvoja, elektronski del sta

stavitev postaje. Lučka - indikator za fino nastavitve UKV zasveti pri točni nastavitvi, ko je sprejem najkvalitetnejši. Aparat je opremljen tudi s stereo indikatorjem, ki sveti, ko sprejemamo postajo s stereofonskim programom. Ima tudi klasično skalo za vsa valovna področja, gumba za regulacijo glasnosti in balansiranja izhodne moči levega in desnega kanala.

Sprejemnik ima tri gumba za dviganje ali spuščanje basov, visokih tonov in srednjih tonov. Originalno je vgrajen tudi izhod za dvoje stereo slušalk - pri poslušanju z njimi zvočnik lahko izključimo. Tipka za vklop filtra ropota služi za izločanje ropota gramofonskega mehanizma ali brnenja iz omrežja. S tipko MONO pa se preklopi aparat na mono predvajanje. Tipka za vhod vklopa in izhoda za magnetofon je posebej vgrajena, prav tako tipka za vklop gramofonskih

Iskra v Spodnji Idriji.

TOZD ELEKTROMOTORJI

Razvoj zahteva novosti

Gotovo je razvoj v vsaki tovarni odločujoči faktor, ki lahko gradi v vsak izdelek kvalitete, ki jih porabnik pričakuje. To še zlasti velja za izdelke široke potrošnje, saj je tu nešteto želja in tempo razvoja zelo hiter, da o konkurenci niti ne govorimo. O vsem tem smo se pogovarjali z vodjo razvoja Jožetom Šturmom v TOZD Elektromotorji.

zaradi prehoda iz enoletne na dvoletno garancijo pri svojih pralnih strojih. Tudi za Bagat so izdelali mali elektromotor za šivalne stroje z dvema hitrostima.

NOVI GOSPODINJSKI APARATI

S švicarsko firmo HIVECO proizvajajo prho za nego zob in dlesni — Dento clean. Razvili in izdelali so nov motor v rekordnem času petih mesecev. Za primerjavo: projektirati in izdelati je bilo treba „samo“ 32 orodij.

Kot smo že omenili, so začeli tudi s proizvodnjo avbe Komfort, vrsta Girmijevih aparatov pa je dobila nove oblike in zlasti modne barve, ki so na trgu iskane. Nov je le sokovnik CE 11.

NAČRTI IN SNOVANJA

Letos do konca leta in v prihodnjem letu imajo še polno načrtov, od katerih še marsikaj uresničujejo. Željam kupcev doma in v inozemstvu pa ne bodo mogli ustreči, saj je zlasti za elektromotorje pravi juriš na tovarno. Konjunktura na trgu je zelo visoka, izdelovalci malih aparatov pa bi jo radi izrabili in zato rabijo dva ali celo po večkrat večje količine malih motorjev.

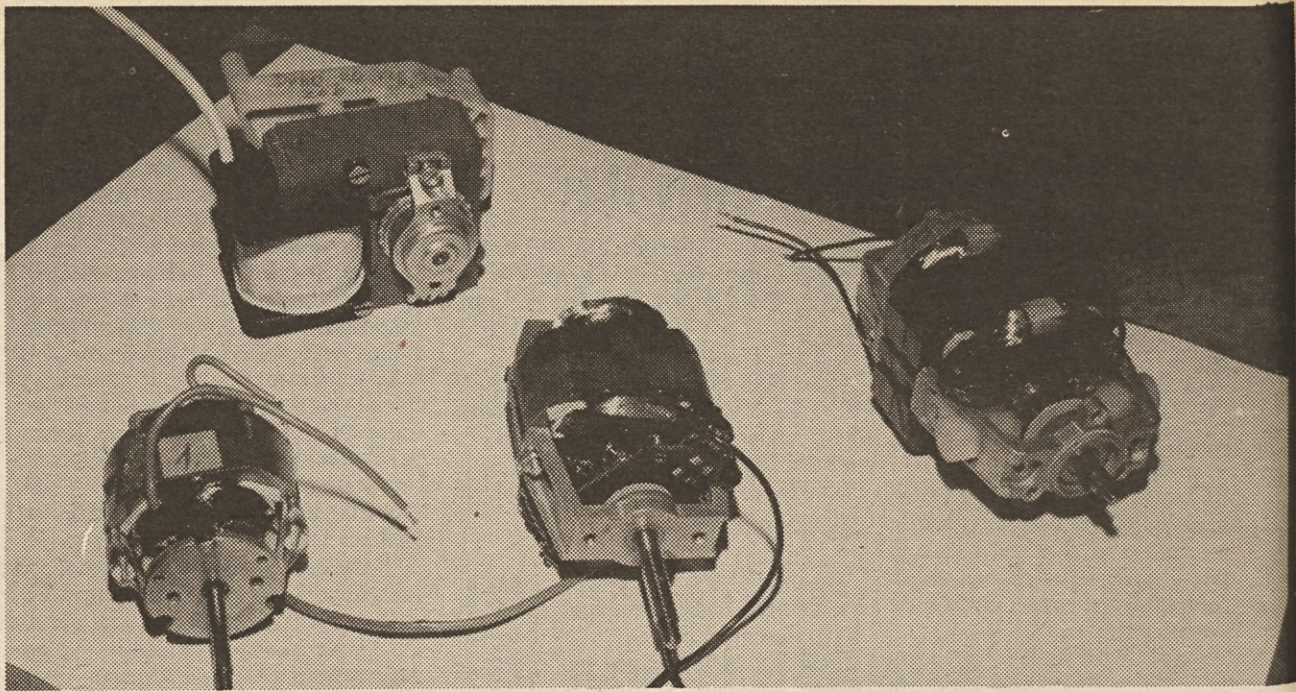
Predvsem bodo letos posvetili veliko pozornost usklajevanju razvojne dejavnosti, tehnologiji izdelkov in izdelave. Vgradili bodo vrsto izboljšav, ki jih omogoča tehnični napredek. Tako bodo tehnološke procese tudi poenostavili in v mejah možnosti uvedli vso možno avtomatizacijo in polavtomatizacijo.

Rekonstruirali bodo vse motorje, pri katerih so pri tem uporabljali kolektorje z zarezami in jih zamenjali s kolektorji s kljukicami. Za te kolektorje, oz. njihovo uporabo pri montaži imajo namreč avtomat, ki jih hkrati poštruji in med navijanjem zavari priključke.

Izdelali bodo tudi 500–700 W sesalne enote. Tudi tu bo prišlo do poenostavitve pri izdelavi in uporabi materiala. Tako bodo namesto krogličnih ležajev uporabljali sinter ležaje, ki so cenejši.

Mnogo pozornosti so namenili varčevanju z električno energijo. Tako bodo skušali čim bolj povečati izkoristek motorja — pri manjši uporni moči bodo dosegali isti, ali celo boljši pogonski učinek na gredi motorja.

Prav tako bodo nadaljevali z osvajanjem celotnega programa sesalcev

Novi mali motorji za prho za nego zob, kavni mlinček za ročni sesalnik in kuhinjski mešalnik.

firme AEG. Osvojili bodo proizvodnjo motorjev za ročne sesalnike, iztepalnike, vaporete, sesalce za mokro čiščenje in sesanje in še nekatere druge. Seveda vsega tega ne bodo dokončali v prihodnjem letu.

Imajo pa tudi težave s kadri in zlasti s prostorom. Saj imajo prototipno delavnico v prostoru 5 krat 5 m in tu morajo izdelati vse vzorce in majše serije do sto kosov.

Za konec naj povemo še to, da za čimboljšo razvojno dejavnost izobražujejo še nekaj strokovnjakov in intenzivno sodelujejo z Republiško raziskovalno skupnostjo in univerzama v Ljubljani in Mariboru.

FY

AVTOELEKTRIKA

Komunisti TOZD DES na volilni konferenci

Člani zveze komunistov tovarne delovnih sredstev novogoriške Avtoelektrike, so se zbrali v četrtek 17. t. m. na volilni konferenci. Sekretar te OO Zdravko Jasnič je najprej podal poročilo, kjer je poudaril oceno družbenopolitičnih in samoupravnih razmer v tej TOZD. Konferenca te OO je potekala prav v času javne razprave tez za vskladitev samoupravnih odnosov in organiziranosti temeljnih organizacij združenih v delovno organizacijo Iskre Avtoelektrike. Prav zaradi tega so podali nekaj prispevkov do predlaganih tez. Smatrali so, da je v tezah postavljena opredelitev tem organizacij združenih v DO osnova za nadaljnji razvoj samoupravljanja in drugih odnosov vseh delavcev v TOZD. Prav tako so podprli globalne usmeritve glede družbenoekonomskih odnosov in ciljev združevanja TOZD v DO. „Stremeti moramo tudi k izvajanju določil zakona o ZD glede na predlagane organizacijske rešitve ustanavljanja novih temeljnih organizacij (Komerčila z nabavo in prodajo za vse temeljne organizacije) in TOZD Inštitut za Avtoelektriko“, je poudaril Jasnič.

Posebno pozornost bodo posvetili izvajanju tistih določil zakona o združenem delu, ki govorijo o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne

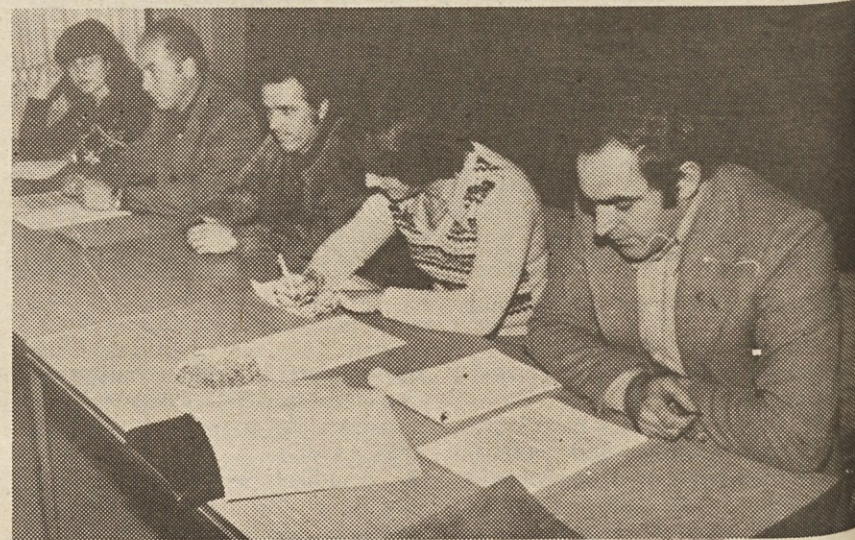

Ob letošnjih jubilejih predsednika Tita in partijske organizacije Jugoslavije je pred nedavnim delovni kolektiv TOZD TV Pržan obiskal Kumrovec — Titov rojstni kraj, ter rojstni kraj vodje kmečkega upora Matije Gubca. Delavci TOZD TV Pržan pred rojstno hišo tov. Tita v Kumrovcu.

dohodke, predvsem o ugotavljanju prispevka delavca k delu, na količino in kakovost dela, njegovega obnosa do sredstev in odvisnosti osebne dohodka od dohodka temeljne organizacije.

V nadaljevanju konference so

Ugotovili so tudi, da so rezultati na področju gospodarjenja čedalje boljše. To se ne kaže samo z ustvarjanjem dohodka in ostankom dohodka, marveč je to prisotno predvsem v vsakodnevnih dosežkih na vseh področjih dela, od uspešnih osvajanj novih izdel-

Delovno predsedstvo na volilni konferenci članov ZK TOZD DES.

zbrani komunisti pregledali dejavnost osnovne organizacije v pretekli mandadni dobi. Še na prvem sestanku so sprejeli program dela, ki so ga razdelili v štiri področja in sicer: kadrovska politika, sprovajanje ustave in razvijanje samoupravnih odnosov, idejnopolitično delo zveze komunistov ter gospodarjenje in disciplino.

kov, zahtevnih posegov na strojih in napravah, instalacijah in objektih, do sprejetja in sprovajanja razvojnih projektov. O izredni vitalnosti tovarne delovnih sredstev je dokazalo občinsko, republiško in zvezno tekmovanje kovinarjev, kjer so prav tekmovalci iz te TOZD dosegli presenetljive rezultate. Ta uspeh ni bil slučajen, ampak je to posledica novega stanja v temeljni organizaciji in delovni organizaciji, kjer se vrednotenje dela delavcev postavlja na prvo mesto in s tem stimulirajo slehernega zaposlenega k večji produktivnosti in boljšemu gospodarjenju.

Kot prispevek k nadaljnji aktivnosti njihove OO, so zbrani komunisti v razpravi na poročilo sprejeli več pomembnih sklepov:

1. Nadaljnje aktivno delovanje članov ZK pri uresničevanju zakona o združenem delu na področjih delitve dohodka, čistega dohodka, osebnih dohodkov ter skupne porabe. Nadaljnje razreševanje dohodkovnih odnosov

2. Idejnopolitično izobraževanje članov zveze komunistov v smislu spremljanja aktivnosti za kongrese Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije.

3. Stalno spremljanje gospodarskih in drugih dosežkov v temeljni organizaciji

(Nadaljevanje na 13. strani)

Posnetek s traku hladilniškega motorja.

Pet let v novih prostorih

(Nadaljevanje z 11. strani)

je 380, za pet let torej velika razširitev proizvodnje. Takrat je bilo 17 režijskih delavcev — s kontrolorji vred, zdaj pa je v strokovnih službah in v proizvodnji zaposlenih 105 strokovnjakov in priučenih strokovnih sodelavcev. Vedeti pa je treba, da je večina strokovnega kadra prišla šele zadnji čas iz rudnika in da bodo sadovi njihovega dela vidni šele čez čas.

Tako imajo zdaj dobro strokovno zasedbo v gospodarskem sektorju, tehnologiji, imajo zametek lastnega razvoja, svoje računovodstvo, kontrolo

kvalitete in splošne službe.

Napredek ob peti obletnici lastnih tovarniških prostorov je dobro viden. Kljub gospodarskim težavam zadnjih let so za delavce naredili zelo veliko. Tako so lani in predlanskim kupili 3 stanovanja, obnovili kuhinjo, uredili dobro prehrano, šestim delavcem pa bodo letos pomagali s krediti do lastne strehe.

Za dobro poslovanje je potreben kader. Tega se v idrijski Montaži dobro zavedajo. Zato imajo na rednih šolah 25 študentov, ob delu pa se izobražuje 16 delavcev.

Vsi, ki sem govoril z njimi, so mi zatrjili, da so gospodarske težave prehodne, da jih bodo rešili kmalu in uspešno z lastnimi močmi.

FY

Tradicionalno vsakoletno srečanje z upokojenimi nekdanjimi sodelavci v TOZD TV Pržan tudi letos ni izostalo. Posnetek je z letošnjega srečanja, ko so nekdanje sodelavce ob pogostitvi v tovarniški menzi seznanili z delom in letošnjimi poslovnimi rezultati kolektiva ter jim izročili spominske značke.

Plodno delo na vseh področjih

Vsi člani zveze komunistov tovarne generatorjev in elektronične novogoriške Iskre so se zbrali v petek, 18. novembra, na volilni konferenci, kjer so pregledali dosedanje delo, izvolili nov sekretariat in sekretarje ter člane komiteja ZK delovne organizacije v svet ZK Združenih podjetij Iskra in članke občinskega komiteja ZK.

Sekretar osnovne organizacije Gabrijel Dobrila je podal poročilo o delovanju osnovne organizacije ter pozval prisotne, da objektivno in samokritično ocenijo dosedanje uspehe in neuspehe.

Prisotne komuniste je Dobrila spomnil, da so si že ob zadnji volilni konferenci zadali nalogo o stalni krepitvi njihovih vrst, kar jim je v celoti uspelo. V tem kratkem obdobju so tako po številu kot strukturi z novoprijetimi člani izpolnili pričakovanja. Zavedajo se, da sprejemanje novih članov ni le občasna naloga, zato je potrebno, da še nadalje usmerijo sile v mehano krepitve osnovne organizacije njihove TOZD kot avantgarde delavskega razreda.

V zvezi z javnimi razpravami je

nistov je uresničevanje kadrovske politike v tovarni generatorjev in elektronične, lahko pa se pohvalijo o številu delavcev, ki se izobražujejo ob delu.

V oceni sodelovanja z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami je sekretar povedal določeno kritiko. Ocenil je, da je sodelovanje z organizacijo sindikata sicer zadovoljivo, vendar to sodelovanje ni povezano z organizacijo ZSMS in aktivom ZB. Dogovorili so se, da bodo tudi tem vprašanjem posvetili več pozornosti ter da bo to sodelovanje postalo plodnejše že po tej konferenci.

V nadaljevanju konference so se dotaknili tudi medsebojnih odnosov tako med člani ZK, kot ostalimi delavci ter o aktivnosti posameznih članov ZK. Ugotovili so, da so bili ti odnosi v TOZD zadovoljivi. Sicer so bile določene težave predvsem taktar, ko so prenesli v nerazvita področja dva pomembna proizvodna programa: vžigalno tuljavo v Bovec in magnetni vžigalnik v Tolmin. Prenos teh programov je terjal veliko nalog tako od vodstva TOZD kot od ostalih družbenopolitičnih organizacij, to pa v vseh

Člani predsedstva delovnega predsedstva na volilni konferenci ZK TOZD Generatorji - Elektronika.

oudaril, da se predvsem od članov zveze komunistov zahteva, da se bodo bolj aktivneje vključili v javne razprave predlaganih sprememb, kot tudi pri sprejemanju vseh samoupravnih aktov. Tu so mišljeni predvsem samoupravni akti na področju delitve dohodka za osebne dohodke, medsebojni odnosi med temeljnimi organizacijami in skupnimi službami in združevanje v delovno organizacijo.

Ker poteče v naslednjem letu mandatna doba delegatom v samoupravnih organih so z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami že pripravili predloge kandidatov. Stališče osnovne organizacije ZK je, da se v samoupravnih organih vključijo čim več članov ZK, da bodo na zborih delavcev, ko bodo potrjevali predkandidacijske predloge, tudi sami glasovali za najboljše. To je poudaril predvsem zato, ker so se nekateri delegati v tej mandatni dobi pokazali kot nedelavni in premalo zainteresirani za delo. Celo taktični so nekateri delegati, ki ne zapajo vedno stališč in širše okolice, saj so bili izvoljeni, ampak izražajo svojo mnenja ali celo lastne interese. Takih delegatov naša družba ne potrebuje, zato bo potrebno posvetiti večjo skrb in predlagati res take, ki bodo zastopali interese delovnih ljudi.

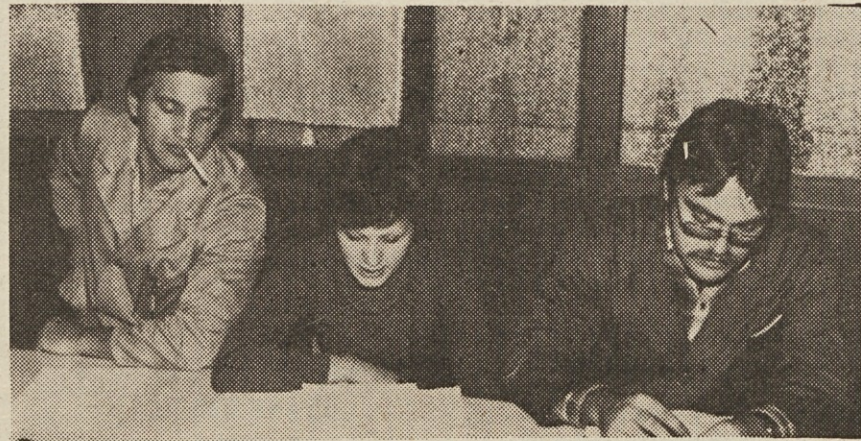
Na področju idejnopolitičnega izobraževanja članov ZK osnovne organizacije so v okviru praznovanja letošnjih pomembnih obletnic ustanovili na nivoju delovne organizacije aktiv poverjenikov komunistov. Ta aktiv deluje zelo uspešno, saj so že organizirali marksistično knjižnico in izdelali program idejnopolitičnega izobraževanja. Nadaljnja naloga komu-

primerih ni bilo mogoče. Seveda so se pri tem pojavljale objektivne težave, prišlo je do majhnih nesporazumov. V tako zdravem kolektivu kot je Tovarna Generatorjev in elektronične, pa so te težave pravočasno rešili.

Poročilo sekretarja, ki je bilo dovolj kritično, so zbrani komunisti dopolnili v živahni razpravi, na koncu pa ponovno izvolili Gabrijela Dobrila za sekretarja OO ZK TOZD - Generatorjev in elektronične. Marko Rakušček

PONOSNI NA OPRAVLJENO DELO

Mladinke in mladinci tovarne Žarnic Ljubljana so se prejšnji četrtek zbrali na rednem sestanku in obravna-

Predsedstvo mladinskega sestanka v Žarnicah.

Komunisti TOZD DES na volilni konferenci

(Nadaljevanje z 12. strani)

delovni organizaciji in SOZD Iskra. V letošnjem letu, ko praznujemo pomembne Titove in partijske jubileje, praznujejo tudi Maks Milavec, Alojz Vodopivec in Jože Gruntar svoj najljepši jubilej - 20-letnico vstopa in delovanja v zvezi komunistov. Vsi prisotni so jim k temu lepemu in visokemu jubileju iskreno čestitali ter jim

zaželeli še nadaljnje plodno delo in osebnih uspehov.

Na koncu so izvolili nov sekretariat, sekretarja, člana komiteja ZK delovne organizacije, člana sveta ZK združenih podjetij Iskra in člana občinskega komiteja ZK.

Za novega sekretarja so izvolili Borisa Gregoriča.

Marko Rakušček

Marksistični krožek

Po šestmesečnem premoru je v okviru KS ZSM ZP Iskra zopet pričel delovati marksistični krožek.

Ponovno srečanje mladih marksistov je potrdilo potrebo po nadaljnjem marksističnem izobraževanju. Krožka se je udeležilo precej novih članov, pogrešali pa smo mlade, ki so obiskovali krožek zadnji dve leti.

Na prvih srečanjih smo sprejeli okvirni program za leto 77-78, ki ga bo povezoval tov. Toni GOMIŠČEK, politolog.

Osnova programa bo knjiga tov. Edvarda Kardelja „Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja“. Poleg tega pa bomo v krožku obravnavali tudi ostale aktualne družbenopolitične in kulturne teme kot so:

- mednarodni odnosi
- ekonomski odnosi
- ter film, televizija in strip

Program krožka bomo po potrebi tudi spremenili ali pa dopolnili s temami, katere bodo predlagali člani krožka.

Glede na to, da so nekatere OO ZSMS Iskre v svojih poročilih o družbenopolitičnem izobraževanju zapisale, da so njeni člani aktivno vključeni v delo krožka, je bila dana pripomba na taka poročila. Člani krožka menijo, da so taka poročila netočna in neresnična in ne odražajo dejanske izobraževalne aktivnosti OO ZSM.

Na prvem jesenskem sestanku smo razčlenjevali prvi del knjige tov. Edvarda Kardelja „Smeri razvoja pol. sistema social. samouprav.“.

Pogovor je bil zelo sproščen in je pri večini članov krožka vzpodbudil veliko zanimanje.

Postavljenih je bilo več konkretnih vprašanj od pojmovanja vloge abstraktnega državljanca do delavca samoupravljalca, ki neposredno sodeluje pri odločanju.

Prav tako se je razvila debata o pojmovanju samoupravnega pluralizma interesov, ter delegatskem sistemu.

Člani krožka pozivamo vse mlade, ki so zainteresirani za marksistično izobraževanje, da se udeležijo naslednjih predavanj.

Naslednje predavanje bo 24. novembra 1977 ob 15. uri v prostorih PPC Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3, Etaža 3

tema: Strip (Igor Vidmar)

tema do 30. marca bo: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

S seje delavskega sveta DO

V torek, 22. novembra t. l., je bila v sejni sobi na Savski cesti 7 seja delavskega sveta Industrije za avtomatiko. Njen dnevni red je bil zelo obširen, saj je obsegal kar enajst točk, od katerih pa je vsaka zahtevala temeljito razpravo in ustrezne sklepe. Prav zato so se delegati že na začetku sporazumeli, da bodo sejo prekinili in jo nadaljevali še 2. decembra, medtem ko so v njenem prvem delu, trajajočem 3 ure in pol, obravnavali le štiri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov in potrditvi zapisnika prve izredne seje delavskega sveta DO je tekla beseda najprej o tem, kako poteka delo strokovne komisije za razčiščenje finančnega poslovanja DO od 1. 1975 do sedaj. Predsednik te komisije je poročal in ugotovil, da je stanje v tem pogledu še veliko bolj zamotano, kot je bilo videti v začetku, zato komisija le počasi napreduje in bi ji bila vsekakor potrebna večja pomoč računovodskega kadra tudi iz TOZD, da bi to stanje čimprej razvozljali in preprečili, da ne bi do podobnega prišlo tudi pri bodočem delu spričo sedanjih težav s časom, kot tudi s kadrom.

Delegatom DS se je nato predstavil Stane Preskar, mandatar in kandidat za v. d. glavnega direktorja DO Avtoma-

tika. V svojih izjavah je povedal, da je v času, odkar ga je politični aktiv izbral za to odgovorno delo, že imel vrsto koristnih razgovorov na raznih ravneh, kako sedanje stanje v DO čimprej in učinkovito rešiti.

Ob tem je pojasnil svoj predlog, naj bi odslej namesto individualnega poslovnega organa vodil DO Avtomatika petčlanski kolektivni poslovodni organ, katerega predsednik naj bi bil on. Delegati so bili s predlogom soglasni, treba bi bilo v ta kolektivni poslovodni organ izbrati najbolj ustrezne člane.

S prvega dela 7. seje DS DO Avtomatika naj bi bilo za danes dovolj, saj bomo o podrobnostih in sklepih seje pisali po končanem njenem drugem delu obširneje.

- C -

TOZD ELA in TOZD Napajanje praznujeta

V petek, 25. novembra, bodo v obeh delovnih kolektivih novomeških temeljnih organizacij združenega dela Industrije za avtomatiko - v TOZD ELA in TOZD Napajanje proslavljali 20. oz. 15-letnico obstoja.

Delavci TOZD ELA bodo imeli proslavo ob 13. uri v Kulturnem domu „Krka“, delavci TOZD Napajanja pa praznovanje ob 11. uri v tovarni, kjer bodo hkrati odprli tudi nove delovne prostore, ki so jih dogradili ob prvotnem tovarniškem posloju.

Po obeh proslavah bo sledilo še skupno praznovanje na Otočcu. Obširneje bomo o novomeškem praznovanju poročali v naslednji številki.

TOZD SVN

Zahteve trga silijo v hitrejšo rast proizvodnje

V letošnjem letu bi moral delovni kolektiv TOZD SVN na Stegnah po svojem načrtu ustvariti proizvodnjo v višini 202 milijona dinarjev, vendar ob problemih, ki so spremljali proizvodnjo v devetih mesecih, zaostajajo za okrog 9% za dinamiko. Tako so v preteklih devetih mesecih dosegli realizacijo okrog 134 milijonov dinarjev.

Predvidevanja za zadnje letošnje trimesečje kažejo, da jim bo kljub vsemu uspelo realizirati okrog 190 milijonov dinarjev, pri čemer računajo na nekako 60 milijonov dinarjev dohodka in 45 milijonov dinarjev čistega dohodka, pri čemer naj bi 10 milijonov namenili v svoj poslovni sklad.

V srednjeročnem načrtu je za TOZD SVN predvidena zmernejša rast proizvodnje do 1. 1980. Le-ta naj bi znašala letno okrog 14%, vendar pa položaj na trgu delovni kolektiv sili k večji ekspanziji. Rast proizvodnje naj bi letno dosegla 20-25%.

Program TOZD SVN je zelo konjunkturen in prav to narekuje hitrejšo rast proizvodnje, ker bi se sicer utegnila pojaviti konkurenca na trgu. Pri takšni letni rasti obsega proizvodnje pa bodo seveda potrebne tudi nekatere strukturne spremembe. Lotiti se bodo morali zahtevnejših naprav, z uvajanjem mikroračunalništva in nekaterih novih smeri.

Za prihodnje leto imajo v TOZD že precej naročil, vendar ker v večini izdelkov niso finalisti, se morajo predvsem prilagajati kupcem in zato svoj proizvodni načrt sprejemajo dokaj pozno. Vsekakor pa je že zdaj jasno, da bi v prihodnjem letu, če bi hoteli zadostiti predvidenim potrebam trži-

šča in svojim lastnim glede na predvideno investicijsko vlaganje, morali doseči proizvodnjo v višini okrog 250 milijonov dinarjev. To bo seveda zelo težka, vendar ne neuresničljiva naloga.

Tolikšna realizacija jim je prepotrebna, če bodo hoteli uresničiti predvidene investicije v tehnološko opremljenost proizvodnje in uvajanje novih tehnologij, katere že tudi trg sam narekuje. Prav to področje je so v preteklem obdobju malce zanemarili, zato bo v prihodnje treba odločnejše v to smer, za kar pa so razumljivo potrebna večja lastna sredstva, kot pogoj za pridobitev potrebnih kreditov.

V prihodnosti bodo nadalje morali vso svojo pozornost posvetiti tudi izboljšanju notranje organizacije, saj še ne izkoriščene notranje rezerve obstajajo in treba jih bo za doseg predvidenih načrtov tudi v celoti izrabiti.

Prav tako bodo morali storiti vse v zvezi z asortimantom svojih izdelkov, še zlasti pa doseči večjo prilagodljivost potrebam tržišča, skrajšati dobavne roke, glede same tehnike in tehnologije pa odločnejše seči po modernejši - torej po elektronični, za kar že zdaj čutijo močan pritisk trga.

Nalog, odgovornih in najbrž tudi ne preveč lahkih je torej dovolj in delovni kolektiv se jih bo lotil z vso vnemo, saj je povsem jasno, da le ob njihovi dosledni izpolnitvi lahko pričakujejo rezultate, ki jih načrtujejo za svojo bodočnost.

- J. C. -

Kontrola orodja na delavniškem mikroskopu. (k članku na 14. strani)

TOZD ORODJA

Nujna je investicija

Srednjeročni načrt razvoja do leta 1980 nalaga Industriji za avtomatiko pomembne naloge, ki tudi od TOZD ORODJA zahtevajo določene preusmeritve proizvodnega programa. Predvsem naj bi bili programi te temeljne organizacije bolj komplemetarni k programom ostalih TOZD v delovni organizaciji.

Pri izdelavi orodij srednjeročni načrt predvideva neko normalno rast proizvodnje, ker z bistveno večjo ni mogoče računati ob stalnem in tako velikem pomanjkanju strokovnega orodjarskega kadra.

Dve od novosti v TOZD Orodja naj bi prinesli prve sadove za preusmeritev proizvodnih programov. Posebno kakovostno spremembo nameravajo doseči z izdelavo orodij iz karbidnih trdin, prav tako pa začnajo opremljati orodja za zaščito proti lomu, ker je takšna zaščita vsekakor cenejša od popravil zlomljenega orodja.

Nadalje v TOZD Orodja uvajajo tudi opremo, ki je povezana s stiskalnici in orodji, kot na primer: odvijalce trakov, navijalce, sekalce odpadkov in zaščito rok. Nekaj iz tega dela programa je v zadnjem času že bilo v proizvodnji, vendar so to v bistvu šele poskusi in priprave za bodočo, bolj množično proizvodnjo.

Pomemben delež v prizadevanjih TOZD Orodja za svoje nadaljnje načrte je uvajanje standardnih delov orodij kot na primer: pribijalne igle, jarmi, vodila in drugi, kar vse naj bi ugodno vplivalo na skrajšanje dobavnih rokov za orodja. To doseči bi za to temeljno organizacijo pomenilo velik napredek. V svojem dosedanjem delu so se doma in tudi v tujini, kamor segajo s svojimi orodji že lepo

afirmirali s solidno kvaliteto orodij, vedno pa imajo težave z dobavnimi roki.

V obilici načrtov, ki jih imajo v tem delovnem kolektivu, ne smemo tudi mimo tega, da načrtujejo nekatere tehnološke enote, od katerih so jih že nekaj razvili in izdelali prototipe ter zanje že pripravljajo redno proizvodnjo. K tem tehnološkim enotam štejejo razni vrstni vpenjalniki, pnevmohidravlični ali hidravlični strojni primeži, pozicionirne vrtilne mize in drugi, s čimer bodo v prihodnje lahko ugodno razširili in obogatili svoj proizvodni program.

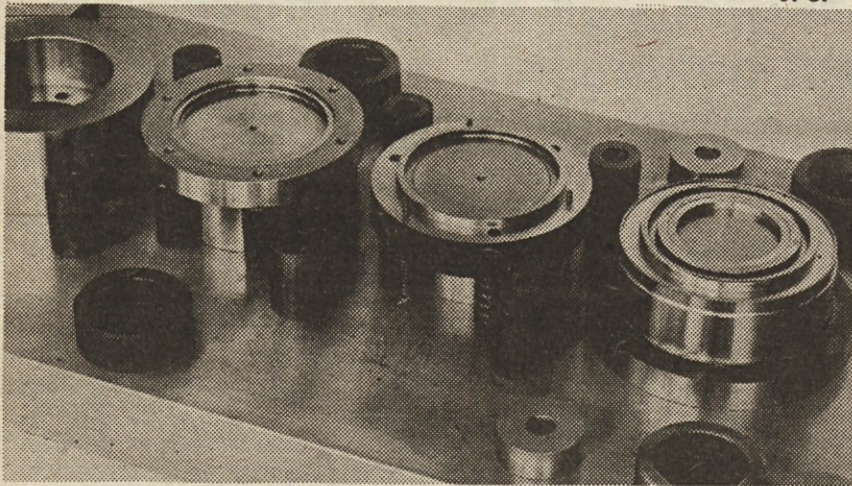
Končno so tu še specialni stroji in naprave, kakor tudi mehanski deli elektronske merilne tehnike, pri katerih pa so navezani na tesno sodelovanje z ostalimi TOZD v Industriji za avtomatiko, zlasti še s TOZD SVN.

Seveda pa so za uresničitev vseh načrtov, ki jih imajo, potrebni boljši delovni pogoji, torej večji delovni prostori in sodobnejša strojna oprema. Sedanji delovni prostori TOZD Orodja prav gotovo ne ustrezajo več sedanjemu obsegu proizvodnje, prav tako pa so tudi njihovi stroji že močno zastareli in iztrošeni. Za uvajanje nove kvalitete orodij so nujno potrebni novi stroji, ki pa so za to stroko izredno dragi, medtem ko za ostale programe nujno potrebujejo nove delovne prostore, zlasti za montažo pa tudi za razvoj, projektivo, itd.

Glede na vse te potrebe načrtujejo v TOZD Orodja investicijo, za katero že teče priprava ustreznih elaboratov, analiza trga, kot tudi načrt, kako naj bi investicijsko vlaganje potekalo. To vlaganje je v TOZD Orodja nujnost, če hočejo uresničiti vse koristne načrte in doseči neko trajnejšo sanacijo večnih težav, iz katerih se sicer ne bodo mogli rešiti.

Upajmo, da na poti do uresničitve investicije in z njo vseh predvidenih načrtov ne bodo imeli preveč ovir.

- J. C. -

Kombinirano orodje za postopni vlek in izsek.

Kultura za »ponkom«

Ob zbiranju gradiva za tale članek, so se sodelavci enega naših kulturnikov muzali, češ „kultura za ponkom“. Pa morda je to bistveno. Nepoklicni in navdušeni kulturniki v naši zgodovini so bili in so nosilci „porabne“ kulture najširšemu krogu „potrošnikov“. Taka je tudi osnovna misel v predkongresni dejavnosti ZK. Razgledan in kulturno aktiven delavec je zmožen odločiti o kulturi in smeri njenega razvoja. Pa pogledjmo, kako se udeležujejo na kulturnoprosvetnem delu štirje naši sodelavci.

ALMA PIRC, delavka na traku v TOZD IDRIJA: „Sem mentorica literarno-novinarskega krožka na osnovni šoli Janka Premrla-Vojka na Črnem vrhu nad Idrijo. Delo je lepo. Kaj pa je lahko lepšega od usmerjanja in pomoči mladim ustvarjalcem? Za svoje mentorsko delo sem prejela tudi letošnje republiško priznanje. Svoje mentorsko delo opravljam že drugo leto. V veliko veselje mi je in mislim, da so člani krožka tudi zadovoljni z menoj.“

Sicer pa tudi sama pišem. Pesmi in prozo. Marsikaj so mi že objavili, tako v TV-15, v Pionirskem listu in na Radio Koper.“

ANDREJ KRAJNC, študent in stipendist Iskre na Fakulteti za elektrotehniko: „Kljub svoji resni zaposlenosti s študijem in tehnični usmeritvi imam veselje in najdem čas za kulturno udejstvovanje. Sama tehnika je sicer lepa, ampak ozka in specializirana. Sem urednik glasila Fakultete za elektrotehniko „STIK“. Delo s časopisom je zelo pestro. Vsebinsko je sicer podoben kakemu srednješolskemu glasilu, ima pa višjo raven. Predvsem objavljamo leposlovne prispevke, pa tudi daljše sestavke s področja kulture, filozofije in tudi športa ne manjka. Imamo pa tudi šaljivi kotichek. Sicer pa kakšen študent pa bi to bil, če se ne bi tudi „pohecal?““

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sodelavcem ključavničarske delavnice za izkazano pomoč v času moje odsotnosti.

Blaž Klinar

IO KŠI organizira dne 17. 12. 1977 enodnevni izlet v Zagreb. (Ogled Kumrovcva, Stubice, Krapine in gledališke predstave v „Jazavcu“).

Odhod je ob 7,30 izpred Univerze. Prijave s kavicjo 50 din sprejema: Služba štipendiranja do 9. 12. 1977.

V primeru dovolj velikega števila prijav bo izlet brezplačen.

IO KŠI

ZORA FOJKAR, vodja finančne operative v IŠP: „Že osem let sodelujem pri KUD na Bukovici v Selški dolini. Večkrat so mi že dali kako vlogo na odru. O svojih igalskih sposobnostih pa ne upam nič reči, to naj ocenijo gledalci. Sem pa tudi tajnica KUD. Naše, sicer čisto amatersko delo, je zelo živahno. Na vasi imamo hvaležno in tudi kritično občinstvo. Vsako leto pripravimo ob praznikih več proslav, skoraj vsako leto pa našudiramo tudi daljši, celovečerni komad. Pa tudi poje se pri nas precej. Pevovodja je tudi komponist in priložnostno napiše marsikaj tudi za „domačo rabo“. Z našudiranimi dramskimi deli tudi gostujemo, drugi pa pridejo k nam tako, da je prek zime kar živahno v našem koncu.“

Priznanje

Od 27. do 29. oktobra se je v Pomurju zvrstila vrsta prireditev v počastitev 30. obletnice Zveze kulturnih organizacij Slovenije oziroma Svobod, kakor smo jih bolj vajeni imenovati.

Obletnico so ob sklepu proslavili na osrednji slovesnosti v Murski Soboti, ko je udeležence pozdravila predsednica medobčinskega sveta ZKO za Pomurje Erna Brumen, v imenu RK SZDL Slovenije pa Mitja Rotovnik.

Predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Humer je ob tej priložnosti prebral poslanico predsedstva ZKO Slovenije, ki jo na kratko povzemamo.

„S prireditvami, ki se te dni vrste med Slovenci znotraj in zunaj ožje domovine, proslavljamo 30. obletnico enotne organizacije.“

Ob tem jubileju se spominjamo vseh, ki so v revolucionarnih letih in pred tem sodelovali v kulturnih društvih – v najtežjih okoliščinah in v najtežjih pogojih.

Brez pretiranega samozadovoljstva lahko ugotovimo, da smo opravili obsežno in kvalitetno delo, ki nam daje okvir za bodoče naloge. Človek bo vse bolj posegal po kulturnih vrednotah, še naprej pa bo pomemben delež pri podružbljanju kulture nosilo prav ljubiteljstvo.“

ZAHVALA

Po dolgoletni težki bolezni nas je za vedno zapustil naš oče, mož in stari ata

MILAN ČATER

Zahvaljujem se sodelavcem v TOZD TEA ter v GPP in obdelovalnici števec za darovani venec, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti

žalujoči: žena Cilka, sin Rudi z družino in ostali

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi drage mame

IVANE ŠIMENC

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD TEA, posebno sodelavkam z linije številčnika za izrečena sožalja in denarno pomoč

hči Silva Gorenc z družino.

ZAHVALA

ob smrti dragega očeta

BLAŽA GROSA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v TK ATC in sodelavkam linije relejnih enot ATC za izraženo sožalje, darovani venec, spremstvo na njegovi zadnji poti in sočustvovanje v teh težkih dneh

hčerka Francka Bartol.

STONE BLAZNIK-SULC, orodjar v škofjeloški ISKRI: „Šest let že pojem v loškem oktetu Jelovica in v Zvončku – kvartetu Mihe Dovžana. Seveda rad pojem, sicer se ne bi toliko ukvarjal s petjem. Pa saj velja tista: „Trije Slovenci – pevski zbor“. Mislim, da čedalje bolj velja, da smo Slovenci narod pevcev, radi pojemo ob vsaki priložnosti – pa niti ne slabo. S širjenjem tehničnih možnosti raste tudi poglobljena glasbena kultura. Pa tudi čedalje več kvalificiranih pevovodij daje ton naši glasbi in širi ter pogloblja znanje o lepoti glasbe. Tudi možnosti za aktivno udejstvovanje je čedalje več. Iskra je gotovo eden od mecenov. Meni so z dopusti omogočili marsikak nastop in zlasti daljša gostovanja z obema ansamblova.“

V skupščinskih dvorani občine Murska Sobota so 29. oktobra podelili tudi številna priznanja Svobod za leto 1977 najzaslužnejšim amaterskim kulturnim delavcem, podelili pa so tudi odličja Svobode s srebrnim vencem.

S. F.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega sina

TONIJA SOJERJA

se iskreno zahvaljujem kolektivu Iskre-TOZD IPT in ostalim TOZD za denarno pomoč, OO sindikata za podarjeni venec ter izraze sožalja

mama Anica, oče Tone in brat Roman.

ZAHVALA

Ob izgubi naše ljubljene mame

MARIJE BULIČ

se zahvaljujem vsem sodelavcem iz Elektromehanike, znanec in prijateljem za darovane vence, izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti

žalujoči sinovi Nikola, Milan, Darko, Marko in hčerki Dragica ter Danica

Ob nenadomestljivi izgubi mojega skrbnega očeta

ANTONA ROZMANA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam, sodelavcem ter prijateljicam v TOZD ATC-Labore, za izraze sožalja, darovano cvetje in vso pomoč

hčerka Pavla Tomše z družino.

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame

MARIJE ZDEŠAR

se iskreno zahvaljujem sodelavcem Iskra TOZD IPT – centralne delavnice za izraženo sožalje in podarjeno cvetje

sin Anton Zdešar.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega očeta

VINKA NASTRANA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD Števcu za izraze sožalja ter denarno pomoč

hčerka Zinka Ječnik.

ZAHVALA

ob smrti krušne mame

MARIJE ŽITNIK

se iskreno zahvaljujem sodelavcem na traku enofaznega števca v montaži števec za izraze sožalja in denarno pomoč

pastorka Tončka Freljih.

Prebrali smo za vas

Ajdovski zdravnik in slovenski pisatelj Danilo Lokar je letos praznoval svojo petinosemdesetletnico in jo proslavil kar se da delovno: z izidom svoje petnajste knjige pod naslovom „Timove igre“, ki so izšle pred kratkim pri Cankarjevi založbi v Ljubljani.

Danilo Lokar je zagotovo svojevrstna pisateljska osebnost v naši literaturi, saj ga marsikaj ločuje od običajne ustvarjalne poti naših pisateljev. Svojo prvo knjigo je izdal razmeroma pozno, pri svojih osemindesetih letih, čeprav je nekaj svojih novel objavil že med obema vojnama. Kot vipavski rojak in tamkajšnji zdravnik ni bil med italijansko okupacijo slovenskega Primorja povezan z Ljubljano in matično domovino, temveč je ves čas opravljal svoje humano poslanstvo med svojimi rojaki pod fašističnim nasiljem. In končno, njegovo pozni literarni nastop mu je prinesel tudi določene prednosti: njegova proza je izdelana in dozorela, v njegovem pisanju je najti veliko življenjskih modrosti in izkušenj, poznavanja ljudi, zlasti njihove duševnosti, oziroma, kakor je sam večkrat izrazil v svojem pisanju, njegovo zanimanje velja zmerom dogajanju v duši: svetlim in motnim pretakanjem v človeku, nepredvidljivim vzgibom, zagonom kakor brezveznim preskokom.

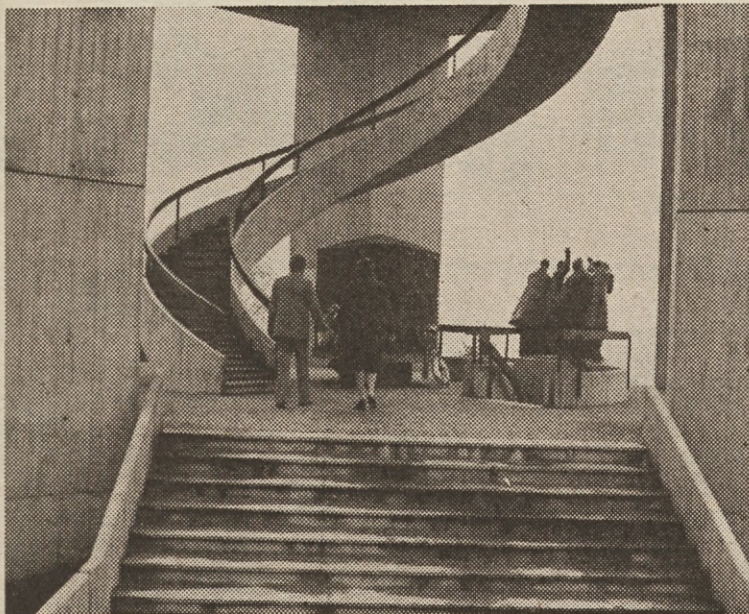
Takšna je tudi njegova zadnja knjiga, v kateri najdemo štiri novele in dramski zapis „Timove igre“, po kateri je tudi njegovo zadnje delo poimenovalo.

Za vse štiri objavljene novele v tej knjigi je značilno pretanjenost in subtilno opisovanje stanj ženskih duš, pa naj gre za spominjanje na pisateljovo mater ob prekopu njenega groba (Tistega jespenskega dne) ali duševni vsakdan in zaznavanje psihe pisateljve žene (Kam si šla), usodno, psihološko in skoraj telepatično povezanost matere s hčerjo (Verena je umrla) ali pa za nasprotje med moško in žensko dušo ter njunim dojemanjem sveta (Mladi Kočijažev).

Vse svoje like je Lokar upodobil iz svoje neposredne bližine in dolge življenjske izkušnje zdravnika in pisatelja in čeprav so tako osebe kot kraji natančno locirani (Vipavska dolina, Ajdovščina) ter časovno determinirani (sedanji in pretekli čas) nosijo v sebi vendar nekaj splošnočloveškega, sporočilo in situacije, ki bi se lahko dogajale kjerkoli in ob kakršnemkoli času. In prav v tem prehajanju iz konkretnega, stvarnega v neobjemljivi, neskončni človekov, zlasti ženski duševni svet je Lokar nedvomno mojster in kljub realističnemu pisateljskemu prijemu v tem smislu moderen in senzibilen. Tako pomeni njegova najnovejša, kratka proza nadaljnji vzpon tega našega pisatelja, ki je ob koncu svoje knjige z dramskim poskusom Timove igre ekspresionistično, fantazijsko izpovedal svoj pogled na življenje in dogajanje v njem, pogled, ki pojmuje življenje kot igro, polno senc in luči, presenetljivih situacij in tudi dragoceni spoznanj, med njimi je tudi spoznanje, da je potrebno včasih tudi z glavo skozi zid, da nekaj v življenju dosežeš ali uresničiš.

D. Ž.

Dražgoše v nedeljo popoldne

Dražgoški spomenik z žaro.

Lepa sončna nedelja je. Hribi se kopljejo v soncu in gozdovi žarijo v jesenskih barvah. Saj ne moreš ostati doma. Odpravim se po Selški dolini – v Dražgoše.

Na Bukovniškem polju, malce dvignjen nad ravnino stoji čudovit spomenik, delo mojstra Plečnika: streha, pod katero so spravljeni koli, ob katerih so bili privezani talci iz Dolenje vasi in okolice. Nad tramovi, lepo izrezljanimi so preprosti koli, pošpičeni, ker so bili zabiti v tla. V višini prsi in glav so prerešetani s krogli. Tu so omahnila življenja. Izpran krvi je mučeniške sled... pravi pesnik – ostaja pa krvav spomin na upor, na teror vladarjev „tisočletnega Reicha“. Nehote nemo obstojiš med brezami pred spomenikom, pred imeni skoro neznanih – velikih mož in žena. V svojem času so se odločili prav – tudi za ceno življenja.

Dražgoše zagledaš malo pred vasico Rudno, kakor bi posedla

Peter Soklič in Stane Kranjc sta na zmajih preletela spomenik.

jata golobov, kakor razkropljena čreda ovc so hiše raztresene po strmini, visoko pod Dražgoško goro. Strmi breg se koplje v soncu, jesenske barve se prelivajo v tisočih odtenkih, izmed prtilikavega rastja pa se pne mogočno skalovje.

Po lepi, asfaltirani serpentinasti cesti pridem do Dražgoš. Pod pokopališčem je velik parkirni prostor. Do polovice je zaseden. Malo višje pa je spomenik. S ceste je čudovit pogled na monumentalno pričevanje iz železa in betona. Harmonija krivulj in navpičnic na mogočni stavbi nad skulpturami in žaro je ubrana na tiho razmišljanje pred veličino dogodkov, ki so se tu zgodili pred 35. leti.

Obiskovalcev je precej. Pred Šubicovim mozaikom stoji mlad par. Očetje, matere in otroci hodijo okrog spomenika, pod njim in okrog ogromne žare, kjer počivajo zadnji ostanki teh, ki so se borili v neenakih bojih na teh strminah.

Spustim se pod spomenik. Skulpture delavcev in kmetov nemo oprežujejo po strmini proti dolini. Bronasti obrazi so napeti in odločni. Že so izbrali med strahom in dolžnostjo: odločili so se za svobodo. Od tu naprej je samo še smrt ali zmaga.

V bron prelito junaštvo. Zadnji decembrski dnevi leta 41 in prvi dnevi mladega leta 1942. To je bil čas borbe Cankarjevega bataljona v Dražgošah. Vsa Evropa mrkotno molči v „somraku bogov“. Hitlerjeva volja je poslala milijone prusovskih mož pustošiti Evropo, Afriko in Azijo. Milijone cevi je bruhalo ogenj iz stotisočev jeklenih pošasti, ki so pustošile Stari svet. Francija je padla, pred njo Poljska in Češka. Rusija je čehi pod udarci. Nemci korakajo z zlokobnim pruskim korakom pod Slavolokom zmage v Parizu, po Bruslju, izvidnice pa so v moskovskih predmestjih in divizije napadajo Stalingrad. „Mi pa nismo se uklonili...“

V istih dneh so Nemci bežali bo bregu pod Dražgošami in iz moskovskih predmestij. Pred Moskvo jih je ustavilo sedem armad pod generalom Žukovim. V Dražgošah pa Cankarjev bataljon pod vodstvom Jožeta Gregorčiča. Obakrat so puščali za seboj mrtve v snegu. Mali narodič je rekel NE. „Ker nismo le številke, smo ljudje,“ je sredi borbe zapisal Kajuh. Anglija pa je ječala pod udarci Luftwaffe. In vendar so fantje v Dražgošah rekli NE. Puške, dobesedeno iztrgane iz rok nemške soldateske, so obrnili proti njej. Po bregu pod Dražgošami so se valjali ranjeni Nemci in mrtvi so bili molčeč opomin, da pravica zmaguje. Tako sem razmišljal med nedeljskimi obiskovalci, ki so z mano vred obujali bridke spomine na junaške dni naše zgodovine.

Odšel sem nad Jelenšče na Bičkovo skalo. Ime je dobila po bratih Francu in Henriku Biček, ki sta s te dominantne točke branila Dražgoše. S skale je čudovit pogled na Dražgoše na desni, pred menoj je dolg hrbet s Kališi na koncu, levo pa vrhovi Škofjeloških hribov. S tega položaja je mitraljez sejal smrt med „hernvolk“, ki je juril na položaje Cankarjevcev.

Sredi razmišljanj me je zmotil šum v zraku. Preletel me je letalec na zmaju. Kmalu še eden. Počasi sem se odpravil v dolino. Na Rudniškem polju, kjer so med bitko za Dražgoše stali topovi pri Novakovih žagi, je bilo vse živo. Ljudje so ob povratku od spomenika občudovali korajžne fante na zmajih in zdaj smo od blizu pogledali te naprave. Stane Kranjc in Peter Soklič, stara zmajarska asa sta odgovarjala na naša radovedna vprašanja.

V zadnjih sončnih žarkih, ki so božali spomenik, je zatonil dan. Po mraku sem počasi vozil proti Škofji Loki. Tisoče vtisov in asociacij se mi je podilo po glavi. Nov čas je. Iz krvi junačkov je zrastle svoboda. Svobodno letamo pod nebom, hodimo po čudoviti slovenski zemlji in plovemo po našem morju. NE v strahotnih dneh pred 35. leti je obrodil sad.

FY

»Lahko vam je žal«

„Vili, tako lepega izleta kot je bil ta, še nikoli nisem vodil,“ sem v ponedeljek zjutraj poročal tajniku Iskrinega planinskega društva Viliju Tekavcu. „Vem, vem, s Karavank sem gledal proti Julijcem in videl, da imate lepo vreme, zato drugače niti ni moglo biti,“ me je prehitel.

Res. Dvodnevni izlet na Komno je izredno dobro uspel. Nekaj je k temu gotovo pripomoglo čudovito vreme, nekaj lepi kraji, po katerih smo hodili, dosti pa tudi družba. Sem skromen, kajne?

Priznati moram, da sem hotel članek začeti s kritiko tistih, ki se izleta niso udeležili, tistih, ki so raje uživali v megli, ali pa kje za zapečkom in morda dvakrat na leto ob pogledu na kakšno lepo goro vzdihnejo: „Joj, kako je lepa!“, to pa je tudi vse. Kaj mislite, koliko Gorenjcev, Iskrašev je bilo z nami na izletu? Nobenega! Ne vem, ali ne ljubijo planin, ali pa Iskrinega planinskega društva. Prijatelj iz Kranja, ki se sicer redno udeležuje naših izletov, meni, da je temu kriv „lokalpatriotizem“. Morda, toda med hribovci takšnih kompleksov ne bi smelo biti.

Naj se raje povrnem k lepim gorenjskim hribov. Na Komno smo se odpravili torej v soboto popoldne. Od križišča, dober kilometer pred hotelom Zlatorog, pa do planinske postojanke na Komni smo hodili natančno tri ure. Noč je bila svetla tako, da je prijatelj iz TEN menil, da bi se na mesečini lahko kar sončil, tako je bilo svetlo.

Planinska koča na Komni je končno po mnogih letih le dobila prijazen oskrbnico, ki ji ob pol desetih zvečer, ko smo prisopihali v dom, ni bilo težko skuhati enolončnice, postreči s čajem, pa tudi z drugimi pijačami ne, oskrbnico, ki se je kljub svojemu težkemu in odgovornemu delu znala povseliti z utrujenimi in hkrati razpoloženimi ljubitelji planin. Te besede premalo povedo in so najbrž premalo izbrane za zahvalo, ki jo želimo izreči prijazni oskrbnici.

Idejni in duhovni vodja izleta nisem bil jaz, pač pa kdo drug kot Mile Žmitek, ki je tudi predlagal „določeno korekcijo“ načrtovane poti. Zato smo se na njegovo pobudo zjutraj namesto proti koči pri Sedmerih triglavskih jezerih, odpravili proti Črnemu jezeru. Pot je, vsaj po mojem mnenju, mnogo lepša in bolj slikovita, kot tista, ki smo jo načrtovali, je pa nekoliko zahtevnejša.

Črno jezero je že zamrznjeno in je k sreči tako tudi ostalo, čeprav je moralo prenesti težo osmih Iskrašev in še Sama (nemškega ovčarja) povrh. Zvone je šele na koncu ugotovil, da je led debel le okoli 5 cm, torej bi se lahko naš planinski izlet kmalu „obogatil“ tudi s kopanjem.

Od Črnega jezera nas je pot vodila proti planini Viševnik, od tam pa pod vrhom Prševca proti Vogarju. Končali smo, kje neki drugje, kot v gostilni Rožič v Ribčevem lazu.

Ni čudno, da smo bili vsi udeleženci izleta na ljubljanski avtobusni postaji enotni, da tako prijetno že dolgo ni bilo v gorah in da bomo letos še enkrat odšli skupaj – tokrat na Kališče, in če se bo dalo, tudi na Storžič. Dogovorili smo se še, da bi ta izlet na Kališče postal tradicionalen, imeli pa bi ga zadnjo soboto in nedeljo v letu.

Lado

„Dokazni“ posnetek z izleta.

S »Plezavčkom« v hribe

Te dni je Iskrino poslovno stavbo in še nekatere Iskrine lokacije v Ljubljani obkrožilo obvestilo, da je Koordinacijski svet ZSMS ZP Iskra skupnih dejavnosti organiziral v okviru Iskrinega planinskega društva mladinsko sekcijo „Plezavček“. Sekcija bo vključevala ljubitelje gora iz Iskrinih skupnih dejavnosti in ljubljanskem bazenu, kot so Iskra Commerce, Iskra invest servis, Center za avtomatsko obdelavo podatkov, komercialna področja delovnih organizacij, in še nekatere druge.

Osnovni namen ustanoviteljev nove planinske sekcije je bil ta, da bi čim več mladih pritegnili k tej lepi rekreativni dejavnosti. Hkrati mladi organizatorji „Plezavčka“ poudarjajo, da ne gre za neko konkurenco „staremu“ Iskrinemu planinskemu društvu, saj bodo „Plezavčki“ vse svoje akcije usklajevali z matičnim društvom in tudi s Planinsko zvezo Slovenije. Seveda pa bo imel „Plezavček“ tudi svoje izlete, katerih pa se bodo lahko (celo zaželeno je) udeleževali vsi Iskraši z družinami, prav tako pa se bodo „Plezavčki“ udeleževali tudi izletov PD Iskra.

Mladinska planinska sekcija je tudi že sprejela okvirni program izletov za letos in prihodnje leto. Kar pogledjmo, kam bodo šli: Na Veliki planini so bili

že v soboto, 12. novembra. Prva je zdaj na vrsti t...a iz Kamniške Bistrice na Korošico in Ojstrico. Mitja Jensenovec bo prihodnje leto popeljal „Plezavčke“ tudi iz Kamniške Bistrice do Cojzove kočice in na Grintovec, s tem pa bo v letu 1978 ta del slovenskih planin nekako „izčrpan“. Naslednji tak izlet jih bo vodil iz Vrat čez Luknjo na Kriške pode in naslednji dan na Škratlaco. Odločili so se, da bodo eno od sobot in nedelj „posvetili“ tudi Špiku, pa enkrat pozneje Jalovcu. Na vrsto bosta prišla tudi Komna in Črno jezero. Igor Vlepič bo enkrat popeljal „Plezavčke“ s Črnega vrha čez Javornik na Nanos. V načrtu imajo tudi že srečanje s koroškimi Slovenci na Kepi, eden od izletov pa bo mlade hribovce popeljal tudi z Vrščica na Mojstrovko, naslednji dan pa na Prisojnik.

Kot vidite so se torej organizatorji odločili predvsem za dvodnevne izlete, razen Triglava pa nameravajo obresti skoraj vse bolj znane slovenske dvatisočake.

Pobudnika za ustanovitev „Plezavčka“ sta bila Igor Vlepič in Mitja Jensenovec. Prvega so zdaj izvolili za predsednika sekcije, drugega pa za tajnika, Rozi Duhova pa bo „pobirala“ denar.

L. D.

ŠAHOVSKI DVOBOJ „MLAJŠI – STAREJŠI“

V petek, 11. novembra 1977, je šahovsko društvo ISKRA pod pokroviteljstvom Šahovske zveze Slovenije priredilo v počastitev letošnjih jubilejev maršala Tita in ZK Slovenije prikljubljeni šahovski dvoboj „mlajši–starejši“.

Ta, ena izmed največjih šahovskih prireditev v letošnjem letu je bila v stolpnici poslovne stavbe ISKRA v Ljubljani. Prireditev je otvoril predsednik šahovskega društva ISKRA tov. Sešek Pavel, dipl. ing. tov. Pavličič, predstavnik Šahovske zveze Slovenije in tov. Burnik, predstavnik družbenopolitičnih organizacij ZP ISKRA pa sta vsem navzočim zaželela lep in ogorčen boj, da bi s tem kar najdoslejše proslavili vse letošnje jubileje. Športni referent tov. Tekavec Vili je na osnovi žreba razdelil osem praktičnih daril – izdelkov Iskre.

Dvoboj je sodil glavni sodnik, šahovski vele mojster, tov. Vasja Pirc, ki je razložil navzočim pravila igre in je pripeljal dvoboj do uspešnega zaključka brez zapletov. Igralni čas je bil 1 ura za vsakega igralca.

Ker se je dvoboj udeležilo skupno 162 igralcev (lani le 96) in od tega 57 starejših ter 85 mlajših igralcev, je prireditelj odločil, da so nekateri mlajši igralci igrali v vrsti starejših, tako, da se je dvoboj odigral skupno na 81 deskah.

V vrsti starejših igralcev so sodelovali: 1 šahovski mojster, 2 mojstrska kandi-

data, 6 prvokategornikov, 8 drugokategornikov, 9 tretjekategornikov, 3 četrtokategorniki in 52 brezokategornikov.

V vrsti mlajših igralcev pa so po jakosti sodelovali:

5 mojstrskih kandidatov, 15 prvokategornikov, 14 drugokategornikov, 15 tretjekategornikov, 5 četrtokategornikov in 28 brezokategornikov.

Če upoštevamo za mojstra 7 točk in za brezokategornika 1 točko potem je razmerje moči 205:263 oz. 1:1,28 v korist mlajših.

Rezultati dvoboja so naslednji:

Na prvih desetih deskah 3,5:6,5 v korist starejših in to:

Konvalinko:Šiška = 1:0, Steiner:Vavpetič = 0:1 Galle:Krivec = 0:1, Praznik:Miklavc = 0:1, Srebrnič:Lorbek = 0:1, Joković:Benedičič = 0:1, Čeko:Kerec = 1:0, Šifrer:Šlibar = 0:1, Ribič:Andrejič = 1:0, in Osterc:Božena:Polak:Marja = 0,5:0,5.

Ostali rezultati:

na 20 deskah = 9,5:10,5 – zmaga starejših, na 30 deskah = 17:13 – zmaga mlajših, na 57 deskah = 34,5:22,5 – zmaga mlajših, na 81 deskah = 46:35 – zmaga mlajših.

Rezultat ustreza moči obeh vrst, saj je prav tako v razmerju 1:1,28 v korist mlajših!

Šahovskega dvoboja se je udeležilo tudi 27 pripadnikov Ljubljanskega garnizona JLA, ki so večinoma igrali v vrsti mlajših.

Najmlajša udeleženca tega dvoboja sta bila 13-letni Črnač Bojan, ki je dvoboj dobil in 13-letni Fevžer Aleks, ki je svojo partijo izgubil.

Najstarejši igralec je bil tov. Stane Samobar, star 78 let, igral je na 13. deski in je z 20-letnim nasprotnikom izgubil.

Bili smo priča lepim igram in želimo, da bi se podobnih prireditev v bodoče udeležilo kar največ ljubiteljev te lepe igre.

Pavel Jereb

Smučarski tečaji

V letošnji smučarski sezoni bo organizirala Počitniška skupnost Iskra tečaje v Gozd Martuljku in sicer v treh izmenah v času šolskih počitnic. Vsak tečaj bo trajal 7 dni.

Izmenice bodo:

1. od 21. 1. 1978 do 28. 1. 1978 – 44 oseb
2. od 28. 1. 1978 do 4. 2. 1978 – 44 oseb
3. od 4. 2. 1978 do 11. 2. 1978 – 33 oseb.

Cena tečaja za odrasle je 1.500 din, za otroke od 7 do 15 let pa 1.200 din.

V ceno je vključeno učenje smučanja in penzion. Tečaje bodo vodili izkušeni smučarski učitelji.

Prijavite se lahko na Počitniški skupnosti Ljubljana, Trg revolucije 3, telefon 324-765. Prijave sprejemamo do 20. 12. 1977.

Plačate lahko v dveh obrokih, prvi obrok 750 din do 20. 12. 1977, drugi pa do 18. 1. 1978.

V primeru premajhnega števila prijaviteljev bo tečaj odpovedan, prav tako v primeru pomanjkanja snega.

V primeru odjave po 20. decembru bomo zadržali 20 % celotnega zneska.

Počitniška skupnost Iskra

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniško, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željznov – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

NAGRADNA KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. velik jadranski otok, 3. naša praznična čestitka, 18. pesem hvalnica, 21. dva enaka samoglasnika, 22. iz vode izločeni apnenec, 23. vrstna izstrelka, 24. kožna znojnica, 25. dvanajst mesecev, 27. Ivan Mažuranič, 28. Ljubljanska banka, 29. neusmiljena, trdosrčna, 30. kemični znak za molibden, 32. kazalni zaimek, 33. muslimansko moško ime, 34. romanski spolnik, 35. reka v Sovjetski zvezi, 37. naziv, 39. ime italijanskega pesnika Alighierija, 43. angleški brinjavec, 44. nevarna skala v vodi, 45. manjši vojaški oddelek, 46. kemični znak za lahko kovino, 47. stara površinska mera, 49. vstaja, 51. vzklik, 52. neodločen rezultat v šahu, 53. letoviški kraj pri Opatiji, 54. uganka, 56. katran, 57. vrsta metuljev, 60. slovenski pisatelj (Janko . . .), 61. osebni dohodek, 62. neznanec, 63. avtomobilska oznaka za Bologno, 65. predlog, 66. kemijski znak za radij, 67. najvišja igralna karta, 69. prebivalec Arabije, 73. glavni števnik, 75. pristaniška naprava, 78. osebni zaimek, 79. strupena brezbarvna tekočina za izdelovanje barv, zdravil in umetnih snovi, 82. material za izdelavo osi, 83. gibanje zračnih plasti zaradi toplotnih razlik, 85. nekdanji vojaški kruh, 87. pisalna potrebščina, 88. arabski plemenski poglavar, 89. grška črka, 91. hrib, grič, vrh, 92. ime slov. pesnika Zupančiča, 93. hidroelektrarna, 94. poziv, 96. darilo, poklon, 97. vzletna steza, 100. predstojniki samostanov, 103. dalmatinsko žensko ime, 104. veznik, 105. igra s kartami, 107. hitra smrt, 109. ublažiti, 111. kemijski znak za srebro, 112. severno dalmatinski otok, 113. predlog, 114. odžagan kos debla, 115. poslovna enota, 116. napad, 118. eden izmed zgodnjih slovenskih filmov, 119. naznanilo, 121. tuje žensko ime, 124. mrtvica, globoka nezavest, 126. preprosto prevozno sredstvo, 127. ena izmed TOZD Elektromehanike, 129. gora v Julijcih z značilno obliko, 130. naslov tatarskih in mongolskih vladarjev, 133. mesto na japonskem otoku Honšu, 135. vrsta žita, 136. arabski žrebec, 137. znani sovjetski šahist, 138. državna blagajna, 140. oziralni zaimek, 141. Iskrina tovarna v Trstu, 142. prva in predzadnja črka abecede, 143. jezero v Sovjetski zvezi, 146. slab učenec cvekar, 149. Ivan Novak, 150. graja, oponesek, 152. naplačilo, 154. žensko ime, 156. reka v BiH, 157. domače ime za violinista, 160. znan slovenski novinar (Jerin . . .), 162. razteševalec, 165. izraelska socialistična stranka, 166. ploskovna mera, 167. avtomobilska oznaka za glavno mesto BiH, 168. Služba družbenega knjigovodstva, 169. vrtna hišica, 170. avtomobilska oznaka za Turčijo, 171. avtomobilska oznaka za glavno mesto AP Vojvodina, 172. Rdeči križ, 174. pripadnik starega slovanskega plemena, 177. Ivan Tavčar, 178. egipčanski bog sonca, 180. Akademski športni klub, 182. predlog, 183. južnoitalijanski vulkan, 185. glas, zvok, 186. žensko ime, 188. moški pevski glas, 190. znana tovarna v Celju, 192. makedonsko koło, 193. določene barve, 194. mrtvo truplo, 198. zmikavt, 199. ime nekdanjega izraelskega zunanjega ministra (. . . EBAN), 201. vrč, nekdanja vinska mera, 204. avtomobilska oznaka Valjeva, 205. sibirski reka, 206. ime slovenskega grafika Justina, 207. italijanska členica v dajalniku, 208. mesto v SR Črni gori, 210. Emile Zola, 211. gorska pot v italijanščini, 215. velik južnoameriški udav, 218. Dušan Ivanc, 219. naše ime za glavno

1	2		3	4	5		6	7	8	9		10	11	12	13	14	15	16	17		18	19	20
21			22				23					24					25			26			27
28			29					30			31		32			33							34
35		36		37				38		39	40		41			42		43					44
45					46			47	48				49		50		51					52	
53				54			55				56				57		58			59			60
			61			62			63	64				65			66			67	68		
69	70	71			72		73	74		75	76		77			78			79			80	81
	82						83	84					85		86				87				
88					89	90		91					92				93			94			95
96				97			98					99				100	101			102			103
104			105					106		107		108		109					110				111
			112					113			114			115			116						117
		118						119			120		121	122			123			124			125
126					127	128				129						130	131	132		133			134
135					136				137				138		139		140					141	
		142		143				144				145			146	147			148			149	
150			151				152	153		154		155		156				157		158			159
		160			161		162		163				164				165						
		166			167			168					169				170			171			
172	173		174	175			176	177					178		179		180	181					182
	183	184				185						186	187			188	189		190			191	
192					193			194	195				196	197		198						199	200
201			202	203			204			205				206				207			208	209	
210			211		212			213				214	215		216				217				218
219			220		221						222		223			224							225
226								227	228	229				230	231	232							233
		234	235		236					237				238				239	240		241		
								243						244					245				

mesto sosednje države, 221. velika nestrupena afriška kača, 222. obžalovanje, kesanje, 224. srbsko moško ime, 225. ena izmed TOZD naše IEZE, 226. osebni zaimek, 227. navigacijska naprava, 230. obrtnik, 233. Irska republikanska armada, 234. Josip Jurčič, 236. pamet, 237. reka v Sovjetski zvezi, 238. organ vida, 239. Zveza komunistov, 241. romanski veznik, 242. nabava, nakupovanje, 243. slovenski pevovodja Egon . . ., 244. ime srbskega pesnika Zmaja, 245. makedonsko mesto, znano po preprogah.

NAVPIČNO: 1. množina, 2. planina nad Jesenicami, 3. kraj v Poljanski dolini, 4. predstojnik pravoslavnega samostana, 5. kosmatena tkanina za notranjo podlago oblačil, 7. ljudska milica, 8. spremljevalec ognja, 9. pozitivna elektroda, 10. predlog, 11. pripovedna pesem, 12. pohajkovanje, potepanje, 13. časovna enota, 14. kemijski znak za barij, 15. podtalna dejavnost, 16. znanost o lastnostih snovi in tvarin, 17. plin brez barve in vonja, 19. zagata, stiska, težka odločitev, 20. prebivalec enega od kontinentov, 22. Smučarski klub, 26. staroslovska pijača, 31. Novak Novak, 36. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralke, 38. Cigan, 40. ženski pevski glas, 41. čir, tvorba, 42. izdelek iz konoplje, 44. plačilno sredstvo, 48. otok v severnem Jadranu, 50. žuželka, ki boleče piči, 54. raj, paradiz, 55. srd, bes, jeza, 58. cvetlica iz družine perunik, 59. poškodba telesa, 61. gora na Koroškem, 64. obsežno glasbeno delo, 65. poljska denarna enota (množina), 68. vrsta sladkorja, 70. večje pisateljsko delo, 71. pokrajina v Saudovi Arabiji, 72. dajatev za uvoženo blago, 74. narobna slika na filmu, 76. brezalkoholna pijača, 77. organ vida, 78. metalec min, 79. tek,

slast, 80. dišeče listnato drevo, 81. žensko ime, 84. kazalni zaimek, 86. Mestni odbor, 88. nadzornik javnih zgradb v starem Rimu, 90. trnast grm iz družine košaric z rumenimi cveti, 93. velika dvorana, 95. položaj 97. pesniška oblika za padla, 98. avtomobilska oznaka za Trst, 99. Italijanska radiotelevizija, 101. Ludolfovo število, 102. tako in tako, 105. velikan, silak, 106. ena izmed celin, 107. vladar, 108. ogrinjalni listi v socvetjih, 109. žival, ki živi največ na drevju, 110. sveti podobi, 112. Zvezna država v Indokini, 117. liliji podobna subtropska cvetica, 118. obrtnik, 119. Alpe Adria, 120. del naslova Sketove igra (Miklova . . .), 122. žensko ime, 123. okrajšani podrejeni veznik, 125. znamenitost Pule, 126. časovni veznik, 127. voznik oklepnika, 128. figura iz četvorke, 131. Akademski ko-

šarkarski klub, 132. velika reka v Severni Ameriki, 134. Arnold Tovornik, 137. . . . Buljba, 139. redni dohodki od kapitala, 143. skandinavski drobiž, 144. kemijski znak za galij 145. največja pridobitev osvobodilne vojne, 147. kemijski znak za natrij, 148. nasilna kraja, 150. prostor za nastopanje, 151. priznana kraško vino, 153. južnoameriško gorstvo, 154. romanski veznik, 155. Anton Mahnič, 156. del obraza, 158. priljubljeno zimsko otroško vozilo, 159. naše pristanišče, 161. Nanut Anton, 163. uradni spis, 164. tuja oznaka za pravnik, 165. Miroslav Trost, 173. gorivo za reakcijske motorje, 175. predlog, 176. izumitelj, 179. gostinski delavec, 181. Šenoa Avgust, 182. zaničljivi vzdevek za zobozdravnika, 184. elektrika, 185. mesto v Črni gori, 186. mesto v Bački, 187. starorimski pozdrav, 189.

večja soba, sprejemnica, 191. vojna v srbohrvaščini, 192. Webrova opera, 194. del cerkve, 195. pristanišče v Izraelu, 196. TOZD Industrije za avtomatiko v Novem mestu, 197. tuje moško ime, 200. zli duh v preteklosti, 202. Adam Malik, 203. povečevalno steklo, 208. ločilni zaimek, 209. dva različna samoglasnika, 212. kemijski znak za litij, 213. glavni števnik, 214. pogojna členica, 216. vrsta papir, 217. Nogometni klub, 220. žensko ime, 222. še ni mesto, 223. kratica predvojne in medvojne organizacije komunistične mladine Jugoslavije, 225. priprava za sejanje, 228. reka v Sovjetski zvezi, 229. svetlo angleško pivo, 231. eno izmed čutil, 232. lovljenje, 235. Josip Kraš, 236. upanje, 240. Komunistična partija, 241. kemijski znak za erbij.

RAZPIS NAGRAD

Za pravilne rešitve današnje nagradne križanke smo pripravili naslednje nagrade:

- 1 nagrada 150 din
- 1 nagrada 100 din
- 5 nagrad po 50 din.

Pravilne rešitve nagradne križanke pošljite na naslov: Uredništvo glasila „Iskra“ Prešernova 27, najkasneje do ponedeljka, 12. decembra 1977, ko bomo v uredništvu izžrebali srečne dobitnike.

HUMOR

PO PRAZNOVANJU

Moža dolgo ni bilo iz bližnje gostilne, pa ga nadere žena:
 – Tako kratka pot, pa si hodil pol noči!
 – Žena, pozabljaš, kako široka je cesta.

MODERNO SLIKARSTVO

Moderen slikar je zasačil tatu, ki pa mu je ušel. Poklical je milico in po spominu narisal moderen „portret“ tatu. Risbo so preslikali in razmnožili. Na podlagi risbe so v nekaj dneh aretirali zaradi podobnosti: enega psa, dve opici in en traktor.

DELOVNA TAJNICA

– Tovarišica tajnica, o vas in šefu se šušlja čudne reči.
 – Ne bodite nesramni. Jaz s svojim šefom samo združujem delo in sredstva.

SODELAVCA

– Polde, tole orodje sem čisto sam skonstruiral in izdelal, kaj misliš o njem?
 – Jože, ali ne bi raje ostala prijateljca?

NOVINAR NOVINARJU

– Kolega, zelo rad berem tvoje članke.
 – Res, zakaj?
 – Kadar ne morem zaspati. Ob njih takoj zaspi.

DEBELI IN SUHI

Debeli mojster se je hotel pošaliti s suhim sodelavcem:
 – Janez, če te kdo pogleda, bi mislil, da pri nas vlada lakota.
 – Mojster, če kdo pogleda vas, bi mislil, da ste tega krivi vi!

V MIRU UMRETI

Ob postelji težko bolnega pacienta se posvetuje več zdravnikov, katere injekcije bo še dobival, katera zdravila mora še jesti in kakšne operacije bi bile še potrebne. Pa pravi bolnik:
 – Tovariši zdravniki, raje me pustite umreti naravne smrti.

Zbral Frančišek